

GÖNÜLDEN ESİNTİLER:

KÛR'ÂN-ı KERÎM'de YOLCULUK

(28) KASAS SÛRESİ

NECDET ARDIÇ

İRFAN SOFRASI
NECDET ARDIÇ
TASAVVUF SERİSİ (55)

GÖNÜLDEN ESİNTİLER:

KÛR'ÂN-ı KERÎM'de YOLCULUK

(28) KASAS SÛRESİ

NECDET ARDIÇ

**İRFAN SOFRASI
NECDET ARDIÇ
TASAVVUF SERİSİ (55)**

	SAYFA NO
İÇİNDEKİLER:	(1)
ÖN SÖZ:	(2)
28-KASAS SÛRESİ:	(3)
(1-3) Âyetler:.....	(5-7)
(4-6) Âyetler:.....	(22-27)
(7-9) Âyetler:.....	(28-33)
(10-12) Âyetler:.....	(34-35)
(13-15) Âyetler:.....	(37-38)
(16-18) Âyetler:.....	(39-40)
(19-21) Âyetler:.....	(41-42)
(22-24) Âyetler:.....	(43-46)
(25-27) Âyetler:.....	(47-49)
(28-30) Âyetler:.....	(51-56)
(31-33) Âyetler:.....	(65-75)
(34-36) Âyetler:.....	(76-77)
(37-39) Âyetler:.....	(78-80)
(40-42) Âyetler:.....	(81-81)
(43-45) Âyetler:.....	(82-83)
(46-48) Âyetler:.....	(83-85)
(49-51) Âyetler:.....	(86-87)
(52-54) Âyetler:.....	(87-88)
(55-57) Âyetler:.....	(89-90)
(58-60) Âyetler:.....	(91-92)
(61-63) Âyetler:.....	(92-93)
(64-66) Âyetler:.....	(94-94)
(67-69) Âyetler:.....	(95-96)
(70-72) Âyetler:.....	(96-97)
(73-74) Âyetler:.....	(97-98)
(75-76) Âyetler:.....	(98-98)
(77-78) Âyetler:.....	(99-99)
(79-80) Âyetler:.....	(100-100)
(81-82) Âyetler:.....	(101-102)
(83-84) Âyetler:.....	(103-103)
(85-86) Âyetler:.....	(103-104)
(87-88) Âyetler:.....	(104-104)

ÖN SÖZ:

Evvelâ bütün okuyucularıma bir ömür boyu sağlık, sıhhat ve gönül muhabbetleri ve gerçek mânâ da tasavvufî idrakler niyaz ederim. Bu dünya da en büyük kazanç burasını, bu âlemi şehâdet-i, gerçekten müşahede ederek yaşayıp geçirmek ve kendini tanımayı bilmek olacaktır. Kûr'ân-ı Kerîm'de (yolculuk) adlı sohbetlerimizin bazılarını vakit buldukça yazıya geçirtip daha sonra vakit buldukça kitap haline dönüştürmek için çalışmalar yapmaktayız. Onlardan biri de, mevzuumuz olan, "**KASAS**" Sûresidir. Nihayet vakit bulup onu da aslını değiştirmeden o günlerde yapılan sohbet mertebesi itibarile ve bazı ilâveler yaparak düzenlemeye çalışacağım. İçinde bir hayli mevzular olan bu Sûre-i şerifin zâhir bâtın nûrundan bu dünyada iken yararlanmaya gayret edelim. Cenâb-ı Hakk'tan bu hususta her kez için başarılar niyaz ederim.

Sevgili okuyucum, bu kitabın yazılışında, düzenlenişinde, basılışında, bastırılışında, tüm oluşumunda emeği ve hizmeti geçenleri saygı ile yadet, geçmişlerine de hayır dua et, ALLAH (c.c.) gönlünde feyz kapıları açsın. Yarabbi; bu kitaptan meydana gelecek manevi hasılayı, evvelâ acizane, efendimiz Muhammed Mustafa, (s.a.v.) in ve Ehl-i Beyt Hazaratı'nın rûhlarına, Nusret Babamın ve Rahmiye annemin de ruhlarına, ceddinin geçmişlerinin de ruhlarına hediye eyledim kabul eyle, haberdar eyle, ya Rabbi.

Muhterem okuyucularım; yine bu kitabı da okumaya başlarken, nefs'in hevasından, zan ve hayelden, gafletten soyunmaya çalışarak, saf bir gönül ve Besmele ile okumaya başlamanızı tavsiye edeceğim; çünkü kafamız ve gönlümüz, vehim ve hayalin tesiri altında iken gerçek mânâ da bu ve benzeri kitaplardan yararlanmamız mümkün olamayacaktır.

Gayret bizden muvaffakiyyet Hakk'tandır.

Terzi Baba Tekirdağ (04/08/2012) Cumartesi :
Ramazanın onaltısı.

28-KASAS SÛRESİ:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

BİSMİLLÂHİR RAHMÂNİR RAHİM

Sûre-i Şerif Mekke'de nâzil olmuştur, ancak 52.Âyeti'nin hicret esnâsında Cuhfe'de nâzil olduğu rivâyet edilmiştir.

Kasas sözlük anlamı olarak, bildirme, anlatma, hikâye etme, iz sürme, kıssa gibi mânâlara gelmektedir.

Ebced sayı değeri 280'dir.

Sûre numarası 28'dir.

(2+8+0=10) İseviyet mertebesinin ifâdesidir. Sûre içerisinde geçen Mûsâ (a.s.) ait kıssalardan dolayı Mûseviyyet mertebesinin yönelişi de İseviyyet mertebesi olduğunda, hedef gösterilmektedir.

Âyetleri 88'dir. (8+8=16) Zâhir ve batını çıkardığımızda (16-2=14) Nûr-u Muhammedi'dir.

Kelimeleri 1141'dir. (1141) aynı şekilde Nûr-u Muhammedi'dir.

Harfleri 8500'dür. (8+5+0+0=13)

İndiriliş sırası 49'dur. (4+9=13)

Sûrede geçen Hâmân ve Kârûn isimleri Mü'min sûresi 24. Âyet-i Kerîme'de de geçmektedir, bu konu hakkında "Onuç ve Hakikati İlâhîyye" kitâbımızdan ilgili bölümü aktaralım:

Kûr'ân-ı Kerîm Mü'min Sûresi (40/24) Âyetinde:

﴿٢٤﴾ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ.....

(Îlâ Fir'avn'e ve Hâmâne ve Karune.....)

(40/24) "**Fir'avn'e ve Hâmân'e ve Kârûn'e gönderdik..**"

*Bu Âyet-i kerîm'e de dikkat çeken kelimeler (**Ha- man ve Kârûn**) dur, bilindiği gibi Hâmân, Fir'avn'ın veziri, Kârûn da o günün zengini ve Mûsâ'nın karşıtı idi.*

Hâmân kelimesinin sayısal değeri :

(5+1+40+1+50=97) toplarsak, **(9+7=16)** eder.

*Kârûn kelimesinin sayısal değeri ise **(100+1+200+ 6+ 50=357)** dir toplarsak, **(3+5+7=15)** tir, çıkan iki neticeyi de birlikte toplarsak, yani Hâmân eşittir **(16)** Kârûn eşittir **(15)** ikisini toplarsak **(15+16=31)** eder ki zaten tersi **(13)** tür ve şaşırılmamak elde değildir.*

*Cenâb-ı Hakk (c.c) genelde oluşumları **(13)** hakikâtime bağlamıştır, araştırıldığında hepsi meydana çıkmaktadır.*

*Hâmân ve Kârûn Beni İsrâil'in ileri gelenlerinden idi hiç birinin saltanatı bâki kalmadı çünkü onlara da **(13)** olan Ahadiyyet mertebesi hâkim idi. Belirli süreli kendilerine tanınan hakimiyet belirli süre sonra ellerinden alındı, eğer mutlak hakimiyet kendilerinin olsaydı ellerinde kalırdı.*

Aynı kitâbımızdan ayrıca bu sûrede de geçmekte olan "Firâvn" kelimesi hakkındaki bilgiyi aktaralım:

Kûr'ân-ı Kerîm A'râf Sûresi (7/104) Âyetinde:

﴿١٠٤﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ إِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ

(Ve kâle Mûsâ ya Firâvn'ü innî Rasûlün min Rabb'il âlemîn)

(7-104) "**Ve Mûsâ dediki: Ey Fir'avn! Şüphesiz ki ben âlemlerin Rabb'i tarafından gönderilmiş bir**

Peygamberim.”

Bu Âyet-i Kerîme’de de dikkat çeken kelime (**ey Fir’âvn**) dur, bunun sayı değeri ise $(10+1+80+200+70+6+50=417)$ dir, toplarsak, $(4+1+7=12)$ ederki, Hakikati Muhammedî’dir.

Yani Fir’âvn’nın hakikâti dahi Hakikat-i Muhammediyye ye bağlıdır. Ayrıca Âyet numarası olan (104) ün sıfırını alırsak geriye (14) kalır ki Nûr’ u Muhammediyye dir ve oraya da bağlıdır.

Diğer bir şeye daha dikkat çekelim, sûre-i şerifin fâsılaları Mîm, Nûn, Lâm, Rı harfleridir. Ebced sayı değerlerine baktığımızda, Mîm 40, Nûn 50, Lâm 30, Rı 200’dür. $(4+0+5+0+3+0+2+0+0=14)$ ki görüldüğü gibi fâsılaları dahi Nûr-u Muhammediyye’ye bağlıdır.

Duraklarına baktığımızda ise,

3 adet Mîm durağı, ilmî, aynel ve Hakkâl yakîn mertebelerinin ifâdesidir.

81 adet Nûn durağı, tersi 18 olur ve ikisi toplarsak 99’dür ki esmâî ilâhîyyeyi temsil etmektedir.

2 adet Lâm, uluhiyyetin zâhir ve bâtın âlemlerin ifâdesidir

2 adet Rı durağı vardır ki, Rahmet’in zâhir va bâtın ifâdeleridir.

BİSMİLLÂHİR RAHMÂNİR RAHİM

(Tâ sîn mîm.)

(28-1) "**Tâ, Sîn, Mîm.**"

Tâ, Ebced sayı değeri 9, Sîn 60, Mîm 40'tır. (9+60+40=**109**) aradan sıfırı aldığımızda kalan (19) sayısı bize bu mertebenin İnsân-ı Kâmil'ini belirtmektedir.

Ayrıca,

Tâ, tevhid ile tahakkuk,

Sîn, İnsân-ı Kâmil, yani onsekizbin âlemi seyreden (19) uncu İnsân-ı Kâmil ancak Mûseviyyet mertebesi îtibarıyla.

Mîm, hakikâti Muhammedî'dir ki bütün âlemleri kapsamına almaktadır.

Buna göre şöyle bir ifâde çıkmaktadır;

Ey tevhid-î-tenzîh hakikâtiyle teçhiz edilmiş olan Mûseviyyet mertebesinin İnsân-ı Kâmil'i istikametini hakikâti Muhammedî olsun.

﴿ ٢ ﴾ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿﴾

(Tilke âyâtul kitâbil mubîn.)

(28/2) "**Bunlar, Kitâb-ı Mûbîn'in Âyetleri'dir.**"

Kitâp denildiğinde ilk olarak Kûr'ân-ı Kerîm kastedilmektedir, ki bütün tefsirlerde de böyledir.

Kitâb-ı Mûbîn ifâdesiyle her zaman açık olan ve hiçbir zaman kapanmayan âlemler kitâbından yani fiili Kûr'ân'dan bahsedilmektedir. Bu âlemde gördüğümüz şeylerin hepsi Kûr'ân'ın bir Âyet-i bir harekesi bir sûresi bir fâsılasıdır. Kûr'ân-ı Kerîm fizik yönüyle okunduktan sonra kapatılması gerektiğinden kapalı olabilir ancak mânâlar yönünden, fasih bir lisân ile açıktır, şüphesiz ve tereddütsüz olarak Hakk'tan gelmesiyle açıktır. Kûr'ân-ı Kerîm'in dört yönü vardır:

1. Mûsâf-ı Şerif olan tenzîh-i Kûr'ân'dır.

Ona bakıldığında oradan nurlar fışkırdığı görülür ancak o nûr kişiye ilim vermez işte o nûrun aydınlatmasını ilim ile geliştirmek gereklidir.

2. Elif, Lâm, Mîm kitâbıdır.

3. Fiili olarak yaşayan âlemler kitâbıdır ki tafsili Kûr'ân'dır.

4. İnsân-ı Kâmil, natık-ı Kûr'ân'dır.

Kendi bünyesinde kendini anlatan bu Âyet-i Kerîme' ile kişi hangi mertebede ise bu Âyet-i kerîme'yi o mertebelerden değerlendirir.

﴿٣﴾ نَتْلُوا عَلَيْكَ مِنْ نَبَاِ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾

(Netlû aleyke min nebei mûsâ ve fir'avne bil hakkı li kavmin yu'minûn.)

(28-3) "Mûsâ (a.s.) ve firavunun haber (ler) inden, imân eden bir kavim için Hakk ile senin üzerine okuyacağız."

Bu Âyet-i Kerîme zâti Âyetlerdendir.

Bu Âyet-i Kerîme'yi bize doğrudan Hakk okuyor gibi düşünebiliriz ve hitâp kim okursa okusun onadır. Cenâb-ı Hakk (c.c) bire bir karşısına muhatap alarak o okuyan kişiyi eğitmektedir. "Ey Muhammed" sadece sana okunuyor şeklinde belirtilen bir isim yoktur. İşte bütün mesele burada idrâke, anlayışa ve tevhîd hakikâtine kalmaktadır. Kişi ilâhî mânâda kendi kimliğini bulabilmiş ise kendi varlığında Cenâb-ı Hakk (c.c) ona Ulûhiyyet varlığından vermiş olduğu **"ve nefahtü"** ye yani diğer bir ifâde ile Cenâb-ı Hakk (c.c) kendinden kendine, Ulûhiyyetinden, abdiyyetine mertebesi îtibarıyla hitâp ediyor.

Bizler kendimizi ayrı varlıklar olarak gördüğümüz zaman adeta **"eskilerin hikâyeleri"** denildiği gibi bir gözle Kûr'ân-ı Kerîm'e bakarak okuyoruz. Oysa Kûr'ân-ı Kerîm her an nâzil olmaktadır, nüzûlu bitse Kûr'ân'da biter, böyle bir şey de söz konusu değildir.

O halde bizler Hakk'ın neresinde kendimizi bulmuş isek o mertebeden bu Âyet-i Kerîme'leri alabilmekteyiz. Beşeriyet mertebesinde isek şirk bakışı ile bakmaktayız ki o takdirde tevhîd'e ulaşmamız mümkün değildir. Tevhîd anlayışı ile idrâk etmeliyiz ki Âyetin özündeki hakikâtime ulaşabilelim aksi halde hep bizim dışımızda ve bizimle ilgisi olmayan hâdiselermiş gibi bakarız ve bağrımıza basarız, başımızın üstüne koyarız, güzel kaplamalar yapar bakar dururuz.

Îlâh-î deryâ akıp gitmekte bizler ise sadece bakıp gitmekteyiz, o deryânın biraz içine girmek, suyundan içmek, o deryâyı biraz kendimiz ile birleştirmemiz gerekmektedir.

"Hak ile" derken zâhiren neyin neye ihtiyacı var ise ona o verildi şeklinde bir ifâde de doğru olmakla beraber bütün âlemler tafsili Kûr'ân olarak Hakk esmâsı üzere halkedildi demektir. Önce "Hakk" kelimesinin söylenişinde derinlerden çıkmakta olan ses, araya giren bir Lâm harfi ve ha'nın üstüne konan bir nokta ile "halk" olunca daha yukarılardan yani boğazdan çıkmaya başladı. Lâm hem halk Lâm'ıdır hem de Ulûhiyyet Lâm'ıdır. Ha'nın üstündeki nokta ise, birey-varlık noktasıdır. Bu nedenle âlemlerin batını Hakk zâhiri halktır. Mûsâ'da, Fir'âvn'da bu hakikât içindedir yani Mûsâ'nın da Fir'âvn'un da hakikâtinde bâtinen Hakk zâhiren halk vardır. Zuhurları böyle olmakla esmâ-i ilâhîyyeleri birbirine zıt olduklarından sûretteki davranışları da zıt olarak çıkmaktadır.

"Ve hel etâke hadîsu mûsâ." Yâni "Sana Mûsâ'nın (a.s.) haberi geldi mi?" (20/Tâhâ-9) denilirken esmâ mertebesinin hakikâtlerini hâlâ anlamadın mı? uyarısı var iken burada artık bunları sana anlatalım denilmektedir.

"Hakk ile senin üzerine okuyacağız." İlmî İlâhiyye de mevcut bu "İlâh-î-Muhammed-î" bilgileri senin halkıyyetin üzerine, bâtından zâhirine (Hakk) esmâsı cihetinden zuhura çıkarıp-okuyup öğreteceğiz.

Bu hakikâterde bütün bir ümmet için değil bir kavim içindir ki onlarda bâtınen mü'min olmuş olanlardır. Buradan da yakîyn'e geçerek îkân sâhibi olmak gereklidir.

Ahireti fiziki anlamda gören kimse yoktur, ancak halleri kendilerine bildirilen kimselerin sözlerine itimad ederek ve o sözleri yaşamımızda müşahede etmeye çalışarak bu yakîyn'î elde etmeye çalışmalıyız.

Zâhiren bütün müslümanlara olan bu hitâplar burada da **"yu'minûn"** ifâdesiyle belirtildiği üzere batını olarak yani hususi olarak özde olan **"îkân-yakîyn"** ehline'dir.

Yeri gelmişken, Âyet-i Kerîme'de bahsedilen, hakikatlerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olur düşüncesiyle, (1996) senesinde yazılan, **"İslâm, İmân, İhsân, İkân."** İsimli küçük kitabımızın baş tarafından bir bölümü de nakletmeyi uygun gördüm İnşallah faydalı olur.

Euzü billâhi mineşşeytanirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm

Elhamdüllillâhi rabbil âlemîn

vessalâtu vesselâmu alâ resûlina muhammedin

ve alâ alihi ve eshabihi ecmaîn

Muhterem okuyucum, evvelâ Cenâb-ı Hakk'tan cümlemiz için akıl, fikir, zekâ ve gönül genişliği niyaz ederim. Konumuz **"İslâm, İmân, İhsân ve İkân"**dır.

Bu düşündürücü kelimelerin açıklanmasında Yahya bin Ya'mur'dan, rivâyet edilen bir Hadîs-i şerif ile, yüce kitâbımızın 2'inci Süresi olan Bakara sûresinin ilk beş Âyeti ve ihsân'dan bahseden diğer bazı Âyetlerden de Yararlan-

mak istiyoruz. Daha ziyade dikkatimizi çeken **"İHSÂN"** kelimesidir. Yahya bin Ya'mur; Abdullah İbnu Ömer (radıyallahu anh)dan, o da babası Ömer İbnu'l-Hattab (radıyallahu anh)dan rivâyet ediyor. Babam bana şunu anlattı: (Özetle) "Ben Hz. Peygamber ((a.s.))ın yanında oturuyordum. Derken elbisesi bembeyaz, saçları simsayah bir adam yanımıza gelip Hz. Peygamber (aleyhisselatu vesselam)ın önüne oturduktan sonra sormaya başladı:

- **"Ey Muhammedi Bana İslâm hakkında bilgi ver!"**

Hz. Peygamber ((a.s.)) açıkladı;

- **İslâm, Allah'tan başka ilâh olmadığına, Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şahadet etmen, namaz kılman, zekât vermen. Ramazan orucu tutman, gücün yettiği takdirde Beytullah'a haccetmendir".**

Yabancı:

- **"Doğru söyledin"** diye tasdik etti

Sonra tekrar sordu:

- **"Bana imân hakkında bilgi ver!"**

Hz. Peygamber ((a.s.)) açıkladı:

- "İmân, Allah'a, meleklerine, kitâblarına, peygamberlerine, ahiret gününe inanmandır. Kadere yani hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna da inanmandır!"

Yabancı yine: **"Doğru söyledin!"** diye tasdik etti.

Sonra tekrar sordu:

- **"Bana ihsân hakkında bilgi ver!"**

Hz. Peygamber (a.s.) açıkladı:

- "İhsân Allah'ı sanki gözlerinle görüyormuşsun gibi Allah'a ibadet etmendir. Sen O'nu görmeden de O seni görüyor."

Adam tekrar sordu:

- **"Bana kıyametin ne zaman kopacağı hakkında**

bilgi ver!”

Hız. Peygamber ((a.s.)) bu sefer

- **“Kıyamet hakkında kendisinden sorulan, sorandan daha fazla birşey bilmiyor”** karşılığını verdi.

Yabancı:

- **“Öyleyse kıyametin alâmetinden haber ver!”** dedi.

Hız. Peygamber (a.s.) şu açıklamayı yaptı.

- “Bir câriyenin efendisini doğurması, yalın ayak, üstü çıplak, fakir, davar çobanlarının yüksek binalar yapmada yarışıklarını görmendir.”

Bu söz üzerine yabancı çıktı gitti.

Hız. Peygamber (a.s.)

“Ey Ömer, soran bu zâtın kim olduğunu biliyor musun?” dedi.

Ben;

- **“Allah ve rasulu daha iyi bilir”** deyince

şu açıklamayı yaptı:

“Bu Cebrâil aleyhisselâmdı. Size dininizi öğretmeye geldi: dedi” (“ilâ ahır”) ***(1)**

***(1) Kütüb-i sitti C. 1, Sahife 50, 15. No. Hadis**

Çok büyük anlamı ve incelik taşıyan bu Hadîs’e “Cibril Hadîs-i” de denmektedir.

Azîz kardeşlerim. Yukarıda Hadîs içinde geçen **“ihsân”** Allah’ı sanki gözlerinle görüyormuşsun gibi Allah’a ibabet etmendir.

Sen O’nu (şimdilik) görmeden de o seni görüyor, bilincine mutlaka erişmemiz gerekmektedir.

Allah’ı bilmek, müşahede etmek konusunda aşılması gereken üç önemli merhale vardır. Bunlardan birincisi

Allah'ı bilmek yani Allah'ın var olduğunu bilmektir.

İkincisi Allah'ın nasıl bir varlık olduğunu daha geniş şekilde anlayarak bilmek, imân etmektir. Üçüncüsü ise Allah'ı müşahede etmeye yolun açılışını bilmektir. Böylece müşahede, "**şâhit olma**" olgusuna yol açar ki bu da "**eşhedü**" kelimesiyle mânâsını bulur.

Cibril hadisindeki "**ihşân**" sorusu, ya da konusu biraz daha şümullendirilirse şu eklemeleri yapmak gerekecektir:

İhsân kelimesinin biri fiziksel yaşamdaki zâhirî yani maddî, görünür mertebede, diğeri de batınî yani mânevî, ibret ve irfân bakımından olmak üzere iki anlamı vardır.

Bunlardan maddî mertebedeki **zâhirî** anlamı ihşân, vermek, lütfetmek, elindeki ile karşısındakine yardım etmektir.

Manevî mertebedeki **batınî** anlamlı ihşân ise, Allahü teâlâyı görememekle birlikte onun tarafından görüldüğünü bilmek ve bu şekilde düşünmek demektir.

İşte bu inceliği yakalayan kimse Cenâb-ı Allah'a giden yolun başlangıcını bulmuş olur. Cibrîl Hadîsi'ndeki özellik bu hususu vurgulamakta ve bizlere bütün açıklığı ile sergilemektedir.

Şimdi, namaz kılmakta olan kişinin Cenâb-ı Allah-ı görmesi veya Cenâb-ı Allah tarafından görülmesi olayına şöyle bir şekilde yaklaşalım. Genelde bir kişi, diğeri bir kişiyi veya bir şeyi görüyorsa hedef tutmuş demektir. Bu takdirde o görünen kişinin veya şeyin de kendisini görmesi gerekir. Ya da daha ihtiyatlı bir ifâdeyle, burada görülebilirlik hükmü geçerlidir. Ancak genelde böyle olmakla beraber çeşitli sebeplerle hedefler kitlenemeyebilir. Bunun pek çok sebeplerle olabilir. Hatıra gelebilen olasılıklar;

- a) kişinin gözündeki gözlük uygun değildir,
- b) gözde katarakt, miyop, hipermetrop veya asügmata rahatsızlığı vardır,
- c) hava kararmış veya sisli olabilir,

d) göz kapağı kapalıdır,

e) kördür v.s.

Bu varsayımlara daha pek çokları eklenebilir. Ama inkârı mümkün olmayan bir gerçek vardır ki o da Allah-ı azimüşşanın bizleri ve her şeyi her dâim görmekte oluşudur. İşte biraz evvel ifâde ettiğimiz hedef kitlenmesi olayı Allah c.c. tarafından gerçekleştirildiğine göre bizlerin de O'nu görebilirlik hükmü gereğince görmemiz icabeder.

İnsânlığın ezeli arzusu olan, Allah-ı görmek sırrının kapısı, ihsan ifâdesindeki gizli mânâ ile aralanmıştır. Ama buna rağmen o kapıdan girerek, O'nu göremiyorsak yukarıda sıraladığımız veya daha sıralayamadığımız hallerle hastayız demektir.

İşte başlangıçtan beri "**İhsân**" nedir? Ne demektir? diye açmaya çalıştığımız konunun önemi şimdi biraz daha artmıştır sanırım.

İlerdeki bölümlerde "**İhsân**" ile ilgili izahatımıza devâm edecek olmakla beraber başlangıçta bu konu için yararlanacağımızı söylediğimiz Bakara sûresinin ilk Âyetlerine değinelim.

Bakara sûresi, bilindiği gibi Kûr'ân-ı Kerîm'in 2'nci Sûresi'dir, içerisinde Hz. Mûsâ'nın inekle ilgili bir hikâyesi bulunduğundan "Bakara" yani "inek" Sûresi diye adlandırılmıştır.

Bak-ara şeklinde telaffuz edilmesi halinde bizleri başka bir gerçeğe karşı karşıya getiren bu Sûre, sanki okuyucuyu ikaz etmekte, başından sonuna kadar "**bak-ara**" demekte hatta daha geniş mânâsıyla da bütün Kûr'ân-ı Kerîm-i başından sonuna kadar bakıp aramamız istenmektedir. Yoksa onu süslü, işlemeli muhafazalara koyup duvarlara asmamız tabii ki değil. Bakıp aranılacak bir kitâbın öncelikle açılmasının gerekeceği pek tabiidir.

Açma olgusu da işte "**Fatiha**" sûresiyle, açmak

mânâsına gelen "Fatiha" kelimesiyle yerine getirilmektedir. Tesadüfle açıklanamayacak bu oluşumların hatırlanmasından sonra Bakara sûresinin ilk Âyetlerine şöyle bir göz atalım.

"Elif, Lâm, Mim" (Sûre 2 Âyet 1) huruf-u mukattaa diye tâbir olunan, bugünkü bilgilerimizle açıklayamadığımız bu harfler Kâmil insânın isimlerinden bir isimdir. Bunlardan

ا (elif) Ahadiyet mertebesini,

ل (lâm) Lâhut mertebesini,

م (mim) Makam-ı Muhammediyi temsil ediyor.

Ayrıca bir bakıma bu âlemlerin koordinat noktalarında belirtmektedirler.

Elif dediğimiz zaman (eski bilgilerimizi tazelemeye çalışırsak) bunun **12** noktadan oluştuğunu, ilk **7** noktasının **ettur-u seb'a** (yedi tur) denilen nefsin 7 mertebesini, sonra gelen **5** noktanın da **hazarat-ı hamse** (beş hazret) mertebesini} ifâde etmekte olduğunu hatırlarız. ***(2)**

***(2)** "İrfan mektebi" adlı kitâbımızda anlatıldı.

Cenâb-ı Allah'ın elif yani Ahadiyyeti ile tenezzülünden sonra lâhut âlemini, diğer bir ifâdeyle **Vahidiyet** ve **sıfat** âlemlerini, **sıfat** âlemi de bu âlemleri meydana getiriyor. Böylece **hakikât-i Muhammed-i** bütün mertebeleriyle zuhura gelmiş bulunuyor. Bu bakımdan **"elif lâm mim"** in her biri ayrı bir kitâp; Kûr'ân-ı Kerîm'in kendisi bir kitâp, İnsân-ı kâmil dahi bir kitâptır.

Kûr'ânı Kerîm Bakara Sûresi 2. sûre 2. Âyette;

"zalikel kitâbü lâ reybe fihî huden lil müttekiyne"

"Bu o kâmil kitâptır ki ALLAH tarafından gönderildiğine şük ve şüphe yotur. Takva sâhiplerine (şirk, günah, ve kötülüklerden korunanlara, ALLAH'tan korkan, sakınan ve gereği gibi kulluk edenlere) hidâyettir, yol göstericidir."

Buradaki ittikayı yani sakınmayı mânevi yönüyle yorumlamak, kendi varlığının hakikâtinin, Hakk'ın hakikâti olduğunu unutmaktan sakınmak, gaflete ve nefsanîyetine yenik düşmekten sakınmak, varlığındaki mevcudun bizatihi Hakk'ın varlığı olduğunu idrâk ederek hayâtını sürdürmek şeklinde anlamalıdır.

Kûr'ân-ı Kerîm Bakara Sûresi 2. sûre 2. Âyette;

"elleziyne yu'minune bil ğaybi ve yukiymunessalate ve mimma rezaknahüm yünfikune"

Evvelâ bunu, hemen bütün Kûr'ân-ı Kerîm'lerin Türkçe açıklamalarındaki izah şekliyle tercümesini yapalım ve sonra da bu izahlardaki bir eksikliği ve hemen de çok önemli bir eksikliği dile getirelim. Genelde bu Âyet **"O takva sâhipleri, yani ittika edenler, sakınanlar ki gaybe imân edenler ve namazı dosdoğru kılanlar ve onlara verdiğimiz nimetlerden, rızıklardan ALLAH yolunda sarf ederler,"** şeklinde açıklanmaktadır. Ve ilk okumada da ne demek istendiğinin anlaşıldığı sanılır. Oysa ki, burada küçücük bir takı ile oynayarak mânâ başka bir zemine kaydırılmaktadır.

Arapçada ب **"be"** takısı, "ile", "birlikte"lik anlamında kullanılır. **"bil gaybi"** deyince de, "gaybı ile" diye tercüme edip "gaybı ile imân ederler" demek yerine, cümle düşüklüğü yapıldığı zannı ya da gayba imânın daha inandırıcı bulunması nedeniyle "gayba imân ederler" şeklinde tercümelerle karşılaşılmaktadır. Eğer "gayba imân ederler" demek istenseydi **yü'mimüne bil gaybi** yerine **yü'minünel gaybe** denirdi.

Demek ki burada yüce ALLAH'ımız tarafından vurgulanmak istenen sadece **"gaybe imân"** değil; kişinin kendi "gaybı ile" imân ve gaybı tasdik söz konusudur.

Az yukandaki izah tarzı ALLAH'ın gaipte olduğunu düşünenler için doğrudur. Ama... acaba... ALLAH (c.c) gerçekten sadece gaipte midir?

Kûr'ân-ı Kerîm Nur Sûresi 24. sûre 35. Âyette;

(allahü nurüs semavati vel ardı)

“ALLAH c.c. göklerin ve yerin nurudur”

Kûr’ân-ı Kerîm Bakara Sûresi 2. Sûre 115. Âyette;

(ve lillâhil meşriku vel mağribü feeynema tüvellu fesemme vechullahi innallahe vasi’un aliyün)

“Doğu da batı da ALLAH’ındır c.c. nereye dönerseniz ALLAH’ın vechi orasıdır. ALLAH c.c. herşeyi kaplar ve herşeyi bilir.”

Bunlar ve benzeri birçok Âyetler ALLAH’ın c.c. sadece gaipte olmadığına açık ifâdeleridir.

Kûr’ânı Kerîm Haşr Sûresi 59. sûre 22. Âyette;

“alimül ğaybi veşşehadeti”

“O, görüleni de görülmeyeni de bilendir.” dendiğinde Âlemlerin; biri gâip âlemi, diğerrinin de şehadet yani müşahade âlemi olmak üzere iki türlü olduğunu öğreniyoruz.

Eğer bir şey görülmüyor veya görülemiyorsa ona imân söz konusu olabilir. Ama görünüyorsa ona imân edilmez, şahitlik edilir veya müşahade edilir.

İşte cennet, cehennem, alın yazısı, melekler, arş, sırat köprüsü, mahşer v.s gibi varlıklara imân söz konusudur. Ama maddi olan varlıklara şehadet edilir, müşahade edilir.

Peki **“eşhedü en lâ ilâhe illâllah”** deyince ne oluyor?

Yani **“ALLAH’tan cc başka ilâh olmadığına şahidim”** dediğimizde, yukarda gaiplik ve şahitlik diye vasıflandırdığımız hallerden ikincisini yani görüyormuşçasına şâhit olma halini kabullenmiş oluyoruz.

Eğer o niyetle söylemesek “şahidim” yerine “imân ediyorum” dememiz gerekecekti.

Âlemler düzeyinde ki bu gâiplik ve müşahade, aynen insânlar için de geçerlidir. Her birimizin eti, kemiği, derisi, saçı zâhirimiz yani şehâdet âlemimiz; rûhi durumumuz,

aklımız, nefsimiz, gönlümüz de gayb âlemimiz olmaktadır.

Her hâlükarda gerçek olan şudur, ki müşahede âlemi (insânın kendisi dahil) sınırlı yani sonlu, gâip âlemi (yine insânınki dahil) sınırsızdır, sonsuzdur.

Bütün bu anlatılanları bir cümle ile özetlersek gerekirse diyebiliriz ki; imân gaybedir, şehadete imân gerekmez. Bu bakımdan eğer biz bu âlemde Hakk'ın varlığını müşahede ediyorsak imânâ gerek kalmıyor, imân düşüyor, imân görevini yerine getirmiş müşahedeye dönüşmüş oluyor.

Belirli çalışmalar ve riyazatlar sonunda Hakk'ı müşahade edemeyip ALLAH'a hâlâ imân yollu yaklaşılmaya çalışıyorsak ondan epeyce uzaktayız demektir.

Hâzır olana imân garip bir iştir. Ama eğer biz ALLAH'ı müşahade etmeden "Eşhedü" kelimesini söylüyorsak, affınıza sığınarak biraz yalancı ve gaflet ehli olmuyor muyuz?.....

Bizler bu âleme "Cenâb-ı ALLAH"ı müşahade etmek ve onu tanımak için gönderildik. Yoksa Hakk teâlâ bizleri esmâ âleminde bırakırdı. Yani "rûhlar" âleminde kalırdık. Oradan da cennete veya cehenneme gönderilirdik.

Demek ki bizler zâhirimizle şehadet âlemini ve ora da rabbimizi müşahade ediyoruz. Gaybımızla da Hakk'ın varlığını gayb âleminde idrâk ediyoruz. Neticede bunu başarabilen veya başaramayan yine insânın kendisi oluyor.

Yani kendini bilen, nefsinin bilen, Rabbini de bilmiş oluyor, Efendimizin buyurdukları gibi "**men arefe nefsehu fekat arefe rabbehu**" "**Kim ki nefesine ârif oldu o ancak rabbine ârif oldu.**"

Âyetin "gaybe imân" veya "gaybı ile imân" diye çevrilen bölümünün kısa izahından sonra "**Namazlarını dosdoğru kılarlar**" ifâdesini ele aldığımızda; bunun da biri zâhiri, diğeri batını iki anlamı bulunduğunu görüyoruz.

Zâhiri anlamda namazın kılınışı sırasında "tadil-i erkân"a (namazın hareketlerinin düzenli olması) uyulması

gerektiği vurgulanmaktadır. Namazın Őekli olarak dosdoğru bir Şekilde nasıl kılınacağı çok önemli bir husus olmakla beraber, batini yönden düŐüncedeki fikirdeki doğruluk da bir o kadar, belki de daha fazla önemlidir. ***(3)**

***(3)** "Salat, Namaz" kitâbımızda izahat verildi

Gerçekten istediğimiz kadar namazın rükünlerine tamamen uyalım, elimizi, ayağımızı, yani dıŐımızı düzgün turalım ama ya iimiz eğriyse, düŐüncelerimiz başka yerlerde ise namazımızın sıhhatiden emin olabilir miyiz?

Âyet-in devamında

"Ve onlara verdiğimiz nimetlerden, rızıklardan yerli yerince infak ederler" mevcuttur.

Demek ki nafaka verecek kadar bir varlığa sâhip olan bir müslüman, bu rızıkından diğer ihtiyaç sâhiplerini de rızıklandıracaktır. Bu rızık maddi olabileceği gibi kendini tanıma bilgisi, Mârifetullah bilgisi gibi mânevi yönleri de olabilir. Çünkü verilen bu çeşit bilgide rûhun rızıkını temin etmiş oluyor ki bu ebedi bir rızıktır. Karnı doyan bir kimsenin bir kaç saat sonra aıkması mukadderdir. Ama Mârifetullah olan rızık ebedi olarak verilmiş veya kazanılmıŐ rızıktır.

Kûr'ân-ı Kerîm Bakara Sresi 2. Sre 4. Âyette;

"velleziyne yu'minune bima Ünzile ileyke ve ma Ünzile min kablike ve bi'l ahireti hm yukinune"

"Onlar sana indirilen Kr'an'a senden önce indirilen kitâplara imân ederler ve ahireti Őeksiz bilirler."

Buradaki **"imân"** kelimesinde biraz aılmasında fayda vardır: İmân'ın; **taklidi** imân, **tahkiki** imân ve yakın

"ikân" olmak üzere birbirini tâkip eden **3** aşaması vardır.

- Bunlardan **taklidi** olan imân aileden, yakın çevreden, okuldan vs den genelde daha çocukken iŐitilerek öğrenilir.

- Böylece kiŐide, ALLAH'ın varlığı ve bilinci oluŐmaya

başlar. Yaş ilerledikçe düşünce ve idrâktaki gelişmeye paralel olarak çevredeki varlıklar müşahede edilmeye başlanır. Bunların varoluşları, yaşam ve gelişme tarzları, bir süre sonra şekil değiştirmeleri dikkati çeker. Sebep sonuç ilişkileri kurulmaya başlanır. Bütün bu oluşumların kaynağının bulunması, ALLAH bilincini iyice geliştirir. Bütün bu çalışmalar, insânın **tahkik** safhasını oluşturur.

- Bundan da ileri gidildiğinde **"ikân"** denilen **"yakîyn"** mertebesine ulaşılır, varlığın hakikâtine vakıf olunur.

Gaybe, **imân** ile yaklaşılır, müşahede de ise **şehâdet** edilir. Yani gözle görülene **şâhitlik**, görülmeyene de **imân** edilir.

İmandaki 3 safhayı Kûr'ân-ı Kerîm'le somutlaştırırsak;

- birinci haldeki yani **taklidi imân** safhasındaki kişi, **"evet bu Kûr'ân-ı Kerîm'dir"** der ve öperek başının üzerine koyar, hürmet eder ve bir köşeye bırakır.

- İkinci haldeki yani **tahkiki** imân safhasındaki kişi Kûr'ân-ı Kerîm'i alır, açar, okur, hükümlerini yerine getirmeye çalışır yapabildiği kadarını yapar hayli gayret sarfeder.

- Üçüncü haldeki yani **"ikân"**, **"yakîyn"** safhasındaki kişi imânı, imânı demeyelim de imân üstü yaşamı, Hadîs-i Şerifte belirtilen, **"el insânü vel kûr'ânü tev'emânü"** dedikleri hakikâtin zuhura çıkmasıyla olur. Yani **"insân ve kûr'ân bir *(4) bâtında doğan ikiz kardeş gibidirler"**

***(4)** Lübb-ül özün özü. Sayfa 30.

Tabii ki buradaki **bâtın**, insânın zâhiri için ana rahmi, batınî yönü ve Kûr'ân-ı Kerîm için ise "Bismillâhirrahmânirrahîm" deki "Rahmân'ın rahmi"dir, yani **"Ulûhiyettir"**.

Hakk'ın zâtından doğmak yani (zuhura gelmek) nedeniyle ikiz kardeş olan "Kûr'ân" ve "insân"dan; Kûr'ân-ı Kerîme ALLAH'ın kelâmı "kelâmullah" denmesine karşılık; insâna da "habibullah", ALLAH'ın habibi ve "Kûr'ân-ı nâtık" yani "konuşan Kûr'ân" denmektedir.

**Sen ona korkma de kûr'ân-ı nâtık,
gönül kâ'be'sine gir ol mutabık,
devreyle ol kâ'be'nin etrafını,
devrederler bir gün gelir şems-i zâtını.**

Şehâdet âleminde zuhura gelen bu iki "zât-i tecelli" imân yoluyla birbirlerine yaklaşıp hakikâtlerini idrâk ederler, böylece "likâ" mülâki (buluşma) yakîyn meydana gelmiş olur.

Yakîyn mertebesinde imândan söz edilemez, çünkü imân (biri imân eden, diğeri de imân edilen olmak üzere) ikiliği gerektirir. Halbuki tasavvufta "tevhid" yani birlik esas olduğuna göre bu ikilik ne şekilde tekliğe indirilecektir?

Bir düşünürün "**çık aradan, kalsın yaradan**" diye çok derin ve özlü bir sözü vardır. Yani kulun kendisini idrâk mertebesinde aradan çıkarması gerekmektedir. Bu takdirde "kul" var zannettiği kendi varlığını, kafasındaki, zihnindeki izafi benliğini, nefsi benliğini ortadan kaldırabilirse, ortada sadece "Îlâhî benlik" kalacaktır ki, insan'ın gerçek kimliği budur.

İşte bu bakımdan gerçek tevhide ulaşılmca imân düşmektedir. İmân ile hareket etmeye çalışılıyorsa ikiliğin hüküm sürdüğü bir yaşam tarzına devâmediliyor demektir. Ancak burada özellikle belirtmek gerekir ki, kişi, kendi bulunduğu yeri bilmeli, derecesini aşan durumlara tevessül etmemeleridir. Zîra zemin kaygandır, kılavuzsuz yola çıkılmamalıdır.

Meselelerin iyi anlaşılması ve yerinde değerlendirilmesi lâzımdır, şariat ve tarikat mertebelerinde mutlaka **imân** vardır, hakikât ve mârifet mertebelerinde ikân meydana geldiğinden; imân kendiliğinden müşahedeye dönüşmektedir.

Devam ediyoruz "**ve bi'l ahireti hüm yukinune**"

Yani "**ahirete de yakîyn bir imânla imân ederler,**" diye çevirebileceğimiz Âyetin son bölümünde; "**yakîyn**

ifâdesiyle yaklaşırlar ve öyle müşahede ederler” de diyebiliriz. Yani Hazret-i Rasûlullahın Kûr’ân ve Hadîslere dayanarak bildirmiş olduğu ahiret hukukunu sanki görüyorlarmış gibi **yakîyn** olarak müşahede ederler.

Şurası bilinmelidir ki, yakîyn bilgisinin dışındaki bütün bilgiler naklidir. Nakledilen bilgilerle sağlanan yakınlığa, “bilmel yakın” denilirse; bunun da ilerisi, “ilm-el yakîyn”, “ayn-el yakîyn”, ve Hakk-el yakîyn” olmak üzere **3** aşaması vardır. Bunlardan ilm-el yakîyn, konuya akliyle, bilgisiyle, rûhuyla o bilgiye varmak özüne ulaşmak demektir. Kısacası ilimle yaklaşmaktır. Ayn-el yakîyn, görerek yaklaşmayı ifâde eder.

Hakk-el yakîyn ise bilginin sâhibi olmak, kendisi olmak demektir.

Buna şekeri misal gösterirsek: Birincisi şekeri târif etmektir, İkincisi şekeri tatmaktır, yemektir, görmektir. Üçüncüsü de şekerin kendisi olmaktır, yani şeker olmaktır.

İşte Âyette bahsedilen “yakîyn”, yakın değil, gerçek yakîyn “hüve hüvesine o” olmaktır.

Ariflerden birisine “yakîyn nedir”? diye sorulduğunda,

“el yakîynü hüvel Hak” yani **“O Haktır”** cevabını vermiştir.

Böylece ahireti de yakîyn haliyle yaşamaktadır her an ölecekmiş gibi yaşamaktır. Yaşantısını bu düzen üzerine oturtmuş olan kimseler yani yakîynlar, müşahade ehli dirler, her şeyi o mertebeden değerlendirirler.

Kûr’ân-ı Kerîm Bakara Sûresi 2. Sûre 5. Âyette;

ulâike âlâ hüden min rabbihim ve ulâike hümül müflihune

“işte bu vasıfta olanlar Rablerinden gelen bir hidayet üzeredirler ve ancak onlar felah bulmuşlar, kurtuluşa ermişlerdir.”

Genel anlam bu olmakla beraber, yani namazını

dosdoğru kılıp, kötölüklerden korunup, günahlardan kaçındıktan ve sevaplarını çoğalttıktan sonra ALLAH'a iyi bir kul olma yolunda kendilerini kurtarmışlardır.

Batını mânâda felâh bulmak ise kişiyi nefsinin tasallutundan, nefsi benliğinden, birimsel benliğinden, izafi benliğinden kurtararak yerine Hakkın kâim olmasını sağlamaktır. Diğer bir ifâdeyle kişi beşeriyetinden kurtularak Ulühiyetine yükselmesi ve İlâh-î benliği ile huzura kavuşmasıdır.

Burada bu bilgiyi keserek yolumuza devam edelim. Dileyen bu küçük kitabın devamını internetten indirerek okuyabilirler ve oldukça da faydalı olur.

﴿٤﴾ اِنَّ فَرَعَوْنَ عَلَا فِى الْاَرْضِ وَجَعَلَ اَهْلَهَا شِيْعًا
يَسْتَضِعُّ طَائِفَةً مِنْهُمْ يَذِخُّ اَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحِى نِسَاءَهُمْ
اِنَّهٗ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٤﴾

(İnne fir'avne alâ fil ardı ve ceale ehlehâ şıyean yestad'ıfu tâifeten minhum yuzebbihu ebnâehum ve yestahyî nisâehum, innehu kâne minel mufsidîn.)

(28/4) "Fir'âvn , gerçekten yeryüzünde büyüklendi ve halkını gruplara ayırdı. Onların bir kısmını güçsüz bırakıyor, onların oğullarını boğazlatıyor, kızlarını (kadınlarını) canlı bırakıyor(du). Muhakkak ki o, fesat çıkaranlardandı."

Mûseviyyet mertebesinin sahnesi açıldıktan sonra, burada artık oyuncular ortaya çıkarak fiili olarak uygulaması başlıyor.

Seyri sülûk içerisinde bu mertebeleri henüz aşmamış isek ve daha yeni yeni bu mertebelere geliyor isek burada karşımıza gelen Mûseviyyet mertebesinin karşıtları da

Fir'âvn ve Hâmân olarak isimler almaktadır, çünkü her mertebenin bir karşıtı vardır ve her mertebede bunu görmektediriz, bu eksi ve artılar olmayınca hayât olmuyor zâten teklik oluyor ki o teklikte Hakk'a mahsûstur denilmiştir. Efendimiz (s.a.v) 'in dahi karşısında Ebû Cehiller, Ebû Süfyanlar vardı, yani Muhammedi mertebeye ulaşınca dahi bunlar ortadan kalktı demek değildir, bu oluşumlar ölünceye kadar devâmetmektedir.

Akil olarak biz Mûseviyyet mertebesini temsil etmekteyiz ve biz her ne kadar daha önce nefsi emmâreyi geçmiş olsakta her mertebenin kendine ait nefsi emmâresi yani tam zıttı olduğu için bu mertebenin nefsi emmâresinin aldığı isim Fir'âvn ve yardımcısı yani levvâme nefsi Hâmân'dır. İşte bu kuvvetlerin bulunduğu yeryüzü yani bizim beden mülkümüz bu mertebede Mısır olarak belirlenmiştir. Çünkü Mısır'da Nil nehri vardır ve onun bereketi, hakikâti, yaşam kaynağı vardır ve aynı zamanda çöl hakikâtlere yani vahdet hakikâtlere de orada yaşanmaktadır.

Fir'âvn ve Hâmân yani nefsi emmâre ve levvâme bu yerleri bu mertebede hükmü altına almıştır ve Rahmâniyyeti temsil eden Mûseviyyet kavminde hükmü altına almıştır.

Öldürdüğü erkek çocuklarından kasıt ise akıllı küll'ün zuhurlarıdır. Akıllı küll'den gelen anlayışları, vâridatları ortadan kaldırmaktadır çünkü akıllı küll'den gelen bu bilgiler onun en büyük düşmanıdır. Mûsâ hükmünde olan bu bilgilerin doğmaması için bütün çocukları öldürmektedir. Nefsi emmâre kendisi nefsi küll taraftarıdır ve aynı şekilde kendisi ile ilgili olan nisâları hayâtta bırakmakta ve nefsânileştirmektedir.

Zâhiren Fir'âvn câhil bir insân değildi, eğitilmiş, makam ve mertebe sâhibi yönetici bir kimse idi. Kendisinde bu kadar büyük güç ve kuvvet buluncada bunları kendisine ait zannetti bâtinen dahi nefsi emmârenin beden mülkündeki gücü bu kadar yüksek mâhiyettedir. Fir'âvn tafsilî ve yaygın olan bu âlemleri bu şekilde kendisine mâl

etmek sûretiyle bozgunculuk yapıyordu aynı şekilde nefsi emmârede fikirlerde ve düşüncelerde onların sâhibi benim diyerek bozgunculuk yapıyordu yani Hakk'ın varlığını kendisine mâl etmekteydi.

Bu nedenle bu merteye bir hayli mücâdele gerektiren bir yer bir mertebedir.

Bu konu ile ilgili olarak Muhiddîni Arabî hz.leri Fusûsul Hikem'de şöyle buyurmaktadır:

Mûsâ yüzünden çocukların öldürülmesinin hikmeti, onun yüzünden öldürülen her birinin hayâtı, ona yardım ile geri dönmesi içindir. Çünkü her biri Mûsâ olmak üzere öldürüldü. Oysa ki, cehil vakî değildir. Şimdi her birinin hayâtının, yanî onun yüzünden öldürülmüş olanın hayâtının, Mûsâ'ya âit olması gereklidir. O da fitrat üzere tertemiz hayâttir ki, nefsanî sıfatlar ile kirlenmiş değildir. Belki o fitrat üzeredir. Böyle olunca Mûsâ, o olmak üzere öldürülenlerin hayâtının hepsi oldu. Bundan dolayı, rûhlarının istîdadına tahsis edilen şeyden, bu öldürülenler için hazır bulunan her bir şey Mûsâ'da mevcûd idi. Ve bu Mûsâ'ya ilâhî tahsistir. Ondan evvel bir kimse için olmadı.

﴿٥﴾ وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُوا فِي الْأَرْضِ
وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٥﴾

(Ve nurîdu en nemunne alellezînestud'ifû fil ardı ve nec'alehum eimmeten ve nec'alehumul vârisîn.)

(28/5) "Ve Biz istiyorduk ki, yeryüzünde güçsüz olanları nîmetlendirelim ve onları imamlar kılalım ve vârisler yapalım."

O gün yaşananlar îtibarıyla Mısır'da bugün ise her

okuyan için kendi beden mülkünde.

Fir'âvn un yerine akli küll'den gelen hakikât bilgilerini vâris bırakmayı istiyorduk.

Herbirelrimizin insân olması dolayısıyla Âdem (a.s.)'dan başlayan bir seyrimiz vardır, ister inkâr ehli isterse imân ehli olsun. Bu seyir zâhiren gözüküyor olsa dahi kişiler istese de istemese de bâtinen olmaktadır. Bu seyrin farkında olanların yolculukları Efendimiz (s.a.v) vasıtasıyla mi'rac'a ulaşmakta, diğerlerinin ise kendi hakikâtlere ile küfürlerine ulaşmaktadır ki, bu da bir yoldur kimse durup dururken küfür ehli olmamaktadır. **"Bu kadar cehâlet nasıl elde edilir?"** şeklinde sorulan bir soruya cevap olarak **"eğitim ile elde edilir"** denilmiştir. Hiç eğitim görmemiş sıradan bir insân dahi çoğu zaman yoğun olarak zâhiri eğitimler almış olmalarına rağmen ilâhî hakikâtlere bu kadar duyarsız olan kişilerden daha mantıklı hareket etmektedir.

Bunları bu şekilde bildikten sonra Hakk yolunda olan seyre gelirse, bu kişiler bu seyir sırasında nefsi emmâre ve levvâme tarafından sınırlandırıldıklarından dolayı ilâhî hakikâtlere karşı zayıf düşmektedirler. Hakka yürüyen yoldaki seyir de bu şekilde bir müddet zayıflamaktadır, yakın tarihimizde dahi birçok örneklerini görebileceğimiz gibi Kûr'ân-ı Kerîm okumalarının yasaklanması, İslâmiyetin gereklerini uygulamaya çalışanlara karşı yapılan bu gibi olumsuz yaptırımlar hep burada belirtilen zayıflatma hükmüne girmektedir ancak Hakk ehli, ama evlerinde ama değişik yerlerde, hem zâhiren hem bâtinen bu seyirlerini devâm ettirdi. Bu şekilde bu seyri durduracaklarını zannedenler amaçlarına ulaşamadılar çünkü seyrin devâmetmesi Hakk'ın muradıdır. Hakk'ın muradını da kimsenin durdurması mümkün değildir, ancak Cenâb-ı Hakk'ın (c.c)'ın bütün esmâi ilâhîyyesi açığa çıkmak istedikleri için zaman zaman Rahmân ismi zaman zaman Kahhar ismi daha geniş faaliyet alanı bulmaktadır, diğer isimleride buna benzer şekilde kıyaslayabiliriz. İşte bu şekilde yaşanan devreler Mûseviyyet mertebesinin yani

tevhidi esmâ mertebesinin hakikâtini anlatmaktadırlar.

Âdem (a.s.)’dan Mûsâ (a.s.)’a kadar geçen süre içerisinde insânlık bir seyir yapmış ise seyri süluk yolundaki dervişte Âdemi hakikâtleri idrâk ederek Mûseviyyet mertebesine geldiğinde bu anlatılan tehlike karşısına çıkacaktır.

Burada ayrıca tenzih mertebesinin hakkıyla idrâk edilememesi sonucu olarak yanlış tenzih yapılması ile tekrar nefsi emmâre mertebesine düşme tehlikesine işaret edilmektedir.

Tevhîd-i ef’âl yani İbrâhîmiyyet mertebesinde Yusuf (a.s.) vasıtasıyla Mısır’a gidilerek oraya hâkim olunmasına rağmen daha sonra derviş gevşeklikler göstermeye başlayınca Mısır’ın eski ahalisi hakimiyeti eline almaya başlıyor. İnsânlık âlemi İbrâhîm (a.s.)’a gelinceye kadar **“sırat-ı müstakîm”** üzere yani dünyâya paralel olarak yol almakta idi ancak zâtî hakikâtlerin ortaya çıkmasıyla hullet yani dostluk mertebesi başlayınca gerçek isrâ yani **“sıratullah”** başlamış oldu. Sırat-ı müstakîm Kâbe’nin kapısına kadar getirmektedir oradan arşa ise sıratullah itibarıyla çıkılmaktadır. Hakka doğru yürüyüşüne Mûsâ (a.s.) mânâsı ve âsâsı ile devâmeden bu seyir Îsâ (a.s.) ile gökyüzüne çıkmakta ve orada fenâfillâh hükmü ile sükût etmektedir. Bundan sonra İslâm’ın kemâli olan hazreti Resûlullah (s.a.v) devri başlamaktadır ki bununda hakikâti **“Subhânellezî esrâ bi abdihi leylen minel mescidil harâmi ilel mescidil aksallezî bâreknâ havlehu li nuriyehu min âyâtinâ, innehu huves semîul basîr”** (İsrâ, 17/1) Âyet-i Kerîme’sidir. Bu muhteşem oluşum içerisinde görüldüğü gibi **“isr”**in **“esrâ”**ya dönüşmesi vardır. **“İsr”** kelimesinin **“esra”** olması için **“r”** harfinin önüne bir (Elif) üstün okutan bir (y) **“Yakîyn”** harfi gelmesi gereklidir ve **“isr”** dediğimiz Mûseviyyet mertebesi de Muhammediyyet mertebesine doğru gelen mertebenin bir adıdır. Mescidil Harâm’dan Mescidil Aksa’ya kadar **“esrâ”** sürecinde yürüyüş yani yatay gidiş bitiyor ve yukarıya doğru yükselme başlıyor.

Eğer derviş bu yola gerçek mânâda ve samimi olarak yönelmiş ise Cenâb-ı Hakk (c.c) bundan dolayı zayıf düştüğü halde ona yardım etmektedir.

Kişi hangi mertebede ise o mertebenin mirası kendisine yüklenmektedir ve aynı şekilde buldukları mertebe itibarıyla kendisindeki esmâi ilâhîyyenin önderleri kılınmaktadırlar.

﴿٦﴾ وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِي فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ
وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾

(Ve numekkiye lehüm fil ardi ve nuriye fir'avne ve hââmâne ve cunûdehumâ minhum mâ kânû yahzerûn.)

(28/6) "Ve onları, yeryüzünde (orada) yerleştirip, kuvvetli kılmak ve firavuna, Hâmân'a ve ikisinin ordusuna, onlardan hazar ettikleri (çekindikleri) şeyi göstermek (istedik)."

Beden mülkünde bulunan nefsi emmâre ve levvâmeye gücümüzü ve kudretimizi göstermek için.

Nefsi emmâre ve levvâmenin ordusu onların saldırı plânları ve güçleridir, geçmişte ve özellikle günümüzde bu ordular bizim akıl ve rûhumuza saldırmaktadırlar.

Görüldüğü gibi bu Âyet-i Kerîme'de Zâtî'dir, **"göstermek (istedik)."** İfadesiyle murad-ı İlâh-î ortaya konmaktadır, o halde Cenâb-ı Hakk sadece göklerde değil yerlerde de dünya da da hazır ve mülkünde dîn olduğu gibi bu günde hükümandır.

﴿٧﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَاذَا خَفَتْ
عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي ﴿٧﴾

إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٨/٧﴾

(Ve evhaynâ ilâ ummi mûsâ en erdiîhi, fe izâ hıfti aleyhi fe elkîhi fil yemmi ve lâ tehâfi ve lâ tahzenî, innâ râddûhu ileyki ve câilûhu minel murselîn.

(28/7) **"Ve Mûsâ ((a.s.))'ın annesine şöyle vahyettik: "Onu emzirmesini ve onun için korktuğu zaman onu nehre atmasını (bırakmasını). Ve sen korkma, mahzûn olma (üzülme). Muhakkak ki Biz, onu sana döndüreceğiz. Ve onu resûllerden kılacağız."**

Bazı tefsirlerde bu Âyet-i Kerîme' hakkında Mûsâ (a.s.)'ın annesi de vahye muhatab olduğu için peygamber gibi değerlendirilebileceği belirtilmiştir, ancak bir yönden hanımlardan peygamber olamayacağı hükmü vardır diğer yönden ise buradaki vahiy yeni bir hüküm mânâsına değildir, bilgilendirme mânâsındadır. Cenâb-ı Hakk (c.c) Mûsâ (a.s.)'ın annesine özel olarak **"Biz vahyettik"** demekle burada kullarına da ne kadar yakın olduğunu göstermektedir.

Mûsâ (a.s.), nehre bırakıldıktan sonra Fir'âvn 'un sarayındaki câriyeler onu görür görmez dilimizdeki karşılığı "Allah verdi" mânâsına gelen "Mû" su ve "şâ" yeşillik, ağaçlık yer mânâlarına gelen iki kelime tamlamasından oluşan Mû-şâ diyerek nidâ etmişler ve daha sonrada bu isim Mûsâ (a.s.)'ın ismi olarak kendisine konulmuştur.

Mûsâ (مَوْسَى) kelimesinin başında bulunan (Mîm) harfi hakikâti Muhammedî'nin oradaki hâkimiyetidir ve ayrıca (Mîm) harfinin Ebced sayı değeri 40'tır ki kemâlat yaşıdır. (Sîn) harfi ise insân mânâsındadır yâni "Ey Mûseviyyet mertebesinde olan İnsân-ı Kâmil" demektir. Buradaki İnsân-ı Kâmil İseviyyet ve Muhammediyyet mertebesinin İnsân-ı Kâmil'i değildir çünkü her mertebenin kemâlatı başkadır.

Tenzih mertebesi îtibarıyla İnsân-ı Kâmil'in aldığı isim

"Mûsâ", teşbihi mânâdaki İnsân-ı Kâmil'in aldığı isim **"İsâ"**, Muhammediyyet mertebesi itibarıyla İnsân-ı Kâmil'in aldığı isim ise **"Yasîn"**dir.

Mûsâ (a.s.)'ın annesinden kasıt, kendi bireysel varlığımız yönünden nefsi külldür. Akli küllün yaptığı programı sütün ilim olarak değerlendirilmesi yönüyle değerlendirdiğimizde:

"Akli küllün doğurduğu Mûsâ'mızı nefsi emmâre öldürmek için yollar aramaktadır ve akli küll bizde nefsi küll vasıtasıyla Mûsâyı ortaya getirdikten sonra nefsi külle onu emzir yani ef'âl âlemi ilimleri ile onu besle diyerek vahiyde bulunuyor."

Dikkat edersek Kûr'ân-ı Kerîm'de doğduğu andaki Mûsâ'yada hitâp vardır, olgun yaşlarındaki Mûsâ'ya da hitâp vardır ayrıca aradaki bütün mertebelerde dahi Mûsâ'ya hitâp vardır. Bütün hitâplar "Mûsâ" adı altında olmakla beraber her hitâp edilen "Mûsâ" mertebesi itibarıyla başka Mûsâ idi. Mûsâ (a.s.) bu mertebelerden geçerek kendi kemâlatına ulaştı. Bu kemâlatlar çocukluğunda da kendisinde vardı ancak bâtında idi ve bunların ortaya çıkması için birçok mücâdele gerekti, işte aynı şekilde herbirerlerimiz bâtında olan bu hakikâtlerin ortaya çıkarak faaliyete geçmesi için nefis mücâdelesini dediğimiz bir takım çalışmaları belirli süreleri içinde yapmak zorundayız ki, üzerimizdeki nefis kirlerini üzerimizden atalım.

Nefis mücâdelesini ise sadece oruç tutmak, nâfile namazlar kılmak gibi sûri mânâda değil bunların yanı sıra bâtındaki hakikâtleri ile bunları idrâk ederek bir taraftan sevap bir taraftan terakki yani yükselme elde edilsin.

Bütün bu Âyet-i Kerîme'ler görüldüğü gibi Hak yolunda bizim hayât hikâyelerimizdir ki İslâmi seyir içerisinde hepsinin yaşanması gereklidir. Her ne kadar bizler ümmeti Muhammed isek te bu ümmet oluşumuz sadece sûret olarak, bâtınen hangi peygamber mertebesinde bulunuyor isek onun ümmeti olmaktayız.

Abdullah ibni Ömer dedi ki:

Resûlullah buyurdu ki:

"Rüyâda kana kana süt içtim, fazlasını da Ömer bin Hattaba verdim."

*Ya Resûlallah! Ne ile tâbir ettiniz diye sorulunca,
buyurdu ki: "İlim ile tâbir ettim." (Müslim).*

İşte bu Âyet-i Kerîme'de Mûsâ (a.s.)'ın annesine **"emzir"** denilmesi bir yönüyle maddi bedeninin beslemesi diğer yönüyle yani batını olarak ise Mûseviyyet hakikâtlerinin ona anlatılması mânâsınadır.

"Onun için korktuğun zaman onu ilâhî deryâyâ bırak", işte görüldüğü gibi amir hüküm ile annesinin görevi onun terbiyesi için onu deryâyâ bırakmaktır. Mûseviyyet hakikâtinin kaynağı zuhur ederek dünyâyâ geldiğinde Cenâb-ı Hakk (c.c)'in "sen nefsi emmâre ve levvâme ordularının onu öldürmesinden korkma, onu benim ilâhî deryâyâ bırak" hitâbı da gelmektedir.

"ve elkaytu aleyke mehabbeten minnî ve li tusnea alâ aynî." Yâni "Senin üzerine kendimden muhabbet verdim" (Tâhâ, 20,39) Âyet-i Kerîme'si çok açık ifâde edildiği üzere Mûseviyyet mertebesinin bireysel yaşam içerisindeki özel durumunu göstermektedir. Böyle bir oluşumun önünde de kim durabilir ki!

Mûsâ (a.s.)'da bu şekilde olan muhabbet nedeniyle çevresindekiler onu sevdiler yoksa yaklaşık kırkbin çocuk katledilmiş iken Mûsâ (a.s.)'ı da katledebilirlerdi.

Bâtınen her ne kadar emmâre ve levvâme nefsler bizlerde akli külliden gelen ilhâmi çocukları öldürse de bu gelen ilhâmi bilgiler bizlerde arka planda yüklü olarak bulunmaktalar yani nefsi emmâre ve levvâme öldürdüğü için yok olmamaktadırlar, batınımızda kayıtlı olarak durmaktadırlar, bizler çalışmalarımızı düzene soktuğumuz zaman, zikirlerimiz, tefekkürlerimiz, gece yolculuklarımız gibi, bu aşamadan sonra bu bilgilerin rûhani güçleri bizimle olmaktadır.

“Ve onu resûllerden kılacağız”, ifâdesi ile genel olarak Mûseviyyet mertebesinin kemâlinin risâlet olduğu belirtilmektedir. Birey olarak bizler de tenzih mertebesinde isek kendi beden mülkümüze bu merteye îtibarıyla resûl olmaktayız. Hakk’tan bize bu mânâda gelecek olan ilâhî ilhâmlar bu risâlet mertebesini bizim bireysel varlığımızda meydana getirmektedir.

Bu merteye îtibarıyla ilhâmlar gelmektedir ancak her gelen ilhâm da Hakk’tandır diyerek hemen kabul etmemek önce şeriat ölçüleri içerisinde değerlendirmek ve danışarak uygun ise tatbik etmek gereklidir.

Bu hususla ilgili Fûsus-ül Hikem, Mûsâ Fassından kısa bir bilgi sunalım.

* Ve onun annesi bunu, ancak kendisinin gözü önünde olduğu halde, onu bağlayarak keserler diye, gâsp edici olan Fir’âvn ’un elinden korkarak, idrâki olmadığı halde, Allah Teâlâ’nın ona ilhâm ettiği vahiy ile yaptı. Şimdi kendi nefsinde onu emzirir olarak buldu. Böyle olunca, ne zaman ki onun üzerine korku geldi, onu denize bıraktı. Çünkü atasözünde "göz görmezse gönül katlanır" denir. Şu halde onun üzerine olabileceklerin gözünün önünde olması korkusuyla korkmadı ve olabilecekleri gözüyle görmenin hüznü ile mahzûn olmadı. Ve Rabb'ına iyi zannı sebebiyle kesinlikle Allah Teâlâ'nın onu kendisine geri vereceği onun zannı üzerine üstün geldi. Bundan dolayı kendi nefsinde bu zan ile yaşadı. Ve ümit, korku ve karamsarlığa karşıdır. Ve ilhâm olundukda bunun için dedi ki: "Belki bu, Fir’âvn ve kıbtî onun eli üzere helâk olan resûldür". Bundan dolayı kendi tarafına bakarak yaşadı; ve bu evham ve zan ile mutlu oldu. Oysa o işin aslı da bir ilimdir.

* Şimdi Mûsâ'nın sandık içinde denize bırakılması görünüşte, helâk idi. Zâhirde ve bâtında onun için ölümden kurtuluş oldu. Bundan dolayı, nefisler, ilim ile cahillik ölümünden dirildiği gibi diri oldu.

﴿٨﴾ فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا
﴿٩﴾ إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ﴿٩﴾

(Feltekatahû âlu fir'avne li yekûne lehum aduvven ve hazenen, inne fir'avne ve hâmâne ve cunûdehumâ kânû hâtîin.)

(28/8) "Böylece firavun ailesi onu, onlara düşman ve başlarına dert olarak bulup aldı. Muhakkak ki firavun, Hâmân ve o ikisinin ordusu, kasten suç işleyenlerdi."

Cenâb-ı Hakk (c.c) bu Âyet-i Kerîme'de de görüldüğü üzere ne kadar büyük bir oluşum ortaya getirmektedir ki Fir'âvn baş düşmanı olacak kişiyi kendi kucağında büyötmeye başlamıştır.

Emri teklifi yani "imân et" hükmü gelene kadar her ikisi bir çatı altında oldular, emri teklifi geldikten sonra ancak ayrıştılar.

Bâtınen de öyle bir zaman gelmektedir ki Mûseviyyet mertebesini bizim Fir'âvn'umuz olan nefsi emmâremiz büyötmektedir çünkü Cenâb-ı Hakk (c.c) ona bir muhabbet vermiştir.

Fir'âvn 'un kucağında büyöyen Mûsâ (a.s.) Hakk'ın resûlü oldu, Nûh (a.s.)'ın kucağında büyöyen kendi çocuğu ise âsi oldu.

"Yuhricul hayye minel meyyiti ve yuhricul meyyite minel hayyi" yani "O, ölüden diriye çıkarır ve diriden ölüyü çıkarır." (Rûm, 30/19) Âyet-i Kerîme'sinde de belirtildiği üzere ölü hükmünde olan Fir'âvn'dan diri hükmünde olan Mûsâ (a.s.), diri hükmünde olan Nûh (a.s.)'dan da ölü hükmünde olan oğlu çıkmıştır. Görüldüğü gibi Cenâb-ı Hakk (c.c)'in hikmetinden sual olunmuyor.

﴿٩﴾ وَقَالَتْ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنٍ لِي وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ

عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٨﴾

(Ve kâletimraetu fir'avne kurretu aynin lî ve leke, lâ taktulûhu asâ en yenfeanâ ev nettehizehu veleden ve hum lâ yeş'urûn.)

(28/9) "Ve hanımı firavuna şöyle dedi: "Bana ve sana göz aydınlığı olsun, onu öldürmeyin belki bize faydası olur veya onu evlât ediniriz." Ve onlar, (gerçeğin) farkında değillerdi."

Aynı şekilde bireysel varlığımızdaki nefsi emmâre ve levvâme gönül evlâdımız olan veledi kalbimize Cenâb-ı Hakk (c.c)'ın verdiği muhabbetin câzibesinden çıkarak onu kucaklarından atamıyorlar.

Fir'âvn 'un hanımı olan Asiye hatun eğer Mûsâ (a.s.)'ı istememiş olsa idi Fir'âvn ne kadar isterse istesin kendi yanında Mûsâ (a.s.)'ı bulunduramayacaktı belki hizmetçilerin arasına katacaktı ve ancak Mûsâ (a.s.) gerekli eğitimi alamamış olacaktı.

Nefsi emmâre gelecekte kendi yerini alacak olan zuhur mahallini ortadan kaldırmak için birçok oluşumu öldürdükten sonra gerçek zuhur mahallini öldürmesi gerekirken kendi içinden çıkan öldürülmemesi talebi ile onu öldüremedi ve kucağında büyüttü.

Bu hususla ilgili Fûsus-ül Hikem, Mûsâ Fassından kısa bir bilgi sunalım.

* Ne zaman ki Fir'âvn un yakın çevresi onu deniz kenarında ağaç yanında buldu, Fir'âvn onu "Mûsâ" olarak isimlendirdi. Kıbtîce "mû" su ve "sâ" da ağaç demektir. Bundan dolayı onu yanında bulunduğu şeyle isimlendirdi. Çünkü, sandık denizde ağaç yanında duruyordu. Şimdi onun öldürülmesini istedi. Böyle olunca onun eşi Mûsâ hakkında konuştu. Ve Fir'âvn'a söylediği sözde ilâh-i söyleyiş ile konuştu. Çünkü Allah Teâlâ onu kemâl için halketti.

* Şimdi Mûsâ hakkında Fir'âvn 'a "kurretü aynin liy ve lek" (Kasas, 28/9) yani "Muhakkak o, benim ve senin için göz nûrudur" dedi. Böyle olunca onun için oluşan kemâl ile onun "ayn"ı onunla nurlu oldu. Nitekim, biz dedik. Ve boğulacağı sırada Allah Teâlâ'nın ona verdiği îmân ile Fir'âvn için de göz nuru oldu. Bundan dolayı temiz ve paklanmış olarak onun canını aldı; kötülükten onda bir şey kalmadı. Çünkü Allah Teâlâ daha günahlardan bir şey kazanmadan, îmânlı olduğu anda onun canını aldı.

* Ve onu dilediği kimseye Hak Sübhânehû kendi lütfuna bir işaret kıldı. Tâ ki hiçbir kimse ilâhi rahmetten ümitsiz olmasın! Çünkü kâfirler topluluğunun dışında hiçbir kimse Allah'ın rahmetinden ümitsiz olmaz.

* Şimdi Mûsâ ((a.s.)) Fir'âvn 'un eşinin onun hakkında; "O benim ve senin için göz nuru olsun. Onu öldürmeyin, belki bize faydası dokunur" dediği gibi oldu ve böyle gerçekleşti. Çünkü her ne kadar onun, Fir'âvn 'un mülkünün yok olması ve soyunun yok olması, onun iki eli üzere olan nebî olduğuna her ikisinin de haberi yok ise de, Allah Teâlâ Mûsâ (a.s.) ile onları faydalandırdı.

﴿١٠﴾ وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِعًا ۖ إِنَّ كَادَتْ لِتُبَدِّيَ بِهِ لَوْلَا أَنَّ رَبَّنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠﴾

(Ve asbaha fuâdu ummi mûsâ fârigan, in kâdet le tubdî bihî lev lâ en rabatnâ alâ kalbihâ li tekûne minel mu'minîn.)

(28/10) "Ve Mûsâ ((a.s.))'ın annesi gönlü rahat olarak sabahladı. Mü'minlerden olması için onun kalbini Bize bağlamasaydık (râbita kurmasaydık), az daha (durumu) açıklayacaktı."

﴿١١﴾ وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ ۖ فَبَصَّرَتْ بِهِ ۖ عَنْ جَنبِ وَهْمٍ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١١﴾

(Ve kâlet li uhtihî kussîhi fe besurat bihî an cunubin ve hum lâ yeş'urûn.)

(28/11) **"Ve (Mûsâ (a.s.)'ın annesi) onun ablasına: "Onu tâkip et." dedi. Böylece onlar farkında değilken, onu uzaktan gözetledi."**

Nefsi kül meydana getirdiği (veled-i kâlb) ini nefs-i emmârenin elinden kurtarmak için Hakk'ın deryasına bırakır, annesi, gelecekte nefs-i kül namzeti olacak ablasına onu takib etmesini söyler ve oda uzaktan gözetler. Bu takibi başka kimse de görmez.

﴿١٢﴾ وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ﴿١٣﴾

(Ve harremnâ aleyhil merâdıa min kablu fe kâlet hel edullukum alâ ehli beytin yekfulûnehu lekum ve hum lehu nâsîhûn.)

(28/12) **"Ve daha önce ona (başka) süt annelerini haram kıldık. (Onun ablası, firavunun ailesine): "Ona kefil olacak (bakımını üstlenecek) bir aileye sizi ulaştırmak için delâlet (yardım) edeyim mi? Ve onlar, onu (bebeği) iyi yetiştirir." dedi."**

Kendi varlığımız açısından Âyet-i Kerîme'ye baktığımızda, Mûsâ (a.s.)'ın annesi Mûseviyyet mertebesi itibarıyla nefsi küll'dür, Mûseviyyet mertebesinin hakikâtleri idrâk edilmeye başlandıkça gelen ilâhî tecelliler ile bizde açılan yeni kanal yeni çocuk hükmündedir.

Bir derviş seyri süluk yolunda nereye bağlanmış ise oranın ilmîni alarak ilerlemesi gerekiyor. Mutlak mânâda diğer mürşidlere dinleyici olarak gidilebilir ancak süt içme vasfı ile gidilmesi doğru olmaz çünkü farklı sütler yani

ilimler birbirini bozabilir. Bunun harama kadar vardırılan bir ifâde ile belirtilmesi de ne kadar mühim bir hâdise olduğunu göstermektedir.

Bu hususla ilgili Fûsus-ül Hikem, Mûsâ Fassından kısa bir bilgi sunalım.

* Ne zaman ki Allah Teâlâ Mûsâ'yı Fir'âvn 'dan korudu, cenâb-ı Mûsâ'nın annesinin gönlü, kendisine isâbet etmiş olan kederden rahat olduğu halde sabahladı. Daha sonra Allah Teâlâ ona süt anneleri harâm etti, tâ ki anasının memesini kabul etsin. Bundan dolayı onun sevincini bununla tamamlamak için onu annesi emzirdi. İşte şeriatların ilmi de böyledir. Nitekim Hak Teâlâ buyurur: **"Biz sizden her biriniz için şeriat, yani bir yol ve bir yöntem kıldık"** (Mâide, 5/48); yani "O yoldan geldi" demek olur. Böyle olunca bu söz, kendisinden gelen asla işâret oldu. Bundan dolayı o, onun gidâsıdır. Nitekim, bir ağacın dalları ancak kendi aslından beslenir. Şu halde bir şerîatta harâm olan şey diğer şeriatlarda helâl oldu; yani sûrette helâl olur, demek istedim. Oysa o şey için aslında geçen şeyin aynı değildir. Çünkü o yeni halkedilmiştir ve tekrâr yoktur. İşte bunun için biz seni ikaz ettik. Şimdi Musâ hakkında süt annelerin haram edilmesi ile dolaylı olarak anlatılmak istenen budur. Bundan dolayı, onun annesi hakîkatte emzirendir; onu doğuran değildir.

* Şimdi, onu doğuran annesinin dışında bir kadın için, onun üzerine minnettarlık olmadı; tâ ki annesinin gözü yine onun terbiyesiyle aydın olsun ve kucağında onun büyümesini görsün ve mahzûn olmasın. Ve Allah Teâlâ onu gam sandığından kurtardı. Ve her ne kadar ondan çıkmadıysa da Allah Teâlâ'nın ilâhî ilimden ona verdiği şeyle tabiat karanlığını yırttı.

﴿۱۳﴾ فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ

وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

(Fe redednâhu ilâ ummihi key tekarra aynuhâ ve lâ tahzene ve li ta'leme enne va'dallâhi hakkun ve lâkinne ekserehum lâ ya'lemûn.)

(28/13) "Böylece onu annesine geri verdik, gözü aydın olsun ve mahzûn olmasın ve Allah'ın vaadinin hak olduğunu bilsin diye. Ve lâkin onların çoğu bilmezler."

Bir derviş gerçek mürşidine ulaştığı zaman hem kendisinin hem de mürşidinin gözü aydın olmaktadır.

Ve Cenâb-ı Hakk (c.c)'ın kurduğu bu muazzam sistemin nefsi emmâre ve levvâme dahi farkında değildir. Bu işin farkında olanlar âriflerdir ayrıca irfân sistemi içerisinde olmayanların hiçbiri de bunun farkında değildir.

﴿١٤﴾ وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا

وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٥﴾

(Ve lemmâ belega eşuddehu vestevâ âteynâhu hukmen ve ilmen, ve kezâlike neczîl muhsinîn.)

(28/14) "Ve erginlik çağına erişip kemâle erdiği zaman, ona hikmet ve ilim verdik. Ve muhsinleri, Biz işte böyle mükâfatlandırırız."

Fir'âvn'un yanında onların çevresinden almış olduğu eğitim ile yetişmiş olan Mûsâ (a.s.) için Cenâb-ı Hakk (c.c), "Biz ona hikmet ve ilim" verdik demekle kendi içinde başka bir tahsilin olduğunu açık olarak belirtmektedir ve için dışa olan hâkimiyeti dolayısıyla, Cenâb-ı Hakk (c.c)'ın vermiş olduğu ilim Mûsâ (a.s.)'da faaliyete geçmiştir.

Hikmet bir şeyi yerli yerinde kullanmak, ilim ise bir

şeyin hakikâti îtibarıyla bilinmesidir. Bu durumda Cenâb-ı Hakk (c.c) Mûsâ (a.s.)'a Mûseviyyet mertebesinin ilmini ve bu ilmi kullanmaktaki hikmetleri vermiştir.

﴿١٥﴾ وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَى حِينٍ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَعَاثَ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَى فَقَضَى عَلَيْهِ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ ﴿١٥﴾

(Ve dehalel medînete alâ hîni gafletin min ehlihâ fe vecede fihâ raculeyni yaktetilâni hâzâ min şiatihî ve hâzâ min aduvvih, festegâsehullezî min şiatihî alellezî min aduvvihî, fe vekezehu mûsâ fe kadâ aleyhi kâle hâzâ min amelîş şeytân, innehu aduvvun mudillun mubîn.)

(28/15) **"Ve şehir halkı gaflette (uykuda) olduğu bir zamanda şehre girdi. Orada dövüşen iki adam buldu. Biri kendi tarafından, diğeri ona düşman taraftan. O zaman onun tarafından olan, düşmanına karşı ondan yardım istedi. Bunun üzerine Mûsâ (a.s.) onu yumrukladı (öldürdü). Böylece (ölüm) kaza edildi. Mûsâ (a.s.): "Bu şeytanın işidir. Muhakkak ki o, apaçık dalâlette bırakan bir düşmandır." dedi."**

Yukarıda ki Âyet-i Kerîmelerin bir kısmı Zât-î Âyetler, iken, burada ise, bir başka mertebeden hâdise'nin tarifî ve anlatımı vardır.

Beden şehrinin Esmâ-i İlâhiyye halkı uykuda yani dinlenmede iken, hep uyanık olan "nefs-i emmâre ve nefsi levvâme" beden mülkünde daha çok yer kapmak için döğüşürler. Bunları ayırmak için aralarına giren akıl Mûsâsı

kendine daha yakın olan (levvâme) ye yardım için (emmâre) yi yumrukladı. Böylece ölüm kaza edilmiş hüküm yerine gelmiş oldu. Ve bu işi şeytana bağladı

Bu hususla ilgili Füsus-ül Hikem, Mûsâ Fassından kısa bir bilgi daha sunalım.

* Şimdi Allah Teâlâ'nın onu belâyâ düşürdüğü ilk şey, Allah Teâlâ'nın ona ilhâmı ve onun sırrında ona yardımı sebebiyle, onun kıbtîyi öldürmesidir. Gerçi bunu bilmez idi. Velâkin bununla Rabb'inin emri gelinceye kadar, durup düşünmemekle berâber, onun öldürülmesi sebebiyle nefsinde kaygı duymadı. Çünkü nebî, haber verilinceye, yani bununla haberdar oluncaya kadar, idrâki olmadığı yön ile bâtın ile masûmdur. Ve işte bunun için Hızır ona erkek çocuğun öldürülmesini gösterdi. Onun öldürülmesini onun üzerine kabullenmedi; ve kendisi kıbtîyi öldürdüğünü hatırlamadı. Böyle olunca Hızır ona **"ve ma fealtûhu an emriy"** (Kehf, 18/82) yani "Ben bunu kendi emrim ile yapmadım" dedi. Bu söz de onun mertebesine dikkat çeker ki, o da onu ilâhi emir ile öldürdü. Çünkü her ne kadar buna idrâki yok ise(de) nebî işin aslında hareketlerinde masumdur.

﴿١٦﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

(Kâle rabbi innî zâlemtu nefsi fâgfirî fe gafera lehu, innehu huvel gafûrur rahîm.)

(28/16) "Rabbim, ben nefsime zulmettim, artık beni mağfiret et." dedi. Böylece onu mağfiret etti. Muhakkak ki O; Gafûr'dur, Rahîm'dir."

Bizlerinde kendi varlığımızla, nefsi emmâre sarayında yaşarken oradan çıkarak vücut şehrine girmemiz

gerekmektedir. Vücut şehrimizde dolaşırken biri celâli ve diğeri cemâli olan iki esmâ ile karşılaşırız ve bunlardan celâli olanı ortadan kaldırırız.

(Kâle rabbi bimâ en'amte aleyye fe len ekûne zahîren lil mucrimîn.)

(28/17) "**(Mûsâ (a.s.) "Rabbim beni nîmetlendirdiğın şeyler sebebiyle, bundan sonra ben asla mücrimlere arka çıkmayacağım."**

Kendisini nimetlendirdiği "Esmâ-i İlâhiye ve diğeri bütün lutufları ile günahkârlara arka çıkmayacağını bildirmektedir.

(Fe asbaha fil medîneti hâifen yeterakkabu fe izellezîstensarahu bil emsi yestasihuh, kâle lehu mûsâ inneke le gaviyyun mubîn.)

(28/18) "**Böylece şehirde (etrafı) gözleyerek sabahladı. Fakat dün yardım isteyen kişi ondan (tekrar) yardım istediği zaman (Mûsâ (a.s.)) ona: "Muhakkak ki sen, apaçık azgınsın." dedi.**

Beden şehrinde kendi varlığında dün yaptığı işi hayal ve vehminde onları gözetleyerek sabahladı. Kendisinden dün yardım isteyen (nafs-i levvâme) gene yardım istedi, bu sefer "Mûsâ) onu sen azgınsın diyerek gerçek haliyle tanıdı.

﴿١٩﴾ فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا
قَالَ يَا مُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا
بِالْأَمْسِ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ
وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٩﴾

(Fe lemmâ en erâde en yabtîşe billezî huve aduvvun lehumâ kâle yâ mûsâ e turîdu en taktulenî kemâ katelte nefsen bil emsi in turîdu illâ en tekûne cebbâren fil ardı ve mâ turîdu en tekûne minel muslihîn.)

(28/19) **"Böylece ikisinin de düşmanı olan adamı yakalamak istediği zaman: "Ey Mûsâ! Dün öldürdüğün kişi gibi beni de öldürmek mi istiyorsun? Eğer (öldürmek) istiyorsan, o taktirde sen yeryüzünde sadece bir zorba olursun. Ve sen, barıştıranlardan olmak istemiyorsun." dedi.**

Akıl Mûsâ'sı nefs-i levvâmeyi yakaladığı zaman, dün öldürdüğün "emmâre" gibi benide mi öldürmek istiyorsun dedi, çünkü oda anlamıştıki; Akıl Mûsâ'sının yanında ona yer yok idi. Burada şöyle bir soru akla gelebilir. "Mûsâ" (a.s.) ir peygamber olduğu halde kendisinde bu nefisler nasıl olsun. Bu soru doğrudur, ancak bu süreler kendisinin daha henüz Peygamberliğinden önceki eğitim süresinin başlangıcında ki halleridir. Daha sonra (Şuayb) (a.s.) yanında kalarak o kendisinin şeyhi ve eğiticisi olmuştur. Onun yanından ayrılıp tekrar mısırda giderken bir ağaçtan kendisine seslenildiğinden sonra "Mûsâ" (a.s.) olmaya başlamıştır ki bu bile bir süreçtir. Mısırdan çıkışta Tur dağında (Tevrat-ı Şerifi) aldığında peygamberlik kemâlâtı tamamlanmıştır.

﴿٢٠﴾ وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَى قَالَ يَا مُوسَى
إِنَّ الْمَلَائِكَةَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيُقْتَلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ
مِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢١﴾

(Ve câe raculun min aksal medîneti yes'â kâle yâ mûsâ innel melee ye'temirûne bike li yaktulûke fahruc innî leke minen nâsîhîn.)

(28/20) **"Ve şehrin öbür ucundan bir adam koşarak geldi: "Ey Mûsâ! (Kavmin) ileri gelenleri mutlaka seni öldürme emrini vermek için konuşuyorlar. Öyleyse hemen (şehirden) çık. Muhakkak ki ben, sana öğüt verenlerdenim." dedi.**

Nefsin hayal ve vehim şehrinin dışında kalmış (Nefsi mülhime koşarak ona gelip ilham ettiki, hayal ve vehim şehrinin sahipleri akıl olan "Mûsâ" yı ortadan kaldırmayı plânlıyorlar. Bu sana benim haberimdir, dedi.

﴿٢١﴾ فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢١﴾

(Fe harece minhâ hâifen yeterakkabu, kâle rabbi neccinî minel kavmiz zâlimîn.)

(28/21) **"Böylece oradan korkuyla (etrafını) gözleyerek çıktı: "Rabbim, beni (bu) zalimler kavminden kurtar." dedi.**

Bu şekilde Mûsâ (a.s.)'ın ilk hicreti başlamış oluyor. İşte bizlerin de belirli bir süre içerisinde belirli bir yaşam sonrası Mûseviyyet hakikâtini idrâk ederek, ilmi ve hikmeti oluşturduktan sonra Fir'âvn, yani nefsi emmâre mülkünden dışarı çıkmamız gerekiyor. Bu hicret öncesi, biraz gayret biraz can yanması gerekiyor. Fir'âvn, yani nefsi emmâre taraftarının öldürülmesi gerekiyor, cana kıymak gerekiyor.

Mûsâ (a.s.)'ın tek başına yaptığı bu hicreti bir anlamda onun için tecrübe mânâsında idi tekrar geriye dönerek kavmi ile hicret etmesi sırasında bu tecrübelerden yararlandı.

Efendimiz (s.a.v) ise önce ümmetini hicret ettirdi daha sonra kendisi hicret etti.

Bu hususla ilgili Fûsus-ül Hikem, Mûsâ Fassından kısa bir bilgi daha sunalım.

* Daha sonra onun aranmaya başlanmasıyla, görünüşte korkarak firâr ettiği halde çıktı. Oysa ki manâda kurtuluşa muhabbet idi. Çünkü hareket daima ancak muhabbete bağlıdır. Ve bakan onda diğer sebepler ile örtülü olur. Halbuki o değildir.

* Şu halde kıbtînin, öldürülmesinden ortaya çıkan şey ile Mûsâ ((a.s.)) için kendisinde korku görüldü. Ve korku da öldürülmekten kurtuluş hissini ihtiva edici oldu. Şimdi korktuğu şeyden firâr etti. Ve mânâda Fir'âvn'dan ve onun ona yapacaklarından kurtuluşa muhabbet ettiği şey için firâr etti. Bundan dolayı firar ettiğinde, kendince görülmüş olan en yakın sebebi söyledi ki, o sebep insânoğlu için cisminin sûreti gibidir. Ve kurtuluşa muhabbet, cesedin idarecesi olan rûhun bedeni ihtiva ettiği gibi, onda ihtiva edilmiştir.

﴿٢٢﴾ وَلَمَّا تَوَجَّهَ تَلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ
يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿٢٢﴾

(Ve lemmâ teveccehe tilkâe medylene kâle asâ rabbî en yehdiyenî sevâes sebîl.)

(28/22) "Ve (Mûsâ (a.s.)), Medyen (şehri) tarafına döndüğü zaman "Rabbimin beni sevva edilmiş yola hidayet etmesini (ulaştırmasını) umarım." dedi.

Konyalı M. Vehbî'nin "Büyük Kûr'ân Tefsiri" isimli eserinden ilgili kısımları aktaralım; belki mevzu biraz ama sadece bâtın yönlerini değil zâhir oluşumlarında bilmemiz için çok yarar olacağı mutlak.

Beyzâvî'nin beyanı veçhile Medyen; İbrâhîm (a.s.)'ın

Medyen ismindeki oğlu bina ettiğinden Hz. Şuayb'in kasabasına kurucusunun ismiyle Medyen denmiştir, Mısır'a sekiz konak mesafededir. Medyen Bâdiye'de olduğundan Fir'âvn'un hükmü oralarda geçerli değildi. Hz Mûsâ Mısır'dan çıkınca Mısır'da büyümüş ve bir yer görmemiş olduğundan nereye gideceğini bilemediği halde üç yola tesadüf eder, Cenâb-ı Hak'tan doğru yola sevketmesini ister. İşbu üç yolun ortada olanını tercih etmiş ve geriden tâkip edenler gelmişlerse de iki tarafta olan yollara gittikleri ve bu nedenle; Medyen'e zararsız ulaştığı rivâyet edilmiştir. Çünkü, Fahri Râzi'nin (İbn-i Abbas) hazretlerinden rivâyeten beyanına nazaran Hz. Mûsâ Mısır'dan çıktığında Medyen'i kasdetmemişti. Fakat teveccühü Medyen cihetineydi. Allah'a mütevekkil oldu ve doğru yola sevketmesini istedi, bu ilticası üzerine Allahû Teâlâ Medyen tarafına sevketti.

Bazı rivâyette Mısır'dan çıkarken Medyen'i kasdetti ve Âyette beyan olunduğu veçhile o cihete teveccüh eyledi. Çünkü; Medyen ahalisiyle kendi arasında yakınlık olduğunu biliyordu. Zira; Medyen ahalisi Hz. İbrahim'in bir oğlunun, Benî İsrail de diğer bir oğlunun neslinden oldukları cihete aralarında amcazâdelik olduğunu ve orada karar edebileceğini düşündü ve o cihete gitmesine de Allahû Teâlâ hidâyet etti. Çünkü hidâyet; Allah'ındır. Bundan dolayı; selâmetle yoluna devâmetti, hiç kimse mâni olamadı

“Medyen” kelimesinin Ebced sayı değerlerine bakarsak;

(Mîm) 40, (Dal) 4, (Ye) 10, (Nûn) 50, toplarsak (40+4+10+50=**104**) ortaki sıfırı aldığımızda (**14**) kalır ki Nûr-u Muhammedî'dir.

Mûsâ (a.s.) görüldüğü üzere Medyen'e yani Nûr-u Muhammediyye'de Şuayb (a.s.)'a sığınmıştır.

Şuayb kelimesinin Ebced sayı değerlerine baktığımızda;

(Şın) 300, (Ayn) 70, (Ye) 10, (Be) 2, toplarsak (300+70+10+2=**382**) ediyor ki toplarsak (3+8+2=**13**)'tür.

Mûsâ (a.s.) görüldüğü gibi (14) ve (13)'e sığınmıştır.

Cenâb-ı Hakk (c.c) Mûsâ (a.s.)'ı (12) olan Mısır'dan (14) olan Medyen'e (13) olan Şuayb'a yöneltmiştir. Yani Mısır'ın (Mîm)'inden Medyen'in (Mîm)'ine göndermiştir.

﴿٢٣﴾ وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ النَّاسِ
يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ
مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَأَنْسَقِيَ حَتَّى يُصَدَرَ الرَّعَاءُ وَأَبُونَا
شَيْخٌ كَبِيرٌ ﴿٢٤﴾

(Ve lemmâ verede mâe medyene vecede aleyhi ummeten minen nâsi yeskûne, ve vecede min dûnihimumreeteyni tezûdâni, kâle mâ hatbukumâ, kâletâ lâ neskî hattâ yusdirar riâu ve ebûnâ şeyhun kebîr.)

(28/23) **"Ve Medyen suyuna vardığı zaman, su almakta olan bir insân topluluğu buldu ve onlardan başka, (hayvanlarını suya gitmekten) engelleyen iki kadın buldu. Onlara: "Sizin haliniz (derdiniz) nedir?" dedi. (O iki kadın): "Çobanlar (sürüleriyle) çekilmedikçe biz (hayvanlarımızı) sulayamayız. Ve bizim babamız çok ihtiyar." dediler.**

Görüldüğü gibi Medyen'e ulaşmak su ile yani yeni bir hayât ile başlamaktadır.

Suyun olduğu yerde hayat, hayatın olduğu yerde de ilim vardır. Sıralamada hayattan sonra hemen ilim, gelmektedir. Hayvanlarını sulayan çobanlar, Medyen ahalisinden oldukları halde, Şuayb'in (a.s.) bağlılarından değil idiler, eğer olsalardı, evvelâ o kadınların koyunlarını sularlar, kendilerinininkilerini daha sonra sularlar idi. Çobanlar bir bakıma o yörenin nefs-i emmâreleri koyunları ise emmâre suyu ile suladıkları nefs-i levvâmeleri idi. İşte bu yüzden kadınlar kendi koyunlarının onların levvâme

koyunlarının arasına karışmasını önlemek için koyunlarını onlar gidinceye kadar engelliyorlar idi. Kuyu başından emmâre çobanları çekilmedikçe biz koyunlarımızı sulayamayız, çünkü onların ahlâklarını almalarını istemeyiz dediler, ne zaman onlar gider kuyu hakikat-i üzere kalır biz o zaman hayvanlarımızı yani Hay olan güçlerimizi mânâ suyu ile sularız dediler. Ayrıca bizim Er olan babamızda çok ihtiyardır, fitri olarak bu işleri yapamamaktadır. Erkek oğluda yoktur ki bu işleri yüklensin o yüzden vekâleten bütün işlere biz bakmaktayız, mânâsında dediler.

﴿٢٤﴾ فَسَقَى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ انِّي
لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٢٤﴾

Fe sekâ lehumâ summe tevellâ ilez zılli fe kâle rabbi innî limâ enzelte ileyye min hayrin fakîr.

(28/24) **"Böylece ikisinin (sürüsünü) suladı, sonra gölgeye döndü ve "Rabbim muhakkak ki ben, bana hayır olarak indirdiğin herşeye fakirim (muhtacım)." dedi.**

Böylece ilmi İlâhiyye kuyusundan-bâtın dan çektiği hayat suyu ile onların "hay" olan "ve,an" larını suladı, sonra İlâh-î gölge-hakk'ın korumasına çekildi-döndü ve tam bir fakir hali ve tükenmişlik ile her şeye fakirim dedi.

Daha evvelce Fir'âvn'un sarayında bütün dünya nimetlerine sahip iken, bu hâle dönmek her halde kolay bir şey olmasa gerek. İşte Hakk dostu olmak için Nefs-i Emmârenin bütün imkânlarından vazgeçmek lâzım geldiği böylece belirtilmiş olmaktadır.

Bu hususla ilgili Fûsus-ül Hikem, Mûsâ Fassından kısa bir bilgi daha sunalım.

* Şimdi Medyen'e geldi. İki câriyeyi buldu. Bir karşılık

almadan onların hayvanlarını suladı. Daha sonra ilâhî gölgeye ilticâ etti. "Yâ Rabbi hayırdan bana indirdiğin şeye kesinlikle ben fakîrim" (Kasas, 28/24) dedi. Şimdi kendisinin sulama işinin aynısını, Allah Teâlâ'nın kendisine indirdiği hayrın aynı kıldı ve nefsinin, indinde olan hayırda, Allâh'a fakr ile vasıflandırdı.

* Şimdi Hızır, ona bir karşılık almadan duvarın düzeltilmesini gösterdi. O buna kızdı. Böyle olunca ona, onun bir karşılık almadan hayvanları sulamasını hatırlattı. Hatırlatmadıklarından bunun dışındakilerin gösterilmesine girişti. Hattâ (s.a.v.) ikisinin hâdisesinden, Allah Teâlâ'nın onun üzerine hikâye buyurması için, Mûsâ (a.s.)'ın sessiz kalmasını ve itirâz etmemesini diledi. Şimdi cenâb-ı Mûsâ'nın gerçekleştirmiş olduğu şeyi kendisinde ilim olmaksızın yapmış olduğu bununla bilindi. Çünkü ilimden olsa idi, Allah Teâlâ'nın Mûsâ indinde kendisi için şahitlik ettiği ve temizleyip, doğrulaştırdığı Hızır üzerine bunun benzerini inkâr etmezdi. Ve bununla birlikte Mûsâ (a.s.) Allah Teâlâ'nın kendisini temizlediği ve tabi olmasını ona şart koştuğu şeyleri, Allâh'ın emrini unuttuğumuz zaman, bize rahmetten dolayı unuttu.

﴿٢٥﴾ فَجَاءَتْهُ أَحَدِيهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ
اِنَّ اَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيكَ اَجْرًا مَّاسَقَيْتَ لَنَا فَلَـمَّا
جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ﴿٢٥﴾

(Fe câethu ihdâhumâ temşî alestihyâin, kâlet inne ebî yed'ûke li yeczkiyeke ecra mâ sekayte lenâ, fe lemmâ câehu ve kassa aleyhil kasasa kâle lâ tehaf, necevtê minel kavmiz zâlimîn.)

(28/25) "İkisinden biri, haya ederek ona geldi: "Muhakkak ki babam, bizim (sürümüzü) sulamandan dolayı bir ecirle mükâfatlandırmak için seni davet

ediyor." dedi. Ve (Mûsâ (a.s.), ona geldiği zaman hikâyesini anlattı. (İhtiyar adam): "Korkma! (Artık) sen, zalimler kavminden kurtuldun." dedi.

Şuayb'in-şeyh'in iki lâtif gücünden biri, adab dışı bir hareket yapmaktan çekinerek, Mûsâ'nın-aklın-kâlp tarafına geldi ve babasının yani şeyh'i nin, kendi güçlerine hayat verip güç kattığından bunun karşılığını vermek için yanına-kurbiyyetine davet ettiğini bildirdi.

Davete uyan Mûsâ, başından geçen hikâyesini-oraya kadar yaşadığı seyr-i sülûkunu anlattı. İhtiyar Şeyh, **"Korkma! (Artık) sen, zalimler kavminden kurtuldun." dedi.**

Yani, hem zâhir, hem bâtın, zâlimlerden kurtuldun dedi. Çünkü kendisi o mertebenin Hakk makamında olduğundan yanında, Mûsâ'nın kalbi'nin, huzurlu ve mutmeim olacağını belirtmiş oldu.

﴿٢٦﴾ قَالَتْ احْدِيهِمَا يَا اَبْتَ اسْتَاَجِرُهُ اِنَّ خَيْرَ
مَنْ اسْتَاَجَرْتَ الْقَوِيَّ الْاَمِيْنَ ﴿﴾

(Kâlet ıhdâhumâ yâ ebetiste'cirhu inne hayra meniste'certel kaviyyul emîn.)

(28/26) "İki kızdan biri: "Ey babacığım! Onu ücretle tut. Muhakkak ki o, ücretle tuttuklarından daha hayırlı, sağlam ve emindir." dedi.

İki lâtifeden biri, Akl-ı Küllü'ne "onu ücretle tut" bu ücret yaptığı işlere karşılık, dervişliğin gereği yapılması lâzım gelen telkinatın yapılırken, Akl-ı Küllün harcadığı zamanıdır. Bundan hasıl olanda sâlik'in bâtınında ki, lâtif hallerdir. Bu dünyalık tuttuklarından daha emîn ve sağlamdır. Dedi.

﴿٢٧﴾ قَالَ اِنِّى اُرِيْدُ اَنْ اُنْكِحَكَ اَحَدَى ابْنَتَى هَاتَيْنِ
عَلَى اَنْ تَاَجِرْنِى ثُمَانِى حَجَجٍ فَاَنْ اَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمَنْ
عِنْدَكَ وَمَا اُرِيْدُ اَنْ اَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدْنِى اِنْ شَاءَ
اللّٰهُ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿﴾

(Kâle innî urîdu en unkihake ihdebneteyye hâteyni
alâ en te'curenî semâniye hıccin, fe in etmemte
aşran fe min indike, ve mâ urîdu en eşukka aleyke,
setecidunî in şâallâhu mines sâlihîn.)

(28/27) **(Yaşlı adam):** "Gerçekten ben, işte bu iki
kızımdan birini sana nikâhlamak istiyorum, bana
ücretle sekiz yıl çalışmânâ karşılık. Eğer on yılı
tamamlarsan o da sendendir. Ve ben, seni mecbur
etmek istemem. İnşallah beni sâlihlerden
bulacaksın."

(Yaşlı adam): O mertebenin İnsân-ı Kâmil-i
Mûseviyyet-tenzîh, mertebisinin tâlibine, benim gönlümden
doğan iki lâtif zuhurumdan birini ücretli olarak "**sekiz yıl
çalışmânâ karşılık.**" sana vereceğim. Sekiz sayısının
ifade ettiği değer, Mertebe-i İbrâhimiyyet'in tevhid-i ef'âl
sırasındır ki, seyr-u sülûk'ta sekizinci mertebedir, Şuayb
(a.s.) da o'nun torunlarından olduğundan aynı zamanda bu
mertebenin asâleten varisidir ve tâlib olanlarına da
devretme salâhiyyeti vardır. Bu yüzden evvelâ sekiz sene,
demiştir. Bilindiği gibi hacc ve Umre ziyaretine gidenlerin
Kâ'be'î Muazzamayı tavaf etmeleri gerekmektedir, bir tavaf,
yedi şaft-dönme'den meydana gelmektedir. Bu şaftlar
tamamlanınca tavaf bitmiş olmaktadır ve ondan sonraki
sekizinci fiil ise, makam'ı İbrâhîm'in arkasında namaz
kılmaktır. İşte bu Kâ'be'î Muazzamada'ki sekiz, İbrâhîmiyyet
mertebesidir.

"Eğer on yılı tamamlarsan o da sendendir." Dokuz
sayısı da, seyrü sülûk'ta, "tevhid-i Esmâ" Mûseviyyet

mertebesi'dir ve mûseviyyet mertebesi bütün bağlantıları ile(9) sayısı üzeredir. Tur dağında Cenâb-ı Hakk Mûsâ (a.s.) dokuz levha vermiştir. Beni İsrâîl'e (9) felâket gelmiştir. V.b. (10) sayısı ise gene Mûsâ (a.s.) verilen suhurların birinde yazılı olan (10) emirdir. Ayrıca (10) İseviyyet teşbîh mertebesidir. İşte bu iki sene, yani (9) ve (on) "**o da sendendir.**" Hükmü ile Mûsâ'nın, istidat, kabiliyyet ve gayretine bırakılmıştır. Ancak sekiz mertebenin gereklerinin tahsili ve icablarının yerine getirilmesi şart koşulmuştur.

İşte bu şartın karşılığında kendisine tevhid-i Ef'âl'in lâtif idrakî'nin verileceği beyan edilmiştir. Mûseviyyet mertebesinin tahsili ise kendisine ve Hakk'ın lütfuna bırakılmıştır. Çünkü **(Yaşlı adam)**ın mertebesi sekize kadar'dı daha yukarısı yoktu. O'nu da Mûsâ gerçekleştirecekti. Ayrıca eskiler (10) sayısına "aşere-i kâmile" demişlerdir. Çünkü tek sayıların sonu çift sayıların da başıdır ve (10) sayısının önünden sıfır kaldırırsak gene geriye bir kalırki aslına dönüşür. Yani her şey birden, zuhur edip gene bir'e dönmektedir.

"İnşallah beni sâlihlerden bulacaksın." Bu gerçekleri ve görevini yerine getirmek için de sâlih olması gerektiğini de idrak ederek, bunu nefsine bağlamadan "Allah dilerse" bunları tamamlamaya çalışacağım temennisinde bulunmuştur. Ve her halde on seneyi tamamlamıştır. Aşağıda ki Âyet-i Kerîme de zâten bunu belirtmektedir.

Yukarıda bahsedilen (8) (9) (10) sayıları'da (13)'e bağlıdır. Dileyen (13 ve Hakikat-i İlâhiyye) kitabımızda, İbrâhîmiyyet, Mûseviyyet ve İseviyyet bölümlerine bakabilirler.

﴿٢٨﴾ قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلِينَ قَضَيْتُ
فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٢٩﴾

(Kâle zâlike beynî ve beyneke, eyyemel eceleyni kadaytu fe lâ udvâne aleyye, vallâhu alâ mâ nekûlu vekîl.)

(28/28) (Mûsâ (a.s.) "Bu seninle benim aramdadır. İki süreden hangisini kada-kaza edersem (yerine getirirsem), artık bana bir düşmanlık oluşmasın. Ve Allah, konuştuğularımıza vekildir." dedi.

Mûsâ, bu sözleşme karşılıklı hür irademizle seninle benim aramda olan bir şeydir, başkalarının ilgisi yoktur. hangisi kazâ ve kaderimde varsa ancak üstümde tahakkuk edecek odur, geleceği bilemediğim için şimdiden bir şey diyemeyeceğim, bu sebepten sonradan bana bir düşmanlık oluşmasın. Allah ikimizinde vekilimizdir. Dedi.

Yine Konyalı M.Vehbi'nin "Büyük Kûr'ân Tefsiri" isimli eserinden ilgili kısımları aktaralım;

Şuayb ((a.s.)) da büyük kızı Safurâ'yı Mûsâ (a.s.) ile evlendirdi.

Hiz. Mûsâ işine başlayacağı zaman eline bir asâ vermesini Şuayb (a.s.) kızına emreder. Kızı evvelden beri bir arada duran asâlardan birini alır, verecek olduğunda Hiz. Şuayb o asânın verilmesine razı olmaz. Meğer o asâ Hiz. Âdem'in Cennet'ten getirdiği asâ olup enbiya-yı izam hazaratından nakil sûretiyle Şuayb (a.s.)'ın emanet eline gelen ve kendisiyle teberrük olunan asâyı mübareke olduğu için vermek istememiş ve kaç defa başka asâ almak üzere ellerini uzatmışlarsa da aynı asâ ellerine gelince Hiz. Şuayb'ın bunda bir acâib hikmet olduğunu tefekkür ederek verdiği rivâyet edilir. Bundan dolayı; asâyı vermemezlik edemedi. Çünkü; asânın sâhibi Mûsâ idi ve asânın birçok harikalara âlet olacağı zaman gelmişti. Asâ-yı mübareke bu vesileyle sâhibinin eline geçti

﴿٢٩﴾ فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَىٰ الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ
جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا أَنِّي آنَسْتُ
نَارًا لَعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ
لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿﴾

(Fe lemmâ kadâ mûsel ecele ve sâre bi ehlihî ânese
min cânibit tûri nâren, kâle li ehlihinkusû innî ânestu
nâren leallî âtikum minhâ bi haberin ev cezvetin
minen nâri leallekum testalûn.)

(28/29) "**Böylece Mûsâ ((a.s.)), süresini tamamladığı
zaman ailesi ile yola çıktı. Tur dağı tarafında bir ateş
farketti. Ailesine: "Durup bekleyin. Gerçekten ben bir
ateş farkettim. Belki size oradan bir haber veya alevli
bir ateş getiririm. Böylece siz ısınasınız diye." dedi.**

Süresini ve de eğitimini tamamladığı zaman, zâhiri
ailesi ve koyunları malları ile, bâtın-î ailesi olan bütün
Esmâ-i İlâhiyye ve tevhid bilgileri ile de yola çıktı. Yol
ilerledikçe düzlükten yükselmeye ve hava kararmaya ve
soğumaya başlamıştı ve kısmen yoluda kaybetmişlerdi işte
böyle sıkıntılı bir zamanda "**Tur dağı tarafında**" orada
birçok yönler olduğu halde, "Tur dağı tarafında" dikkatini
çeken bir şey oldu. Maddi-ailesine "durup bekleyin" bir ateş
fark ettim dedi. Demekki zâhiri ailesi bunu fark etmemişti.
Bâtını ailesi olan, iç kuvvetleri ile birlikte, gördüğü şeyi
kiyasen ateşe benzettiği için oradan size bir haber veya
ateş getiririm dedi.

Yeri gelmişken, faydalı olur düşüncesiyle, daha evvel
yazmış olduğum (27/Neml-karınca Sûresi) isimli
kitabımızdan benzeri aynı âyetlerinin yorumlarını ilâve
etmeyi de uygun buldum, okuyabilenlere İnşallah faydalı
olur. Bu şekildeki ilâveler belki tekrar gibi oluyor ama,
ancak bütün kitaplarımızı okuma fırsatı bulamayanlar için,

okuduğu kitapta daha geniş bilgi bulması kendisi için faydalı olacağını düşünüyorum. Bütün kitaplarımızı okuma fırsatı bulabilecekler için ise, tekrarlarının okunması kendilerinde daha geniş bilgi sahası açmış olacağını düşünüyorum. Cenâb-ı Hakk idraklerimizi açıp faydalandırsın İnşallah.

﴿٧﴾ اِذْ قَالَ مُوسَىٰ لَآهْلِهٖ اِنِّىٓ اَنْتُمْ نَارًا سَاتِيكُمْ
مِنْهَا بَخْبِرٍ اَوْ اَتِيكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَّعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٧﴾

(İz kâle mûsâ li ehlihî innî ânestü nâran se atiküm minhe bi haberin ev âtiküm bi şihâbin kabesin le alleküm testalûne.)

(Neml/27/7) "Hani Mûsâ ailesine demişti ki: ben muhakkak bir ateş gördüm, ondan size bir haber getireceğim veyahut size bir parlak ateş koru getiririm. Belki ısınırsınız."

İz. Vakit zaman. O zamanı hatırlayın bakalım. Geçmişte yaşanan bir hâdise vardı. Mûsâ (a.s.) kayın pederinin yanından Şuayp (a.s.) mın yaşadığı Medyen şehrinde kardeşlerini akrabalarını görmek üzere Mısır gitmeyi arzuladı. Şuayp (a.s.)'ın kızı ile evliydi. Şuayp (a.s.) ile ahitte bulundu. Şuayp (a.s.) kızını vermek istedi:

-Veririm kızımı ama benimle 8-10 sene yanımda çalışmak şartı ile. Köle gibi değil koruyucu olarak çalışmak. 8 sene, 2 senede kendiliğinden kalırsan da memnun olurum dedi. Mûsâ (a.s.) ma kızını verdiği gibi, davar koyunlarını da verdi. Kendi malının da sahibiydi. Sürülerini çoğalttı, hem de onların koruyucusu oldu. O zaman, zaman doldu.

Medyenden Mısır'a Kahire'ye Mûsâ (a.s.) ailesi ile birlikte yola çıktı. Nihayet Tur Dağından geçiyorlarken havanın soğuk olduğu zamana rastlıyor. Soğuktan, rüzgârdan, fırtınadan ve ayrıca hanımında hamile doğumu yaklaşmış olduğundan Mûsâ (a.s.) korkunç bir sıkıntı içerisinde idi. Ailesi ile koyunlar bir tarafa dağılıyor. Gece

bir taraftan karanlık, fırtına, uğultu. Elinde hiçbir malzeme yok. Böyle bir sıkıntı içerisindeyken karşıdan bir ateş görüyor. Âyet-i Kerîme işte burada başlıyor. Şimdi Alîm ve Hakîm'in eğitimi başlıyor. Mutlak olarak biz sana en hakikati ile gerçeği öğreteceğiz deniyor. Bozulmuş hâli ile değil Tevrat'ta da bundan bahsediyor ama o günkü beşer akli ve hayalinin idrak ettiği şekliyle anlatıyor. "*Hani o vakti hatırla Mûsâ (a.s.) Ehline demişti:*"-*Ben bir ateş fark ettim*" gecenin karanlığında. Mûsâ (a.s.) mın neye ihtiyacı vardı? Ateşe ısıya ihtiyacı vardı. C. Hakk o ağaçtan su, çağlayan şekliyle zuhur etseydi Mûsâ (a.s.) onunla ilgilenmezdi. O anda ateşe ihtiyacı vardı. İşte Mûsâ (a.s.) da ateşe doğru yöneldi. "*İZ KALE MÛSÂ Lİ EHLİHİ*" dediği zaman var.

Bu yaşadığımız dünya macerası içerisinde, Mûsâ (a.s.) mın ehline Tur dağında söylediği bir yaşantı var. Bu gerçek yaşantı. Ama biz 4500 sene evvelki bir geçmişte yaşanan tarihi vakia olarak görürsek Kûr'ân-ı Kerîm-i biz hiç anlamamışız demektir. Yukarıda *biz sana bunları öğreteceğiz* demişti. İşte şimdi C. Hakk bize öğretiyor. Okuduğumuz her zaman şimdidir. Yarın okursak o yarının şimdisedir. Daha evvel okuduysak o zamanın şimdisinde okuduk demektir. Yeter ki biz oraya nufüz edelim. Şimdi bunu, hâdiseyi daha iyi yaklaşabilmemiz için günümüzden gerilere doğru gidelim. Dünyayı unutalım, gidelim Tur Dağında, bir ağacın arkasında, Mûsâ (a.s.) mı seyredelim. O güne gidelim ki birlikte yaşayalım onu ki, C. Hakk'ın Hakîm ismi şerifi ile bu hakikatleri idrak edelim. Veya o günü bu güne getirelim.

Biz ulaşamazsak onu buraya getirelim. Ama bir yolculuk yapalım. Bunlar Hakîm ismin tecellisi altında olan yaşantılar, Alîm ismi hükmü altında bildirilen hakikatlerdir. Yukinun – yakîn ehli, imân edenler. ahirete o inananlar yakîndir. İnanmayanlarda uzaktır dedi ya. Biz mü'min hükmü altında yakîn hakikati ile bu meselelere bakalım. Ve kendimizde tatbik edelim. Aksi halde o mertebeleri hayâli olarak yaşamış, hayâli olarak görmüş, geçmiş oluruz. Bizim malımız değil Yahûdilerin malı olur. Bu bizim malımız. Mûsâ

(a.s.) daha ortada yokken bu hadiseler yaşanmamışken levh-i mahfuzda bunlar kayd edilmiştir. Bizde, ümmeti Muhammed olarak kayd edilmiştir. O halde onlardan evvel bizim iştiraklerimiz vardır. Çünkü bunlar bizim peygamberimizden kaynaklanan-hakikati ilâhiyye den zuhurlardır. Biz hakikati Muhammediyyenin içinden kaynaklanan-hakikati Muhammediyyeden olduğumuz için evvelâ Hakk bizimdir. İdrak ederek yaşama hakkı bizim dir. Onlarda 1 defa yaşanmış ve geçmiş, ama bizde her bir birey hayata gelip idrak sahibi olunca bu hakikatlerden hisse almaktadır.

Kûdsî Hadîs'de Hz. Rasûlüllah Efendimiz kendisinden bahs ederken "*Ben Allah'tanım, mü'minlerde benim nûrumdandır.*" O halde biz onun nûrundan başka bir şey değiliz veya şualarından, güneşin ışıkları gibi. Her birerlerimiz Hakikati Muhammediyyenin şuaları ışığıyız, ışığından başka bir şey değiliz. Şu halde kendimizi zayıf, hakir, basit insânlar olarak görmeyelim. Nefsi mânâda gururlanmayalım. Ama İlâh-î mânâ da hakikatimizi idrak edelim, ihmal etmeyelim.

İşte gittik şimdi Tur Dağında bir ağacın arkasından Mûsâ (a.s.) mı seyredelim. O nasıl üşüyorsa bizde öyle üşüyoruz. Yaşamamız için bunları dahi düşünmemiz lâzım ki daha gerçekçi bir hayat yaşayalım. Mûsâ (a.s.) öyle bir hayat arasında çaresizlik içinde "*inni anestü nâren*". Ben ışık ateş gördüm. "*seatiküm*" yakında hemen ben oraya giderim. "*minha*" oradan bir haber getiririm. Yani mantığı şu: ateş olan yerde insân, yani hayat vardır. Oradan da bir haber alırım. Çünkü yollarını kaybetmişler. Kuzeye- güneye ihtiyaçları olan şeyler yok nereye gittikleri belli değil, sürüler dağılmış. Yahut size ateş alırım getiririm. Kor getiririm. Geliriz burada ateş yakarız o korla. Umulur ki ısınırsınız.

﴿۳۰﴾ فَلَمَّا آتِيهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ

فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يَا مُوسَىٰ إِنِّي
أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾

(Fe lemmâ etâhâ nûdiye min şâtıl vâdil eymeni fil buk'atil mubâreketi mineş şecerati en yâ mûsâ innî enallâhu rabbul âlemin.)

(28/30) "**Böylece oraya geldiği zaman vadinin sağ tarafından, mübarek yerdeki ağaçtan nida edildi: "Ey Mûsâ! Muhakkak ki Ben, âlemlerin Rabbi Allah'ım."**

Burası dıştan fiili bir tecelli ile olan hakikâti Mûseviyye'nin yani Mûsâ (a.s.)'a peygamberliğin indirilmeye başladığı ilk yerdir.

Her birerlerimizde bu hâdisenin oluşması bu hakikâtlere idrâk edilmesine bağlıdır, tabî ki Mûsâ (a.s.) gibi bize de ağaçtan bir nida gelecek değildir ancak kendi bireysel hakikâtimizde bunun açılması gerekmektedir. Mübarek yerdeki ağaçtan murat âlem ağacıdır. Cenâb-ı Hakk (c.c) âlemin her bir yerinden bizlere seslenebilir, tabî herkese kendi bulunduğu mertebesinden seslenir, Mûsâ (a.s.)'a seslendiği mertebede "kelimullah" mertebesidir. Kelâm ise kulağa hitâp etmektedir yani bu mertebeye göze hitâp eden görüş mertebesi değildir. Bizlerde hakikâti ilâhîyyeyi kendi varlıklarımızda duymaya başladığımız zaman Mûsâ (a.s.)'a olan tecelli bizlere de bu tecelli bulunduğumuz yere göre daha yüksek bir taraftan yani sağ taraftan olmaktadır.

Ağaç hükmünde olan bireysel varlığımızdan Cenâb-ı Hakk (c.c) bize seslenmekte ve bu ağacın yandığı yer ise gönül âleminin ışığıdır. Gönül âlemimizden gelen bu ışığa doğru gidersek bu ışık bize yolumuzu gösteriyor ve bu sözleri de duyabiliriz.

"inni" ve "enallahu" olarak iki defa vurgu yapılması, birisi batını mânâda ahadiyyet mertebesi olarak "inni" ifâdesidir, "ennallahu" ise uluhiyyet mertebesinden olan

ifâdedir.

Mûsâ (a.s.)'ın mertebesi rububiyet mertebesinden olduğundan aldıkları bilgiler de bu mertebeden olmaktadır, kendilerine hitâp uluhiyyet mertebesinden olduğu halde ulaştıkları yer esmâ mertebesi olduğundan ancak bu merteye îtibarıyla anlamaktadırlar.

Vadinin sağ tarafından nida edilmesi, nefsi külle aklı külliden nida edilmesidir.

Bu şekilde gelen hitâplarda dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta şudur: eğer ses tek bir yönden geliyorsa o mahlûk sesidir eğer kişi bu sesi bütün varlığıyla mekânsız, zamansız hissediyorsa o rahmâni bir söz olmaktadır.

(27/Neml-karınca Sûresi) isimli kitabımızdan benzeri aynı âyetlerinde yorumlarını ilâve edelim.

﴿٨﴾ فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩﴾

(Fe lemmâ caeha nûdiye en bu burike men finnâri ve men havleha ve sübhânellahi Rabb'il âlemîne)

(Neml/27/8) "Ne zaman ki oraya vardı, kendisine _öyle seslenildi ki: Bu ateşte olan da ve bunun etrafında bulunan da mübarek kılınmıştır ve âlemlerin Rabb'i olan Allah - Teâlâ - münezzehtir."

"Fe lemma caeha" vatkı ki o ateşin oraya vardı, ateşin olduğu yere geldi. Gözlerimizi kapatalım Mûsâ (a.s.) mı seyr edelim. Ateşin önüne oraya geldiği zaman Mûsâ (a.s.) ma "nûdiye" seslenildi. "en burike" Sana mübarek olsun, mübarek haldesin, mübarek bir yerdesin diye "Men fin nari:" kim ki o ateşin içine girdi, Gerçi bazı mealde ateşin civarında olan diyor da, ama Âyet "Finnari" ateşin içinde diyor. Veya yaklaştı diyelim. sıcaklığını hissetti oraya kadar

geldi. "ve men havleha." Yani ateşin içinde olan ve çevresinde olan "burike" mübareklendirildi, nurlandırıldı. Bereketli kılındı. Yani orada Tur Dağının diğer yerlerinde o anda mübarekleştiği o mevkinin -ateş ve ateşin çevresinde olan o sınır mübareklendi. Ve ateşin içine giren Mûsâ (a.s.) da mübareklendi. İşte bu hâdise Mûsâ (a.s.) ma nübüvvetinin ilk verildiği devredir, çünkü İlâh-î hakikat ile Hakk'tan bizâtihi kendisine ilk nida geldi. ilk "Mûsâ kelimullah" lâfzı da burada başlıyor. Bir bakıma Mısırdan dönüşte Tevrat'ı şerifi alırken C. Hakk'la konuşması "Mûsâ kelimullah" olmasını hazırlıyor. Ama burası başlangıcı "nûdiye" seslenildi. "en burike" Mübareklendin diye seslenildi. Nereden gaipten "ve men havleha ve sübhanallahi rabbil âlemin." Âlemlerin rabbi olan Allah her şeyden sübhandır. Tenzih edilir. Oraya gittik mi hayalimizde de olsa, buraları duyduk mu kelâmen dahi olsa bir yakınlığımız oldu bu mertebeye. Şimdi biz bunu kendi bünyemizde nasıl yaşayacağız. Tekrar başa gelip oraya bakalım. Yani seyri sülûk yolunda nasıl bir hal olması lâzımdır. Buradaki ilâh-î zât tecellisinin mûseviyyet mertebesi olarak yukarıda Âyetler başka bir formda idi. Buradaki Âyetler hakîm ve alîm in yanından gelen Âyetlerle başladı. Zâti bilgileri vermeye başladı. Kıssa içinde. Yukarıdakiler genel bilgilerdi. Şimdi tekrar 7. Âyet'ten başa gelelim.

Mûsâ (a.s.) ve ailesi kimdir?

Bizim varlığımızda Mûseviyyet mertebesinin bir ailesi var. burada öyle yazıyor. Kûr'ân-ı Kerîmde'ki hikâye tarzı olan eğitimler sadece o peygamberlerin şahsına ait olan şeyler değil. Her birerlerimizi bireysel olarak da ilgilendiren ve bizlerde mertebeleri olan yaşantılardır. Çünkü zaman, zaman konuşuluyor ya, ne var Âlemde o var Âdemde. O halde ne varsa Âdem'de, Mûsâ (a.s.) da var. Âdem'de hepsi varsa. Meratip mertebe olarak o da var. Olmazsa Âdem olmaz zâten. O zaman diğer varlıklar gibi sadece kendilerine has özellikleri olan bir takım sülûetler olur. Radyoda her şey var mı ? yok. Masa da her şey var mı?

yok. masalık var sadece. "ÂDEMİN" özelliği kendisinde her şeyin bulunması. Hem müspet hem menfi olarak zıt esmâların tamamının bulunması. Her birerlerimiz nesli ademî olduğumuza göre her birerlerimizde bu özellik vardır. Biz kendimizi tanımıyoruz. Ne yazık ki çok ucuza o kadar "*bisemenin yahsin*" satılıyor. Umulur ki akıl edersiniz. Bir derviş Mûseviyyet mertebesinden yola çıktığında bunları yaşaması lazım. Daha evvelkiler de yaşamayacak mı onlar da yaşayacaklar. Oraya doğru yola çıktıkları için bunlardan haberi olacak. Meselâ yola çıkan kimseler rehberlere sorar 5 km den sonra nereye varacak o köye gelmeden bilgilerini alır. Oraya gidince yabancılik çekmez. Diyelim emmâre, levvâme, mülhime, insân daha museviyyet mertebesine gelmedi. Oradan bilgi alması hikâyesini okuması gerekir. Alması gerekli ki, oraya ulaştığında Şuhut etsin. İseviyyet mertebesindeki bir kişi okuyacak mı? Okuyacak hepimiz okuyacağız. Daha aşağıda olanları oraya doğru ulaştırmak için, yukarıda olanlar da tekrar geriye dönüp teferruatlarıyla o mertebeye daha geniş sahasını daha geniş mânâ da daha küçük parçalara bölerek tanınması yönünden okunması lâzımdır.

Genel olarak bir hikâye'yi okuduktan sonra genel bir idraka ulaşıldıktan sonra o öğrenilmiş olur. Ama tamı tamına öğrenilmiş olmaz. Sonra onu ayrıştırarak. Meselâ İstanbulun fethini bir tarihçi daha teferruatlı anlatır. Bir kişi bir mertebeye geldimi artık oraya ihtiyacı yok değil. Kim hangi mertebeye gelmişse her mertebeden hissemiz vardır. Kûr'ân-ı Kerîm sonsuz derya, bir Âdem (a.s.) 30 kaseti var. bitmek bilmiyor. Âdem daha işin başlangıcıdır. Bunlar alîm ve hakîm olanın düzenlediği bilgi yaşantı hakikatlerdir. Esmâ-i İlâhiyye'nin hepsi bizim ailemiz bizim varlıklarımız. Biz onlardan her türlü istifade ediyoruz. Fiziki mânâ da bir aile değil. Esmâ-i ilmî mânâ da bir ailedir. Bu âileyi birlikte tutmak esmâ-i İlâhiyye'nin hepsine hâkim olmakla mümkündür. Esmâ-i İlâhiyye'nin bir kısmını tahakkuk ettirsek, bir kısmını atarsak sen yaramazsın diyerek o aileyi parçalamış oluruz. Bizim mutlak ailemiz o esmâ-i

Îlâhiyye'dir. Dışarıdaki, ailelerimizde dünya için mutlak aile'dir fakat fiziki mânâ da ailedir. Bünyemizde olan esmâ-i Îlâhiyye, ise Rûh-î mânâda ailemizdir, hepsi bizim ailemizdir. Biz o doku ile var olan insânlarız. Yani "Esmâ-ül Hüsna" doku ile var olan insânlarız. Varlığımızda, ruhumuzda, hepsinin yeri, mertebesi ve kaydı vardır. İşte bu aile daha henüz hepsi faaliyete geçmemişken karanlıktayken batındayken, o mertebeye de, mertebeye Mûseviyyet, o mertebenin reisi iken, Mûsâ (a.s.) reis Esmâ-ül Hüsna'ya hakîm ve alîmden geliyor. İşte Mûsâ (a.s.) öyle bir hale geldi ki Tur Dağını geçerken Turu Sinâ - tur-u sîne' dir. 9. turu yaparak yükseldi. Mûsâ (a.s.) 9. mertebeye geldiğinde daha ileriye gitmek istedi. ama etraf karanlıktı, o halde iken " *nudiye ya Musa:*" Ümitsiz olma ya Mûsâ, " *yüksektesin.*" O yüksekte kasıt, idrakinin helezon şeklinde yükselmesidir. İşte Mûseviyyet mertebesinde bir idrake ulaştı. Bu yer ise Mûseviyyet mertebesinin kemâlâtı değil daha henüz ortalarında'dır.

Mûseviyyet mertebesi nerede başlıyor? Şuayb (a.s.) mın eğitimi ile tahakkuk ediyor. Medyenden Mısır'a gitmesi Mûseviyyet mertebesinde dolaşmaya başlaması oluyor. artık belirli yerlere geldiğinde önüne Tur Dağı çıkıyor. Tur Dağının yüksekliğine geldiği zaman - Mûseviyyet mertebesinde bazı aşamalar yaptıktan sonra Tur-i Sinâda şaşkın kalıyor. Neden? diyelim Rahîm ismi Rahmân ismi merhamet edecek bir şeyler arıyor -mechulde kalıyor ya cehl ismi aydınlanmak istiyor. Orada Nûr-u Muhammediyye ye ihtiyaç vardır. Hakikati Muhammediyye Nûr-u -o ateş-oradan yardım geliyor. Biz hangi mertebeye gelmiş isek bize oradan nida olunur. O mertebenin bir sonrasının ışığı açılır. Tarikatin gerçek hakikati ilimdir. İrfaniyettir. Hakikati Îlâhiyyenin seyrini takip etmektir. Her şey kendi kemâlinde gidiyor. Mûsâ "Muşa" denizden geldi. Denizden çocukken Büşra diye geliyor. Büyüdüğünde " *nûdiye*" diye nidâ olunuyor ona. Yeter ki biz Mûsâ'lık niyetinde olalım. Onlar geliyor zâten bize, biz yolda olduğumuz sürece. O yolda, alîm ve hakîm den zâten geliyor.

Ne zaman nidâ olundu? Tur Dağına çıktığı zaman nidâ olundu, yerdeyken ve ovadayken nidâ olundu demedi. Ovada demek kendi nefsi yaşantısı demektir. Yukarıya çıkmak şuurlanmak araf diyorlar ya ariflik, o mertebede. Mûsâ aslında sin ve mim. Hakikati Muhammediyye'nin, Mûseviyyet metebesindeki müşahedesini demektir kendi başına bir varlık değil. İşte Mûsâ (a.s.) o satranç taşlarından bir tanesidir, Hakikat-i Muhammediyye, oynayan Muhammed (a.s.) dır. Muhammed (a.s.) hepsinde mevcuttur. Neden? Çünkü oynayan kişi nasıl o taşların hepsinde hakimse, istediği yere koyabiliyorsa Hz. Rasûlullah da bütün onların hepsinde tasarruf ediyordur. Hepsinde kendi mertebesi vardır. Varlıkları ona bağlıdır. Oyuncu olmasa o taşlar ne işe yarayacaktır. Hiç bir işe yaramayacaktır.

Oyuncunun oyununu oynaması için o taşlar yani o varlıklar yani Peygamberân hazerâtının ve onlara bağlı kavimlerin Hz. Rasûlullah'ın, genel ümmetinin varlıklarıdır. Bu yüzden oyunun oynanması için sahneye konan elemanlardır. Ama oyunu oynayan ve oynatan Hz. Rasûlullah Efendimiz (a.s.) İşte burada o mertebeden nida olundu ki Ya Mûsâ o da ehline söyledi. Orada ehline söyleyip, ehlini orada bırakıp, ehlini bırakıp bizâtihi kendisi gitmesi ne demektir. "Esmâ-ül Hüsnâ"yı durdurdu orada Zât-ı ile gitti ateşin yanına. Kendisi esmâ mertebesi ağırlıklı olduğu halde, Esmâ-i İlâhiyye'lerin zuhur mahalli olduğu halde kendisi Mâseviyyet zâtıyla gitti Hakikati Muhammediyye ye, oradan ihtiyacını talep etmeye.

İşte oradan aldığı ışık, nûrla geriye dönerim dedi. Ateşin yanında insân vardır dedi, o mantıkla gitti ateşin yanına ve insânın olduğu yerde hayat vardır dedi. İşte Mûsâ (a.s.) o mertebede böylece kendinden sonra ulaşması lâzım gereken mertebeden yardım istemek üzere ışığın bulunduğu yere gitti. "*innî ânestü nâran*" ben bir ateş gördüm dedi. Karşıdan yani ihtiyacı olan ilim mânâsındaki nûr-u ateşi gördüm dedi. "*se âtiküm minhe bi haberin*" Umulur ki size oradan bir haber getiririm dedi. Ne kadar açık, yani İseviyyet mertebesinden veya kendi bulunduğu

mertebenin daha genişlemesinden açılımından size bir ilim alırım getiririm demedi. Esmâ-i İlâhiyye ye yani sıfat mertebesinden en azından bir bilgi alırım. Sizdeki esmâ-i İlâhiyye olan özellikleri de karıştırıp onların zuhuru ile esmânın zuhuru ile bunu çözeriz dedi. Yahut haberle birlikte **"ev âtikûm bi şihâbin"** Size bir ateş getiririm dedi. Ateş getirmekten maksat sizi nasıl kullanacağımı öğrenirim. Sizden nasıl faydalanacağımı öğrenirim. Yani esmâ-i İlâhiyye nasıl zuhur edecek yani hangi esmâ nerede zuhur edecek onu öğrenirim dedi. *"kabesin"* Tamamını alamazsamda bir parça getiririm. Bir numune getiririm dedi. *"le allekûm testalûne."* Umulur ki ısınırsınız. Burada umulurki' den kasıt, ailesine ve kendine bir ümit kapısı bulma ümididir.

﴿٩﴾ يَا مُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾

(ya Mûsâ innehû enellahul azîzül hakîmü)

(Neml/27/9) "Ey Musa!.. Şüphe yok ki, o -seslenen-ben mutlak galip ve, hikmet sahibi olan Allah'ım."

Ya Mûsâ =Bu sesleniş devam ederek bu diye, diye, seslenen o ses kelimelere bürünerek ifadesini buluyor. (ya Mûsâ "Ey Mûsâ" innehû enellahul azîzül hakîmü) Yani "o ateşte var olan o ateşten zuhur eden veya başka yönüyle inne-muhakkakki hû_yani hüviyyeti mutlaka, o hüvviyyeti, inniyeti vardı ya hüvviyyeti olan hû, ene, benim, Allah yani enallah, enallah. Yani Allah olan benim o hüvviyyet demekte ve ayrıca ateşte zuhur eden tecelli eden benim demekte, nasıl bir ben. Yani nasıl bir Allah-Azîzül Hakîm-Azîz ve Hakîm olan her şeyini hikmetlerle işleyen -Yukarıda ne dedi: Hakîmül Alîm dedi. 2 Âyette de Hakîm ismi hikmet ismi ağırlıklı birinde Alîm..hikmetini bilgi ile ortaya koyması diğerinde o hikmetini azîz-cebbar ismiyle ortaya koyması. Ne kadar değişik özellikleri var. Birisi hakîmül alîm birisi

azîzül hakîm. Alimde ilim vermesi var. Azîzül hakîm. de ise faaliyet var-işlemesi var. Yani cebbar, kahhar, mütekebbir bütün bu isimlerini faaliyete geçirmesi var. aziziyetinde. C. Hakka derseki merhametlimidir. Merhametlilerin en merhametlisidir. Ama C. Hakk cebbar mı cebbarın en cebbarıdır. Efendim biz tenzih ederiz C. Hakk'ı cebbariyyet'ten dediği zaman sen Hakk'ı sınırladın. Onu yapmaz bunu yapmaz. Senin Rabb'in yapmaz ama Rabbül âlemîn her şeyi yapar. Onu tenzîh noksan sıfatlardan tenzih diyoruz ya bu âlemde nâkıs-noksan, diye bir sıfat yok ki, ondan tenzîh edeceğiz onu. Yok ki neden tenzîh edilecek. Nokasanlık sana, bana göre. O zaman süphan demek C. Hakk'ı tenzîh demek evvelâ kendimizi tenzih etmemiz gerek. Yani tenzih bizde, onda değil. Bizi tenzîh etmemiz gerek. Tamam biz bazı şeyleri yaparız bazı şeyleri yapmayız bu yüzden tenzîh ederiz kendimizi yani sınırlarız. Tenzîh edersen sınırlarsın. Teşbîh edersende sûret içine sokarsın. İkiside kısıtlama, sınırlamadır. İkisini birlikte kullanıp tevhit etmek İslâmiyet anlayışı olur. Mûseviyyet mertebesi itibariyle tenzîh ettiğinde sınırlandırmış olursun. İseviyyet mertebesi itibariyle teşbîh ettiğinde şekillendirmiş, sûretlendirmiş olursun. İkiside sınırlamadır. İkisi birleşince tevhit olur. Yoksa **(Lâ ilâhe illâ Allah)** demek kelâmî bir tevhitir.

İşte-Azîzül Hakîm.-Hû-zat âleminde ismi a'zâm. Hû harfi değil-Hû harfinin ifade ettiği mânâ Hüvviyyet-i mutlaka, bu da nasıl bizim hüvviyyetimiz var, Nüfus kağıdı diyoruz. Nefis kağıdı demek o aslında. İnsânı Kûr-ân'da C. Hakk 283 yerde-daha sonraki araştırmalarda 294 yerde nefis olarak insan-ı ifade ediyor. İnsân-ı nefis olarak tanıtır. Biz de kendimizi insân olarak değil nefis diye tanıtırız farkında olmadan. pekî bu nüfus kağıdına insân kâğıdı niye demiyoruz. İnsân'ın insân kâğıdı, bak, nefis cüzdanı diyoruz. İnsân cüzdanı niye demiyoruz. Çünkü bizim gerçek vasfımız nefis. Osmanlı'dan da böyle kullanıldığı için böyle geliyor. Peki nefis ne demek? *"Rubûbiyyet hükümlerinin tecelli ettiği yer"* demek. Bunun

en şiddetlisi nefsi emmâre'dir. Bakın şimdi burada bir sır açılıyor. Açık o sır da sıraya giriyor. C. Hakk Rubûbiyyet hükümlerini nefis ismi altında zuhura çıkarıyor. Nefsi emmâre hükmü altında zuhura çıkarıyor. Hadi bakalım şimdi bu nefsi emmâreyi kötüleyelim. Kötülemeyelim de terbiye edelim onu, veya hakkını verelim.

Hani tarikat süresince, şeriat mertebesinde nefis kötü kötü yaptırdı ettirdi diyoruz ya orada doğru, geçerli. Ama nefis hakikati Rubûbiyyet mertebesinde zuhur mahali olmasıdır. İşte C. Hakk Rubûbiyyet hakikatlerini nefis ismi altında nefsi emmâre ismi altında zuhura çıkarmakta faaliyete geçirmekte, bu da ne ile oluyor. Bu da Azîz ismi ile oluyor. Cebbariyet ile oluyor. Şimdi burada Cebbar ismi Azîz ismini kullanması gelecek olan Âyetlerdeki faaliyetleri ortaya koyması içindir. Eğer Azîz esmâsı'nı kullanmayıp yine Alîm ismini kullansa burada faaliyet yani ef'âl âlemindeki faaliyetler kullanılamaz bilgi olarak alınmış olur. Yukarıda bilgi verdiği gibi ama burada tahakkuk başlıyor ne yönden tahakkuk başlıyor.

Bu hususla ilgili Fûsus-ül Hikem, Mûsâ Fassından kısa bir bilgi daha sunalım.

* Ve ateş sûretinde tecellînin ve konuşmanın hikmetine gelince: Çünkü o Mûsâ'nın ihtiyaç duyduğu bir şey idi. Bundan dolayı, ona çok istediği bir şeyde tecellî etti. Tâ ki ona yönelsin ve ondan yüz çevirmesin! Çünkü eğer ona çok istediği şeyin dışında olan bir sûrette tecellî ede idi, ondan yüz çevirir idi.

Çünkü onun gayreti özel bir istek üzerine yoğunlaşmıştır. Ve eğer ondan yüz çevirse idi, kendi işi üzerine döner idi. Böyle olunca Hak, ondan yüz çevirir idi. Oysa ki seçilmiş ve yaklaşmıştır. Şimdi onun bilmediği halde, ona onun çok istediği bir şeyde tecellî etmesi onun yakınlığındandır.

*Mûsâ'nın ateşi gibi ki, onu kendi ihtiyacının aynı

gördü. Oysa ki o ilâh idi, velâkin onu bilmedi.

﴿٣١﴾ وَأَنْ أَلْقَ عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ
وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَا مُوسَى أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ
إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ ﴿٣١﴾

(Ve en elkı asâke, fe lemmâ reâhâ tehtezzu keennehâ cânnun vellâ mudbiren ve lem yuakkıb, yâ mûsâ akbil ve lâ tehaf, inneke minel âminîn.)

(28/31) "Ve asânı at!" Bunun üzerine (asâsını atınca), onun yılan gibi hareket ettiğini gördü. Arkasına bakmadan dönüp kaçtı. "Ey Mûsâ, (geri) dön! Ve korkma, muhakkak ki sen emniyette olanlardansın!"

Bu Âyet-i Kerîme"de dikkat edersek, asâ şekline gelmiş olan ağaç yılanı dönmektedir ki asâ ile yılan arasında fiziki olarak benzerlik vardır ki bu da zaman içerisinde kuru ağaçlardan kendilerine benzer canlı varlıklar oluşabileceğine bir işarettir.

(27/Neml-karınca Sûresi) isimli kitabımızdan benzeri aynı âyetlerinde yorumlarını ilâve edelim.

﴿١٠﴾ وَأَلْقَ عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ
وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَا مُوسَى لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ
لَدَى الْمُرْسَلُونَ ﴿١٠﴾

(Ve elkı asâke felemmâ reâhe tahtezzu ke ennehe cânnün vellâ müdbiran ve lem yüakkıb ya Mûsâ lâ tehaf innî lâ yehâfu ledeyyel mürselîn.)

(27/10) " Ve âsânı bırak. Ne zaman ki, onu sanki küçük bir yılanmış gibi deprenir gördü, geriye dönerek kaçt ve arkasına bakmadı, -buyuruldu ki-: Ey Mûsâ: Korkma, şüphe yok ki, ben -bir kerim mabudum ki- benim huzûrumda Peygamberler korkmaz."

Böylece bakın başka bir tahakkuk -faaliyet başladı.

Azîzül Hakîm. dediğinde yukarıda ki sahne bitti o kadar verdi. Yani o ateşin yanına gitmesi bir parça vermesi ateşten bir parça vermesi eşine ailesine bu ateşten bir parça alacağım demesi. O sahnelerin o kadar bölümünü verdi. O filmin diyelim yirmi dakikalık hâlini verdi. Atladı film nereye gitti. Mûsâ (a.s.)mın sihirbazlarla olan hazırlığına gitti yani o devreye ulaştı. Fir'âvn'a gitti. Fir'âvn mücadele etti. Sözleştiler hangi gün sihirbazların karşısına çıkacakları gibi onun hazırlığına başladı şimdi-oraya aldı işi- ne dedi

"Ve elki asâke"-Ey Mûsâ asanı yere koy

"felemmâ reâhe"

Vaktaki asayı yere koydu.

"Reâhe" -o asayı gördü.

"tahtezzu ke ennehe cânnün" Yere koyduğu zaman o asa yılan gibi titremeye başladı yılan gibi kıvrılmaya canlanmaya başladı. Bunu gördüğü zaman Mûsâ (as)

"vellâ"-oradan kaçtı.

"Müdbiran"-arkasını dönerek kaçtı.

"ve lem yüakkıb" -arkasına bile bakmadan kaçtı. Bunun üzerine bir nida geldi.

"ya Mûsâ"

"lâ tehaf"-sakın ha korkmayasın.

"innî" -muhakkak ki ben

"*lâ yehâfu ledeyyel mürselîn*"-yani benim yanımda mürsellerle peygamberler korkmaz. Allahın yanında olduğun zaman neden korkacaksın ki; karşında ne olursa olsun. Ama Mûsâ (a.s.) da daha bu babta tecrübesi olmadığından daha yeni yeni bu risâlet işine alışmaya çalıştığından olağanüstü hadiseler onu biraz korkutuyordu. Burada yine yüce peygamberimizi hatırlamamak mümkün değildir. Mî'rac gecesi kendisine en büyük Âyetler gösterildiği halde -bak ne diyor-"*gözü ne sınırı aştı ne de şaştı. Gözünün gördüğünü kalbi yalanlamadı.*" (53/11/17)

Onu hiçbir şey etkilemedi. Mûsâ (a.s.)'la Muhammed (a.s.) arasındaki farka bakın. Elindeki asa yılan oldu. Mûsâ (a.s.) korkusundan kaçıyor. İlerideki Âyetlerde gelecek C. Hakk ona Tur dağından nida ettiğinde düşüp bayılacak. Yani Yarabbi bana kendini göster seni göreyim isteyecek "*len terânî*" (7/143) (sen beni göremessin) eğer beni görmek istiyorsan şu dağa bak ikincide tekrar tecelli edip dağ paramparça olduğunda Mûsâ (a.s.) düştü bayıldı. C. Hakk Hz. Rasûlullah'a Zât-îtecelli yaptığında kendisinde artma eksilme meydana gelmedi. Bunlar peygamberler arasındaki yaşam oluşumunu belirtmekte. Peygamberimizin değerini bildirmekte. Tekrar-Asanı yere koy. Asa-dal odun sopa demek.

-başka yerde (Tâhâ 20/17-18) Ya Mûsâ o elindeki nedir?-

Dedi ki

-Ya Rabbî o benim asamdır.

-Ne yaparsın onunla?

-Ağaçlara vururum, yaprakları düşürürüm, yerlere koyunlara ot, yiyecek hazırlarım.

-Daha başka

-İşte ona dayanarak yürürüm. İşte bunun gibi birçok menfaatleri vardır bana dedi.

O gün vahşi hayvanlar çoktu. Ona birçok daha başka

faydaları vardı. Asâyı Mûsâ derler ya: Sûret olarak gözükən asâ batın olarak nedir. "Akıl"dır.

-Mûsâ (a.s.) mın o ana kadar oluşmuş, o günün kemâlâtı ile olan aklıdır. Şuayp (a.s.) dan aldığı bilgiler/gerek gönlünden aldığı İlhâmi bilgiler. Çünkü daha Tevrat-ı Şerif gelmemişti. Bunların karışımından meydana gelen kendisinde oluşan bireysel bir aklıdır. Dayanıyorum dediği bu-bu aklıma dayanıyorum diyordu. Elinde tutması kullanması demektir. C. Hakk bu aklını bırak artık sen dedi. Yani bireysel beşer aklını bırak dedi. O zaman yerine bir şey koyması lazım. "Nudiye ya Mûsâ" (Nidâ olunan akli tut.) dedi C. Hakk. Sana benim vereceğim aklımla bundan sonra hareket et, dedi ki, bu risâletin başlaması'dır.

-Kendi bireysel aklını ortadan kaldırıp, İlâh-î Hakk'la muamelede bulunmak ümmetine, kavmine "Ve elkı asake"

Asanı yere at, "Fe lemma" vaktaki, "Reaha" onun akli daha nefsanîyle karışık olan akli elinden yere attığı için mertebesi düştü hayıflanmaya başladı. Peygamberin elindeyken, toprak üstüne gitti ve akıl orada kıvranmaya başladı, zorlanmaya başladı. "Keenneha cânnün" Adeta yılan gibi oldu. Yılan gibi nefsi emmâre, nefsi emmâreliği ortaya çıktı ama terk etti onu. Bunu anladığı zaman kaçtı Mûsâ (a.s.) ben elimde ne taşıyordum diye. Gerçi zâhiri ifadeyle aynen oldu. O hikâyeyi biliyoruz bize bâtin-î tarafında lâzımdır. İşte onun akli nefsi emmâre ağırlıklı olan bireysel aklıdır. Her ne kadar eğitilmiş olsa da yani İlâh-î bağlantıyı sağlayamadığı için nefis ağırlıklı idi ve at onu bırak dedi ve o canlanıp yılan haline geldiği zaman - müdbiren- ona arkasını dönerek kaçtı.

Uzaklaşmasının sebebi

1-Yılan olarak korkması

2-Ben neleri elimde tutuyordum diye terk etmesi onu uzaklaştırması, tekrar üzerime gelmesin diye.

"Ve lem yüakkıb" (ve arkasına bakmadı.) Her ne kadar korkudan arkasına bakmadı gibi idi ise de, nefsi emmâ-

resine dönerim diye korktu da kaçtı. C. Hakk nida ederek

-Ey Mûsâ ondan korkma. Çünkü o senin elinde olan bir vasıta. Sen onun emrinde değilsin. İnni- muhakkak ki

"La yehafu ledeyyel mürselun" Benim indimde olan peygamber öyle yilandan v.s. korkmaz. nefsi emâreden.

Bu hususla ilgili Fûsus-ül Hikem, Mûsâ Fassından kısa bir bilgi daha sunalım.

* Böyle olunca asâsını bıraktı. Oysa o, Mûsâ'nın davetini kabul etmekten onun kaçınmasında Fir'âvn 'un Mûsâ'ya onunla âsi olduğu şeyin sûretidir. Şimdi o, ansızın apaçık bir yılan, yani görülen ejderha oldu. Şu halde kötülük olan itaatsizlik itâate, yani iyiliğe dönmüş oldu. Nitekim, Allah Teâlâ : **"yübeddilullahu seyyiatihim hasenat"**(Furkân, 25/70) yani "Allah Teâlâ onların kötülüklerini iyiliğe dönüştürür" buyurdu. Yani hükümde, böyle olunca, burada hüküm bir tek cevherde farklı olan "ayn" ile açığa çıktı. Bundan dolayı, o asâdır ve o yilandır ve açıkça görülen ejderhadır.

﴿٣٢﴾ أَسْلُكَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سَوَاءٍ
وَأَضْمَمُ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِنْ
رَبِّكَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٣٢﴾

(Usluk yedeke fî ceybike tahruc beydâe min gayri sûin, vadmum ileyke cenâhake miner rehbi fe zânike burhânâni min rabbike ilâ fir'avne ve melâih, innehum kânû kavmen fâsikîn.)

(28/32) **"Elini koynuna sok, onu kusursuz beyaz olarak çıkar. Korkudan (emin ol), kanatlarını (kollarını) kendine çek. Bu ikisi, senin Rabbinden, firavuna ve onun (kavminin) ileri gelenlerine iki delildir. Muhakkak ki onlar, fasık bir kavimdir."**

Mûseviyyet mertebesi daha henüz akli külle ulaşamayıp nefsi küll olduğundan dolayı buradaki anlayış sol ağırlıklı olmaktadır, işte bu nedenle Mûsâ (a.s.)'ın sol elini koynuna sokmuş olması daha akla yakındır. Seyri süluk ehli bunları bilmelidir ki o devrelerde hangi el kullanılmaktadır ve ne zaman akli küll faaliyete geçmektedir.

Batılıların Nefs-i kül yani sol'un üstte olma anlayışları modalarında da etkindir. Şöyleki! Fiziki mesleğim terzilik olduğundan hep bu yanlış üstünlüğün ızdırabını çekerek mesleğimi yapmışımdır, şöyleki; bilindiği gibi erkeklerde, kıyafetlerde **sol** taraf üsttedir, hanımlar da ise tam tersi **sağ** taraf üsttedir ki, olması gerekenin tamamen tersidir. Ancak bu sistemi çıkaran batı olduğundan onların doğrularındır. Aslında erkekler de, kıyafet sağ taraf iliklendiğinde üstte yani, Akl-ı kül'ün üstte olması lâzım gelmektedir. Bayanlar da ise kendi fitratları gereği kıyafetleri'nde **sol** taraf üstte olmalıdır. Böylece batının ters değerleri kıyafetlerinde de yaşamakta, bizlerde onlara uyduğumuzdan bu yanlış değerlere kıyafetlerimizi de uydurmak zorunda kalmaktayız.

Bir başka şey daha ilâve edelim ki; bu da **sol** elle yemek yemektir. İşte **sol** ağırlıklı hayât ve davranış biçimleri yemeklerine de yansıdığından onlar yemeklerini de **sol** elleriyle yerler. Bizler de, modern olacağız diye onlara özenerek sol elle yemek yemeği taklid etmekteyiz. Halbuki; **İslâm** sağ "akl-ı kül" hükmüyle'dir, ve her mübarek yerlere girerken sağdan başlanır, (v.s.) çünkü **sağ** Akl-ı kül'ün temsilcisidir, ve **sağ** giriş, **sol** ise çıkış içindir.

(27/Neml-karınca Sûresi) isimli kitabımızdan benzeri aynı âyetlerinde yorumlarını ilâve edelim. Değişik mertebelerden değişik yorumlardır okunması faydalı olur.

(27/12) "Ve elini koynuna sok, bembeyaz, kusursuz olarak çıkıversin. Dokuz mucize ile Firavun'a ve kavmine -git- şüphe yok ki, onlar yoldan çıkan bir kavim oldular."

Ve edhil yedeke: elini dâhil et

Fî ceybike : göğsüne sok.

Tahruç: çıkar

Beydâe min gayri sûin: bembeyaz parlak bir el olsun.

Fî tis'î Âyatın ilâ firavne ve kavmihi : ve 9 işaretle, Âyetle fir'âvn'a ve kavmine git. 2 tanesini burada belirtti. Diğerlerine bakacağız.

İnnehum kânû kavmen fasikin: çünkü onlar fasık, bozuk kavimdir. Onları doğrultmak için bu 9 mu'cize ile birlikte onlara git.

Elini sok: *fî ceybike*

Bizim Ahmet Elitaş isminde arapça bir hocamız vardı.

gerçekten çok gayretli, müstesna, çalışkan, ehlullah muhabbetli bir insândı. Kendi hocası ile Kûr'ân-ı Kerîm tefsirine başladıkları zaman bu Âyet'e gelmişler. Başka bir Sûrede de var bu Âyet'in -mevzuu elini koynuna sokması,

Hocası soruyor? Ayette açıklama yok.

-Hangi elini soktu diyor?

-Hocam diyor, sağ elini soktu göğsüne, kalbinin üzerine.

-Niye? Diyor sağ eli.

-Çünkü diyor her güzel iş sağ el ile yapılır. Bu yüzden sağ elini soktu. 1953 senesinde Hocası Mehmet Fatih Efendi, yeni yapılan Çiftlik önü câmiine imam olarak tayin olmuş. Rahmetli. Allah onlardan gani, gani râzı olsun. Çocuktuk gidiyorduk, sabahları ders okuyorduk. O anlatıyor. Tefsir okurken, bizde tam buraya gelmiştik, o hoş bir halde bu hatırasını anlatıyordu.

Şunu veya bunu yermek için değil, Allah hepsinden razı olsun. Düşündüğü şeriat mertebesinden doğru. Âyet-i Kerîme'ye ters değil. Âyet'te yön belirtilmemiş. Herkez mantığına göre sağ elde diyebilir, sol elde diyebilir. O

kanaatte de oluşabilir. Mertebe itibariyle ikisi de olur. Ama biraz daha meseleyi derinleştirmeye doğru gittiğimizde bu işin hakkın indinde nasıl olduğunu anlamaya çalıştığımızda iş değişiyor. Sûret olarak sağ elini soktu. Çünkü sağ el hayırlar için ayrılmıştır. Her iş sağdan hayırlı olur diye yorum vardır. Ama bu dışarıdan bir mantıkla oluşturulmuş tahsistir. Sağ el tahsisi olmakta. İlâh-î murat hangisiydi veya Mûsâ (a.s.) mın gerçekten tatbik ettiği hangi eliydi onu anlamamız gerekiyor. Buraya geldiğimizde buradaki el Mûsâ (a.s.) mın elidir, Muhammet (a.s.) mın eli değildir. Bunun çözülmesi ancak, mertebe itibariyle bakılarak mümkün olabilir.

Bu el Mûsâ (a.s.) mın eli olduğundan sol eldir. Muhammed (a.s.)a C. Hakk aynı ifadeyi deseydi sağ eli olacaktı. Allahu Âlem. Bir iddia diye olmasın. İddia değil.

Sağ da olur, sol da olur. Bir şey de fark etmez aslında. Ama diğer yönü ile bakarsanız çok şey fark eder. Çünkü irfaniyyet, Âriflik meselesidir. İlmi hakîkî'nin her mevzuu kendi gerçekleri üzerinde idrak ettirilmesidir. C. Hakk Mûsâ (a.s.)a (28/30) TUR Dağının sağ tarafından nida edildi diyor. Mûseviyyet ve İseviyyet mertebesi nefsi kül olduğundan solu ifade eder. Ama Muhammediyet mertebesi, hakikat, akli kül mertebesi olduğundan sağı ifade eder. Müslümanların yönü sağdır, Hıristiyanların Mûsevilerin soldur, nefsi küldür. Siyasilerin kullandıkları mânâda sağ, sol değil. Beden ortadan ikiye ayrılmış olsa bunun sol tarafı nefsi kül; sağ tarafı akli kül'dür, hakikati muhammediyye'dir. Çünkü sol taraf sağa doğru hareket etmekte, yani sağa ulaşmaya gayret etmekte. Nefsi kül'ün akli külle doğru yönelmekte ki gayesi budur.

İlâh-î akla, akli külle ulaşmak. İşte Mûsâ (a.s.) bu sistem içerisinde sol elini sağa akli kül tarafına soktu. Ve akli kül onu kemâle erdirerek nurlandırdı, parlattı. Zâten Mûsâ (a.s.)ın sağ eli asası ile dolu idi. (20/17) "nedir sağ elinde olan" denmişti. Aksi halde sağ elini sola sokmuş olsaydı, o el bulanık bir el olarak çıkardı. Çünkü akli kül nefsi külle bulanmış olacaktı. Nefsi külle perdelenmiş

olacaktı. Zâten Hz. Rasûlüllaha böyle bir teklif olmadı. Peki nasıl bir bilgi verildi Hz. Rasûlüllah'a. *Tebarekellezi biyedihîl mülkü.*(67/1) Senin elindeki mülk "Onüç" ne mübarektir. (6+7=13) (67) Allah ismininde sayı değeridir.

Diyerek hem akli kül hem nefsi kül tüm olarak verildi. Tebârekeyi de bir bakıma bu yüzden okuyoruz. Âyet evvelâ Allah'ın mülküne, ne bereketlidir, diye Hakk tarafından bakıldığında, kula hitap olunduğunda ise. -Ey kulum, ey Rasûlüm senin elindeki mülk ne mübârektir. Mülkten kasıt evvelâ bu beden. Eğer o akli kül hakikatini idrak etmiş ise İnsân-ı Kâmil mertebesinden bütün âlemleri elinde tuttuğundan mübarektir. Hani deniyor ya bütün âlemler İnsân-ı Kâmil'in gönlünün içerisine girse köşesinde bir yer tutmaz. Bütün âlemleri sağdan sola ihata etmiş olur. İşte sol nefsi kül; sağ akli kül. İkisini birleştirdiğimizde tevhit olur. Hakkın eli olmakta. Hani deniyor ya mü'min kulun kalbi. Hakk'ın Celâl ve Cemâl parmakları arasındadır.

İşte Mûseviyyet mertebesi ve Muhammediyyet mertebesi ellerinin özetle karşılaştırılması bu kadar muazzam farklılıkları ifade etmektedir. Peki İsâ (a.s.) ın bu eli ne yaptı? Çamurları aldı kuş yaptı. Ama oda iki elini kullandı. Sağa en yakın o oldu diğer ümmetlerden. Hakikati Muhammediyeye en yakın İseviyyet'tir. Bize en yakın İseviyyet mertebesi. İki elini kullandı.

(5/110) "*ve tenfehu*" Benim iznimle kuş olup uçtu diye İsâ (a.s.) ın elinin mübârekliliği bu kadardır. Körlerin gözünü açması. Kuşları uçurması. Elini mesh ettiğinde ölüleri diriltmesi gibi. Mûseviyyet mertebesinde elini cebine sok, koynuna sok dendi ve beyaz olarak çıktı. İseviyyet'te yed-i - eli kullanması. Kuşları uçurması, mucizesini gösterdi biiznihi- benim iznimle deniyor. Ama Muhammediyyet mertebesinde de övgü "*TEBÂREKELLEZİ BİYEDİHİL MÜLK*" Elindeki mülk ne bereketlidir. Ne kadar sonsuz bir lütfu vardır senin elinde. Bakın bu elimizi açtığımız zaman biri 18- biri 81 toplamıda 99 etmektedir. Mü'minin eli 99 "Esmâ-ül Hüsnâ" yı üretmekte, onun faaliyetlerini üretmekte. Ama o gayrı Müslimlerin elinde de var ama

tahakkukları yok. İzin yok. İzin bizde. Ama biz kullanamıyoruz onlar daha çok kullanıyorlar ayrı mesele. Bu âlemde ne kadar icat varsa bu iki elle meydana gelmekte. Böyle bir yüksek kerâmet ve mucize sahibi bu eller ama biz bunun farkında değiliz. Ama onun ismi Ahmet olur, Yahya olur, o eldir onu yapan.

Bir gün Mevlânâ Câmî Hz. ne bir hanım geliyor. Kucağında çocuğu ile ağlıyor, iki gözü iki çeşme, ne olur Efendi Hz. Okuyun çocuğun gözleri açılsın, a'ma imiş çocuğun gözleri. Kızıyor Mevlânâ Câmî Hz.leri

-Haşa, haşa biz İsâmıyız ki, gözleri açılsın.

Hanım gidiyor meyus oluyor. O anda haktan bir nida geliyor ki ;

-gözleri açan İsâ değil bizdik, biz diyor.

Hemen hanıma ;

-Gel gel hatun gel, "kum bi iznillah."

O anda Molla Câmî, ortada yoktur Hakk o lisân-ı söylüyor, ve çocuk gözlerini açıyor, kadın da gülerek gidiyor.

Diğer peygamberlerin meydana getirdiği mucizeleri Hz resulullahın ümmetinden meydana gelmekte. Bunların karşılığı var. İsâ (a.s.) ölüyü diriltti ama hangi ölüyü diriltti, bedeni ceseti diriltti. Hakikati muhammediyye ise Rûhları diriltiyor, her an da bu sonsuz diriltme devam ediyor. İsâ (a.s.) 2 kişiyi (zannediyorum) dirilttiği söylenir. Ama Muhammet (a.s.) ın kıyamete kadar milyarlarca kişiyi diriltiyor, diriltecektir, Allahın izniyle.

" Dokuz mucize-Âyet- ile Firavun'a ve kavmine -git"

Âyetler ve işaretler ile kavmine git. Çünkü onlar bozulmuş kavimler idi. Esmâ-i İlâhiyye'lerini karmakarışık etmiş. C. Hakk'a istediği şekilde ki o Esmâ-i İlâhiyye'lerin sahibi C. Hakk'ın programladığı şekilde kullanmayarak işi karıştırmaları yüzünden fâsık oldular, bozdular, bozgunculuk yaptılar. Peki 9 ayet, 9 mucize ne idi.

1-Asa:yukarıda bahs edildi.

2-Yedi Beyza: beyaz el, parlak el.

3-İman etmedikleri sürece kıtlık.

4-Tufan: çok büyük tufan oldu. Fir'âvn ve kavmi geliyorlardı. Bu mucizelerden biri başlarına geliyordu. Bir müddet düzeliyorlardı. Sonra tekrar bozuluyorlardı. Sonra hemen bunlar kısa bir süre sonra olmuş değil. Mûsâ (a.s.) daha ateş hadisesinden sonra kavminin arasına gidecek 20 yıl daha orada kaldığı vaaz ettiği, Fir'âvn'a gidip mücadele ettiği, ondan sonra Mısırdan çıktıkları hadisesi var, 40 sene de sahrada dolaştılar. ve 40 yaşında Mısırdan çıktı. o kibtiyi öldürünce 10 sene Şuayp (a.s.) ın yanında kaldı. geriye döndü. 20 kusür yıl risâletine devam etti. İşte kabul edenler etti. Bu 9 mucizesi bu Sûreler içinde oldu. Müneccimlerle sihirbazlarla karşılaşması, o hadiseler o Sûreler içinde oldu. Ondan sonra çıktı mısırdan

5-Çekirge:1 sene bütün gıdalar çekirge istilasına uğradı.

6-Kurbağa: O kadar çok çıktı ki kurbağadan basacak yer bulamadılar.

7-Bit çıktı:

8-Nil suyu onlar hakkında kana dönüştü. Nile gidiyorlardı sulamak için kan oluyordu. Beni İsrâîl'den birisi gidiyorsa su oluyordu. Uzun seneler Fir'âvn ve halkı bu mucizelerle boğuştu.

9-Denizin yarılması: Mısırdan çıkıyorken Kızıldenize 12 yerden asasını vurdu. Oradan geçtiler.

﴿۳۳﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿۳۳﴾

(Kâle rabbi innî kateltu minhum nefsen fe ehâfu en yaktulûn.)

(28/33) "(Mûsâ (a.s.) "Rabbim, ben gerçekten onlardan birisini öldürdüm. Bu sebeple beni öldürmelerinden korkuyorum." dedi.

Ben nefsi emmâre takımından birisini öldürdüm, bu yüzden bana "kisas" yapmalrından korkuyorum dedi.

﴿٣٤﴾ وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسَلتُهُ مَعِيَ
رِدءَا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَن يُكذِّبُونِ ﴿٣٥﴾

Ve ahî hârûnu huve efsahu minnî lisânen fe ersilhu maiye rid'en yusaddikunî, innî ehâfu en yukezzibûn.

(28/34) **"Ve kardeşim Hârûn ki o, lisân bakımından benden daha fasihtir. Ve onu, beni tasdik edici ve yardımcı olarak benimle beraber gönder. Ben, gerçekten beni yalanlamalarından korkuyorum."**

Hârun, İbrânî lügatında "parlayan" mânâsına imiş.

Mûsâ'nın kardeşi Hârun, Sıfat-ı Sûbutiye'den parlayan "kelâm" sıfatıdır, o'nun şekillenmiş halidir. Kendisi Akl-ı temsil etmektedir. Ve akılda hakikatleri anlatmak için en çok kelâm sıfatına ihtiyacı vardır, bu yüzden onu yardımcı olarak istemiştir. Eğer güzel ve inandırıcı sözler söyleyemese kendine inanmayacaklarını düşünmektedir.

Ayrıca bu hadisenin zâhiri bir sebebi de olduğu hikâye edilir.

Mûsâ (a.s.) bebekken Fir'âvn 'un sakalını çekmiş ve çok canını acıtmıştır. Fir'âvn bebeği öldürtmeye karar vermiştir, ama karısı araya girer ve bebeğin bilmeden yaptığını anlatmaya çalışır. Bunu test etmek için firavun bir tepsi içinde bir parça altın ve bir parça köz getirir. Bebeğin hangisini alacağını denemek ister. Bebek (Mûsâ (a.s.)) köz parçasını tutup hemen ağzına götürür. Bu sebepten ömür boyu konuşma güçlüğü çekmiştir.

Ayrıca Mûsâ (a.s.)'ın Mısır'a döner dönmez yanına kardeşi Hârûn'u istemesi daha Mısır'dan çıkmadan önce kendi ailesini tanıyıp buluştuğunu göstermektedir.

﴿٣٥﴾ قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكَمَّا سُلْطَانًا
فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِآيَاتِنَا أَنْتُمْ وَمَنْ اتَّبَعَكُمَا
الْغَالِبُونَ

(Kâle se neşuddu adudeke bi ahîke ve nec'alu lekumâ sultânen fe lâ yasîlûne ileykumâ bi âyâtinâ, entumâ ve menittebeakumel gâlibûn.)

(28/35) "(Allahû Tealâ): "Kardeşinle senin gücünü arttıracamız ve ikinizi sultan kılacağız. Ve böylece onlar, Âyetlerimize ulaşamayacaklar. Siz ikiniz ve size tâbî olanlar, gâlip olanlarsınız." dedi.

Onların nefsanîyetleri üzerine kardeşinle senin kuds-î güçlerinizi arttıracamız, ve sizi onların üzerine mânâ âleminin sultanları yapacağız. Onlar bu hakikatlere ulaşamayacaklar. Siz ve size tabi olanlar galip olanlarsınız dedi.

﴿٣٦﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا
مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرَىٰ وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا
الْأُولَٰئِينَ

(Fe lemmâ câehum mûsâ bi ayâtinâ beyyinâtin kâlû mâ hâzâ illâ sihrun mufteren ve mâ semî'nâ bi hâzâ fî âbâinel evvelîn.)

(28/36) "**Böylece Mûsâ (a.s.) apaçık Âyetlerimizi getirdiği zaman: "Bu, uydurulmuş sihirden başka bir şey değil ve biz evvelki atalarımızdan bunu duymadık." dediler.**

"**apaçık Âyetlerimizi**" Mûsâ, ismiyle gösterdiğimiz Zât-î işaretlerimizi. Beşer akıllarınca bunları idrak edeme-

dikleri için, sihirdir dediler. Evvelkilerden bunları duymadık dediler. Çünkü atalarında böyle bir tecelli yok idi. Apaçık Âyetler zâhiren asâ ve beyaz el, bâtinen ise Mûseviyyet hakikâtleridir.

﴿٣٧﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّيٰ أَعْلَمُ بِمَن جَاءَ بِالْهُدَىٰ مِن عِنْدِهِ وَمَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٧﴾

(Ve kâle mûsâ rabbî a'lemu bi men câe bil hudâ min indihî ve men tekûnu lehu âkıbetud dârı, innehu lâ yuflihuz zâlimûn.)

(28/37) **"Ve Mûsâ (a.s.): "Rabbim, kimin kendi katından hidayet ile geldiğini ve dünyâ yurduunun sonucunun kimin olacağını daha iyi bilir. Muhakkak ki zalimler, felâha ermezler." dedi.**

Ulûhiyyet mertebesi, Mûsâ (a.s.) lisanından, kimin Hâdî ve kimin mudil ismi ile geldiğini bilir dedi. Dünya yurduunun sonucu İlâh-î ikram yurdu olan cennetlerdir. Bunların da kimin olacağını bilir dedi. Zâlimler feleha ermezler, çünkü zülûmlerinin neticesi olan zulmet ve karanlığa ererler, dedi.

﴿٣٨﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنَ اللَّهِ غَيْرِيٰ فَأَوْقَدْ لِي يَا هَامَانُ عَلَيَّ الطِّينِ فَاجْعَلْ لِي صَرْحًا لَّعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَىٰ آلِهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٣٨﴾

(Ve kâle fir'avnu yâ eyyuhel meleu mâ alimtu lekum min ilâhin gayrî, fe evkıd lî yâ hâmânu alet tîni

fec'al lî sarhan leallî attaliu ilâ ilâhi mûsâ ve innî le ezunnuhu minel kâzibîn.)

(28/38) **Ve Fir'âvn : "Ey ileri gelenler! Ben, sizin için benden başka bir ilâh bilmiyorum. Benim için ıslak toprak üzerine ateş yak (tuğla pişir). Böylece bana (yüksek) bir kule yap. Belki ben Mûsâ'nın ilâhına muttali olurum. Ve ben, onun mutlaka yalancılardan olduğunu zannediyorum." dedi.**

Âyet-i Kerîme Ulûhiyyet lisanından **Fir'âvn** kelâmından anlatılmaktadır. **Benden başka ilâh bilmiyorum**, demesi bu mertebede ne kadar yetersiz ve câhil olduğunu açıklamaktadır. Ve kendisinde gördüğü ancak Hakk'ın kendisine geçici olarak verdiği isim ve sıfatlarını kullanarak etrafında bir korku çemberi oluşturmasıyla bunları kendinden zannedip kendi kendini ilâhlaştırarak kendinin de bunlara nefsi emmâresi yönünden inanmasıyla kendini kendinde ilâh kabul etmesiyle, **benden başka bir ilâh bilmiyorum**. Demekle dolaylı olarak kendinin ilâh olduğunu ifade ediyordu.

Heva, olan tabiat toprağını, vehim olan hayal-serap suyu ile karıştır, nefis ateşiyle pişir. Ve bunları üst üste koyup yüksek bir hayal kûlesi yap. **Belki ben Mûsâ'nın ilâhına muttali olurum**. Yani, kendi hayalinde var etmeye çalıştığı ve sadece yukarılarda zannettiği farkında olmadan tenzihi olarak kabul ettiği ilâh-ı, **Mûsâ'nın ilâhına** ulaşırım, ve onunla savaş yaparım demek istiyordu. Ancak bilmiyordu ki, teşbîhi olarak zâten Mûsâdan zuhur eden Hakk'ın ta kendisiydi. Ancak **Fir'âvn** kendi anlayış kıyasıyla **Mûsâ (a.s.)** mı kıyas ettiğinden işte burada büyük yanılıya düşmüştü.

Kendindeki hâli **Mûsâ (a.s.)**: görüp, tam tersi olarak, **Ve ben, onun mutlaka yalancılardan olduğunu zannediyorum." dedi**. Oysa yalancı kendisiydi, ancak ne tuhaftırki o bunu kabul etmiyordu. Akl-ı cüz-ü ile akl-ı küll-ü anladığını zannediyordu.

﴿٣٩﴾ وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
وَظَنُّوا أَنَّهُم إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

(Vestekbere huve ve cunûduhu fil ardı bi gayril hakkı ve zannû ennehum ileynâ lâ yurceûn.)

(28/39) **"Ve o ve onun orduları, yeryüzünde haksız yere kibirlendiler. Ve kendilerinin, bize döndürülmeyeceklerini zannettiler."**

Fir'âvn ismiyle zuhura getirdiğimiz bu sûretimiz ve orduları, kendilerinin kendiliklerinden meydana geldiklerini zannettiler ve kendilerinde gördükleri nefsi benlikleri ile kibirlendiler ve böylece nefislerine de zulmetmiş oldular. Onlar üzerinde ki program süremiz sona erince, **"bize döndürülmeyeceklerini zannettiler."** Ama süreleri dolunca hesaplarını sormak için onları da gaybımıza aldık. Şimdi saltanatlarının yerlerinde güneş ve rüzgarlar saltanat sürüyor.

İşte bütün bu hususlar birey olarak seyr-u sülûk yolunda olan bir kimse için de, kendi beden mülkündeki tatbikatı geçerlidir. Bu yönü ile hadiseleri incelemeyi isek o zaman biz sadece, bizimle hiç ilgisi olmayan bazı kimselerin tarihlerini okumuş oluruz. O zaman da Kûr'ân-ı Kerîm'i farkında olmadan bir tarih kitabı haline getirmiş oluruz ve batınına ulaşmaya yol bulamayız. O zaman en büyük kayıp bizim olur. Kûr'ân-ı Kerîm tarih kitabı değil, hiçbir eksikliği olmayan, Kitâb-ı Mübin, açık olan âlemler kitabı'dır.

﴿٤٠﴾ فَآخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَاَنْظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

Fe ehaznâhu ve cunûdehu fe nebeznâhum fil yemmi, fanzur keyfe kâne âkıbetuz zâlimîn.

(28/40) **"Sonra onu ve onun ordularını, yakalayıp denize attık. Bunun üzerine zalimlerin akıbetinin nasıl olduğuna bak!"**

Vakti geldiğinde kendilerine verdiğimiz süre bitince onları oldukları yerde yakalayıp İlâh-î deryamıza attık. Zâlimlerin, nefislerine zulmedenlerin akıbetlerine bak.

﴿٤١﴾ وَجَعَلْنَاهُمْ آئِمَّةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾

(Ve cealnâhum eimmeten yed'ûne ilen nâr, ve yevmel kıyâmeti lâ yunsarûn.)

(28/41) **"Ve Biz, onları ateşe davet eden imamlar (önderler) kıldık. Ve kıyâmet günü onlara yardım olunmaz."**

Onlar da önder, "imam" dır'lar, ancak nefs-i emmâre ateşine davet eden imam'lardır. Kıyamet, ayağa kalkış günü onlara "Hâdî" ismi yönünden yardım edilmez, Mudil isminin hükmü altına verilir.

﴿٤٢﴾ وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ﴿٤٢﴾

(Ve etba'nâhum fî hâzihid dünyâ la'neten ve yevmel kıyâmeti hum minel makbûhîn.)

(28/42) **"Ve bu dünyâda arkalarından lâneti onlara ulaştırdık. Ve kıyâmet günü onlar, (Allah'ın rahmetinden) uzaklaştırılmış olanlardandır."**

﴿٤٣﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا
الْقُرُونَ الْأُولَى بِصَآئِرٍ لِلنَّاسِ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لِّعَلَّهِمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

(Ve lekad âteynâ mûsel kitâbe min ba'di mâ ehleknel kurûnel ûlâ besâire lin nâsi ve huden ve rahmeten leallehum yetezekkerûn.)

(28/43) **"Ve andolsun ki evvelki nesilleri helâk ettikten sonra Mûsâ (a.s.)'a, insânlar için basiretleri açılsın (kalp gözleri görmeye başlasın) ve hidâyet rehberi ve rahmet olsun diye Kitâb'ı (Tevrat'ı) verdik. Umulur ki böylece onlar, tezekkür ederler."**

Kitâp Âdem (a.s.)'dan beri gelmekte olan halleri bildiren Tevrat'tır.

Basiret ilmi, mânâda bir idrâk ediştir yoksa müşahede ediş değildir çünkü Mûseviyyet mertebesinde görüş yoktur.

﴿٤٤﴾ وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى
الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤٤﴾

(Ve mâ kunte bi cânibil garbiyyi iz kadaynâ ilâ mûsel emre ve mâ kunte mineş şâhidîn.)

(28/44) **"Ve sen (ey Muhammed)! Mûsâ'ya emri vahyettiğimiz zaman, batı tarafında değildin. Ve sen, şahitlerden de değildin."**

Görüldüğü gibi bu Âyet-i Kerîme'ler de Zât-î'dir. Zât-ı Hakk zuhuru Muhammediyye ye **Mûsâ'ya**, İlâh-î hakikatlerden olan Mûseviyyet idrak ve ruhunu-**emri vahyettiğimiz zaman**, daha henüz fiziki mânâ da dünya

da olmadığından, hiçbir tarafta değildin, hattâ **batı tarafında (da) değildin**. Çünkü Hakikat-i Muhammediyye itibariyle bütün taraflar senindir.

(Ve lâkinnâ enşe'nâ kurûnen fe tetâvele aleyhimul umur, ve mâ kunte sâviyen fî ehli medyene tetlû aleyhim âyâtinâ, ve lâkinnâ kunnâ mursilîn.)

(28/45) **"Ve lâkin (birçok) nesiller inşa ettik (oluşturduk). Onların ömürleri uzun oldu. Sen Medyen halkı arasında olmadığıın (halde), onlara (sahâbeye) Âyetlerimizi okuyorsun. Fakat (o haberleri sana) gönderen, Biziz."**

Bu Âyetlerin hitâbı Efendimiz (s.a.v)'in fiziken oralarda olmayışı yönündendir, yoksa bütün âlemler kendisi için kendisinin hakikâtiyle var edildiğinden Mûseviyyet mertebesi ve diğer kavimlerin inşa edilmeleri de **Medyen halkı arasında olmadığıın (halde)**, hakikâti Muhammediyye mertebelerinden bir mertebe olduğundan bu oluşumların hepsi kendisinden alınmıştır. Bütün bu haberleri biz senin bâtının dan alıp sûret-i Muhammediyye ye (**sahâbeye**) okuyasın diye idhal ediyoruz.

﴿٤٦﴾ وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحْمَةً
مِّنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَيْهِمْ مِنْ نَّذِيرٍ مِّنْ قَبْلِكَ
لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾

(Ve mâ kunte bi cânibit tûri iz nâdeynâ, ve lâkin rahmeten min rabbike li tunzire kavmen mâ etâhum min nezîrin min kablike leallehum yetezekkerûn.)

(28/46) **"Ve Biz, (Hz. Mûsâ'ya) nida ettiğimiz zaman, sen Tur Dağı'nın yanında değildin. Fakat Rabbinden bir rahmet olarak, senden önce kendilerine bir uyarıcı, gelmemiş olan bir kavmi uyarman içindir.**

Umulur ki böylece onlar tezekkür ederler."

Ey Habibim. "**Ve Biz, (Hz. Mûsâ'ya) nida ettiğimiz zaman,** ki, Mûseviyyet senin bâtın-î hakikatlerinden bir hakikattir, **sen Tur Dağı'nın yanında değildin.** Çünkü sen tur dağının kendisisin, yanında olması için başka bir kimlik gerekmektedir. **Biz,** demekteki kasdım ise, Zâtımın zuhuru olan Hakikat-i Muhammediyye olarak, **Biz, (Hz. Mûsâ'ya) nida ettiğimiz zaman,** fiziken sen orada yoktun.

Rabbinden bir rahmet olarak, sana bütün âlemlerin salâhiyet-i ve hakikatleri verilmiş, olarak habibullah ve Zat mertebesinden, **senden önce kendilerine bir uyarıcı, gelmemiş olan bir kavmi uyarman içindir.** Bütün bunlar bir fikir ve düşünce gerektiren hususlardır. **Umulur ki böylece onlar tezekkür ederler."** Kendilerini ve bu hakikatleri kendi bünyeleri içinde değerlendirirler.

﴿٤٧﴾ وَلَوْلَا أَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنُتَّبِعَ
آيَاتِكَ وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

(Ve lev lâ en tusîbehum musîbetun bimâ kaddemet eydîhim fe yekûlû rabbenâ lev lâ erselte ileynâ resûlen fe nettebia âyâtike ve nekûne minel mu'minîn.)

(28/47) "**Ve eğer elleriyle takdim ettikleri sebebiyle onlara bir musîbet isabet ederse: "Rabbimiz keşke bize bir resûl gönderseydin böylece biz, Senin Âyetlerine tâbî olur ve mü'minlerden olurduk."** diyecek olmasalardı."

Kişilerin, **elleriyle takdim ettikleri,** olumlu olumsuz her türlü fiilleri'dir. Burada olumsuz, yani Hakk'ın tavsiyele-

(28/49) **(Onlara) de ki: "Eğer siz, sâdıklardan iseniz Allah'ın katından, o ikisinden daha çok hidâyete erdiren bir kitâp getirin, ona tâbî olayım."**

Bu hitabı İlâh-î, doğrudan Hakk'tan Peygamberimize olduğundan, **de ki**, ifadesi kendi zamanında yaşayan ehl-i Kitaba'dır. **Sâdıklardan**, gerçek tasdik ehli Siddıklardan **iseniz, Allah'ın katından, o ikisinden** (Tevrat ve İncil) **daha çok hidâyete erdiren**, en az Kûr'ân-ı Kerîm gib, **bir kitâp getirin**, bende **ona tâbî olayım."** Getiremezsiniz çünkü siz beşer, nefsinizle yaşıyorsunuz, O kitab-ı ve benzerlerini gertirmek için kişinin İlâhi nefsiyle yaşayıp Habib olması gerekmektedir.

﴿٥٠﴾ فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ
أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ بَغَيْرِ هُدًى مِنَ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

(Fe in lem yestecîbû leke fa'lem ennemâ yettebiûne ehvâehum, ve men edallu mimmenittebea hevâhu bi gayri huden minallâhi, innallâhe lâ yehdil kavmez zâlimîn.)

(28/50) **"Bundan sonra eğer sana icâbet etmezlerse, bil ki onlar heveslerine tâbidirler. Allah'tan bir hidâyetçi olmaksızın kendi heveslerine tâbî olandan daha çok dalâlette kim vardır? Muhakkak ki Allah, zalimler kavmini hidâyete erdirmez."**

Sana icâbet etmezlerse, çünkü sen sadece Hakk ve Hâdi isimlerinin zuhurusun, onlar ise **heveslerine tâbidirler**. Bu ise nefislerine yönelmektir, o halde bağlantıları nefs-i emmârelerinedir. Nefs-i emmâre de daima, şerri emreder. **Allah'tan bir hidâyetçi olmaksızın**

doğruyu bulmak mümkün olmadığından, **kendi** heva ve **heveslerine tâbî olandan daha çok dalâlette kim vardır? Muhakkak ki Allah, zalimler kavmini** nefislerine zulmedenleri ve büyüklük taslayanları, **hidâyete erdirmez."**

﴿٥١﴾ وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

(Ve lekad vassalnâ lehumul kavle leallehum yetezekkerûn.)

(28/51) "**Ve andolsun ki, tezekkür etsinler diye sözü (Âyetlerimizi) ardarda onlara ulaştırdık."**

Tezekkür etsinler diye, kişinin olması lâzım gelen en büyük hususiyyeti, düşünür olmasıdır. Bu düşüncenin özü ise (Marifetullah-Allah bilgisi) tefekkür ve tezekkürü'dür. İbret ve ilim aksınlar diye açık, açık, **sözü (Âyetlerimizi)** gerek kitaplarımızda kelâmımızla, gerek peygamberlerimizin lisanından ve gerekse gönüllerinize mertebeleri itibariyle, **ardı ardına, onlara** ve sizlerde, **ulaştırdık.**

﴿٥٢﴾ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

(Ellezîne âteynâhumul kitâbe min kablihî hum bihî yu'minûn.)

(28/52) "**Ondan önce kendilerine kitâp verdiklerimiz, O'na (Kur'ân-ı Kerim'e) îmân ederler."**

Kur'ân-ı Kerim'den önce kendilerine kitâp verdiklerimiz, yani gerçek mânâ da zâhiren semâvi kitapları, gönül semâsından bâtinen, verdiğimiz hususi ilham-i kitaplarımızı mertebeleri ile okuyup idrak edenler **O'na (Kur'ân-ı Kerim' e)** Zat mertebesinden olduğuna **îmân ederler."**

﴿٥٣﴾ وَإِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ

مِن رَّبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾

(Ve izâ yutlâ aleyhim kâlû âmennâ bihî innehu hakku min rabbînâ innâ kunnâ min kablihî muslimîn.)

(28/53) **Ve onlara (Kur'ân) okunduğu zaman: "O'na îmân ettik, muhakkak ki O, Rabbimizden haktır. Biz, ondan önce de muhakkak ki (Allah'a) teslim olanlardık." dediler.**

(Kur'ân) okunduğu zaman: Zâtından haber veren hakikatler açıldığı zaman, "O'na îmân ettik, derler, çünkü henüz daha "ikân-yakîyn" mertebesine ulaşamadıklarından, **muhakkak ki O, Rabbimizden haktır**, diye tasdik ederler. **Biz, ondan önce de**, yani yaşadığımız seyru sülûk mertebelerinin, İbrâhîmiyyet, Mûseviyyet ve İseviyyet mertebelerinde iken de, **muhakkak ki** beşeri benliğimizden soyunup, **(Allah'a) teslim olanlardık." dediler.**

﴿٥٤﴾ أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُم مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيَدْرُؤْنَ

بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٥٤﴾

(Ulâike yu'tevne ecrehum merreteyni bimâ saberû ve yedraûne bil hasenetis seyyiete ve mimmâ razaknâhum yunfikûn.)

(28/54) **"İşte onlardır ki; onlara sabırları sebebiyle ecirleri iki kat verilir. Ve onlar, kötülüğü iyilik ile savarlar. Ve onlara verdiğimiz rızıktan infâk ederler.**

Onlara kendi nefislerinden ve halktan gelen olumsuzluklara, **sabırları sebebiyle**, kazanmış oldukları

ecirleri iki kat dünyada iken mutmain bir kâlp ve gönül cenneti ahirette ise, zat cenneti ve İlâh-î müşahede, **verilir. Ve onlar, kötülüğü iyilik ile savarlar.** Yani kendilerine kötülük yapanlara dahi iyilik ile muamele ederler. Ayrıca kendilerinde olan nefsi ahlâklarını hakk'ın ahlâkıyla değiştirirler. **Ve onlara verdiğimiz** maddi ve ilmi İlâhiyye, kendini bilme-marifetullah, mânevi ilim olan **rızıktan** ihtiyaç sahiplerine karşılıksız **infâk ederler.**

﴿٥٥﴾ وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ

(Ve izâ semiûllagve a'radû anhu, ve kâlû lenâ a'mâlunâ ve lekum a'mâlukum selâmun aleykum lâ nebtægîl câhilîn.)

(55) "Ve onlar, boş lâf işittikleri zaman yüz çevirdiler ve: "Bizim amelimiz bize, sizin ameliniz sizedir. Selâm sizin üzerinize olsun. Biz cahillerle (beraber olmak) istemeyiz ." dediler."

Ve onlar, Hakk ehli olan Ârifler, Hakk'ın gayrı olan **boş lâf** her hangi bir şekilde, bilerek veya bilmeyerek, **işittikleri zaman,** onların tesiri altında kalmamak için hemen, **yüz çevirdiler ve:** Hakk ehli "**Bizim amelimiz bize,** gaflet ehli olan, **sizin ameliniz sizedir.** Yaptığınız bu inkâr veya isyan amelleri sizin için selâmetse, o zaman bu **Selâm sizin üzerinize olsun. Biz,** böyle hareket eden ve bu kanaatte olan ve nefisleriyle yaşayan, **cahillerle (beraber olmak) istemeyiz ."** Çünkü bu beraberlik, vakit katbetmekten başka bir şey değildir, **dediler."**

﴿٥٦﴾ إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ

يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

(İnneke lâ tehdî men ahbebe ve lâkinnallâhe yehdî men yeşâu, ve huve a'lemu bil muhtedîn.)

(28/56) **"Muhakkak ki sen, sevdiğin kişiyi hidâyete erdiremezsin. Fakat Allah, dilediğini hidâyete erdirir. Ve O, hidâyete erenleri daha iyi bilir."**

Efendimize (s.a.v) bu Âyet-i Kerîme' hitâp ediyorsa bizlere hayli hayli ediyor demektir. Bunun için karşı taraftan bir açılım lâzımdır ki o açılıma hitâp edilerek o kişi söylenenleri gönlüne alıcı olsun aksi halde ne söylenirse söylensin alıcı olmayınca hidâyet ulaşmaz.

﴿٥٧﴾ وَقَالُوا إِن نَتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ نَتَّخِطِفُ مِنْ أَرْضِنَا
أَوْ لَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُجَبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ
شَيْءٍ رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

(Ve kâlû in nettebiil hudâ meake nutehattaf min ardınâ, e ve lem numekkin lehum haremen âminen yucbâ ileyhi semerâtu kulli şey'in rızkan min ledunnâ ve lâkinne ekserehum lâ ya'lemûn.)

(28/57) **"Ve: "Eğer seninle beraber hidâyete tâbî olursak, yerimizden atılırız." dediler. Onları, katımızdan rızık olarak her çeşit üründen toplanıp, onlara getirildiği haram kılınan yerde emin olarak yerleştirmedik mi? Fakat onların çoğu bilmezler."**

﴿٥٨﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا فَتَلَّكَ
مَسَاكِينُهُمْ لَمْ تَسْكُنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا
نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٥٨﴾

﴿٥٨﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِشَتَهَا فَتَلَّكَ
مَسَاكِينُهُمْ لَمْ تَسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا
نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٥٨﴾

(Ve kem ehleknâ min karyetin batırat maişetehâ, fe tilke mesâkinuhum lem tusken min ba'dihim illâ kalîlen, ve kunnâ nahnul vârisîn.)

(28/58) **"Ve azarak, maişetlerine şükretmeyen nice ülkeyi helâk ettik. İşte bunlar, onların meskenleri, onlardan sonra (çok) az bir süre hariç, iskân edilmedi (oturulmadı). Ve Biz, onların vârisleri, Biziz.**

Bizler nasıl dünyâ mekânında mesken tutmuş isek rûhumuzda bu madde bedenimizde aynı şekilde mesken tutmuştur, işte Cenâb-ı Hakk (c.c) bu iki mesken tutma da geçicidir dikkat edin onlar yine bize dönecektir demektedir.

﴿٥٩﴾ وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى حَتَّى يَبْعَثَ فِي أُمَّهَاتِ
رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَى
إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٥٩﴾

(Ve mâ kâne rabbuke muhlikel kurâ hattâ yeb'ase fî ummihâ resûlen yetlû aleyhim âyâtinâ, ve mâ kunnâ muhlikîl kurâ illâ ve ehluhâ zâlimûn.)

(28/59) **"Ve senin Rabbin, ülkelere, onların ana şehirlerine, onlara Âyetlerimizi okuyan bir resûl göndermedikçe helâk edici olmadı. Ve Biz, onun halkı zalim olmadıkça ülkeleri helâk edici olmadık.**

Bizim varlığımızda oturmakta olan bütün esmâ-i ilâhiyyeye herbirerlerimiz düzeyinde peygamber gelmemekle beraber genel olarak gelen bu peygambelerin hükmü

içerisine hepimiz girmektediriz.

﴿٦٠﴾ وَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَزِينَتُهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

(Ve mâ ûtîtum min şey'in fe metâul hayâtid dünyâ ve zînetuhâ ve mâ indallâhi hayrun ve ebkâ, e fe lâ ta'kîlûn.)

(28/60) "**Ve size verilmiş olan herşey aslında dünyâ hayâtının metâ'idir (malıdır) ve ziyetidir (süsüdür). Ve Allah'ın katında olanlar daha hayırlı ve daha bakîdir (kalıcıdır). Hâlâ akıl etmez misiniz?"**

Yaşadığımız sürece bize verilen madde kaynaklı her şey, nefsi dünya malıdır, buradaki ihtiyaçlarımızı gidermek içindir ve geçicidir. **Allah'ın katında olanlar** ise. İlmi ledün ve marifetullah, bunların karşılığı olan zat cennetleri **daha hayırlı ve daha bakîdir**. Bunları idrakinizle değerlendirip **hâlâ akıl etmez misiniz?"**

﴿٦١﴾ أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعَدًّا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَمَنْ
مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٦٢﴾

(E fe men vaadnâhu va'den hasenen fe huve lâkîhi ke men metta'nâhu metâal hayâtid dünyâ summe huve yevmel kıyâmeti minel muhdarîn.)

(28/61) "**Öyleyse güzel vaadde bulunduğumuz ve böylece ona kavuşan kimse, dünyâ hayâtının metâ'ı (malı) ile metâlandırdığımız, sonra kıyâmet günü (hesaba çekilmek üzere) hazır bulundurululardan olan kimse gibi midir?"**

﴿٦٢﴾ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾

Ve yevme yunâdîhim fe yekûlu eyne şurekâiyellezîne kuntum tez'umûn.

(28/62) **"Ve o gün onlara (Allah) nida edecek: "Zanda bulunduğunuz Benim ortaklarım nerede?" diyecek.**

Görüldüğü gibi bu Âyet-i Kerime de, **(Allah) nida edecek:** İfadesini başka bir makam olan Ahadiyyet bildirmektedir. Dünya da iken bana **"Zanda bulunduğunuz Benim ortaklarım nerede?" diyecek.** Olduğunu da O bilmektedir.

﴿٦٣﴾ قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٦٣﴾

(Kâlellezîne hakka aleyhimul kavlu rabbenâ hâuîillezîne agveynâ, agveynâhum kemâ gaveynâ, teberre'nâ ileyke mâ kânû iyyânâ ya'budûn.)

(28/63) **"Üzerlerine azap sözü hak olanlar: "Rabbimiz, azdırdıklarımız işte bunlar. Kendimiz azdığımız gibi onları da azdırdık. Onlardan berî olduğumuzu (kurtulduğumuzu) Sana arz ederiz. Onlar, bize tapmıyorlardı." dediler.**

﴿٦٤﴾ وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٤﴾

(Ve kiled'û şurekâekum fe deavhum fe lem yestecîbû lehüm ve reavul azâbe, lev ennehüm kânû yehtedûn.)

(28/64) **"Ve onlara: "Ortaklarınızı çağırın!" dendi. Bunun üzerine onlar çağırıldılar. Fakat onlara icâbet etmediler ve azâbı gördüler. Keşke onlar, hidâyete ermiş olsalardı."**

﴿٦٥﴾ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٥﴾

(Ve yevme yunâdihim fe yekûlu mâzâ ecebtumul murselîn.)

(28/65) **"Ve o gün Allah, onlara nida edecek: "O zaman resûllere, ne cevap verdiniz?" diyecek.**

O mahşer gününde dünyada yapılan fiillerin değerlendirilmesi yapıldığında **resûllere, ne cevap verdiniz?" diyecek.**

﴿٦٦﴾ فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦٦﴾

(Fe amiyet aleyhimul enbâu yevme izin fe hum lâ yetesâelûn.)

(28/66) **"İzin günü artık onlara haberler kapanmıştır. Bundan sonra onlara sorulmaz."**

O Mahşer günü yeni haberler-tecelliler, kapanmıştır, yeni fiillerde işlenmediğinden, **Bundan sonra onlara sorulmaz."** Ancak eskilerden sorulacaktır.

﴿٦٧﴾ فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰ أَنْ

يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٧﴾

(Fe emmâ men tâbe ve âmene ve amile sâlihân fe asâ en yekûne minel muflihîn.)

(28/67) "**Artık tövbe eden ve imân edip, sâlih amel yapanın, bu sebeple felâha erenlerden olması umulur.**

"**Artık tövbe eden**'den kasıt her mertebede o mertebenin tövbesi itibariyledir. Hakikat mertebesinde ise tövbe, Daha evvelce kendi varlığının kendine-nefsine ait olduğunu zan ederken, gerçekte bu varlığın Hakk'a ait olduğunu anlaması onun nefs-i benliğinden tövbesidir. Bu tövbeden sonra gerçek mânâ da **imân ve** hakikati olan "îkan" **edip**, ilmi Hakk'tan, tatbiki kuldandaki olan, **sâlih amel yapanın**, fiillerindeki idrak ve yaşantılarından dolayı **bu sebeple felâha**, nefsinden kurtuluşa, **erenlerden olması umulur.**

﴿٦٨﴾ وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخَيْرَةُ
سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٩﴾

(**Ve rabbuke yahluku mâ yeşâu ve yahtâru, mâ kâne lehumul hıyarat, subhânallâhi ve teâlâ ammâ yuşrikûn.**)

(28/68) "**Ve Rabbin, dilediğini halkeder ve seçer. Ve seçim hakkı onlara ait değildir. Allah Sübhan'dır ve şirk koştukları şeylerden yücedir.**"

Ve Rabbin, dilediğini, dilediği şekilde, dilediği mertebede dilediği isimlerinin zuhuru olarak, **halkeder ve** dilediğini Zât-ı için, dilediğini sıfatları için, dilediğini de isimlerinin zuhur yeri olması için, **seçer. Ve seçim hakkı** genelde **onlara ait değildir.** Bu arada yaptıkları fiilleri itibariyle seçim hakları vardır. İşte bu sınırlı seçimleri dolayısıyla kendilerinde bir benlik oluşursa bu şirk olur. **Allah** mutlak tenzih'te **Sübhan'dır ve** teşbih'te **şirk koştukları şeylerden yücedir.**"

﴿٦٩﴾ وَرَبِّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٦٩﴾

(Ve rabbuke ya'lemu mâ tukinnu sudûrûhum ve mâ yu'linûn.)

(29/69) "Ve senin Rabbin, onların sinelerinde gizli olan şeyi ve alenî olan (gizlemedikleri) şeyi bilir."

Senin Rabbin, derken kastedilen Muhammed (s.a.v.) Efendimizdir. O'nun Rabb'ı ise "Rabbül erbab" olan Allah'tır, o ise insanları içten ihata-sarmış olduğundan **sinelerinde gizli olan şeyi** ve dıştan da ihata-sarmış olduğundan **alenî olan (gizlemedikleri) şeyi** de **bilir**."

﴿٧٠﴾ وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾

(Ve huvallâhu lâ ilâhe illâ huve, lehul hamdu fîl ûlâ vel âhıratı ve lehul hukmu ve ileyhi turceûn.)

(28/70) "Ve O Allah'tır ki; O'ndan başka ilâh yoktur. Evvelde ve ahırde hamd, O'na aittir. Ve hüküm, O'nundur. Ve O'na döndürüleceksiniz."

Vaktim daraldığından ve Âyet-i Kerîme'lerinde mânâlarının oldukça açık olduğundan bundan sonrasının sadece meallerini verip neticelendirmek istiyorum.

﴿٧١﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهُ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بَضِيَاءً أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧١﴾

(Kul e reeytum in cealallâhu aleykumul leyle serme-

den ilâ yevmil kıyâmeti men ilâhun gayrullâhi ye'tikum bi diyâ', e fe lâ tesme'ûn.)

(28/71) "De ki: "Gördünüz mü? Eğer Allah geceyi sizin üzerinizde kıyâmet gününe kadar devamlı kılsaydı, Allah'tan başka size ışığı getirecek ilâh kimdir? Hâlâ işitmeyecek misiniz?"

﴿٧٢﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ أَنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ أَلَّهَ غَيْرَ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بَلِيلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٢﴾

(Kul e reeytum in cealallâhu aleykumun nehâre sermeden ilâ yevmil kıyâmeti men ilâhun gayrullâhi ye'tikum bi leylin teskunûne fih, e fe lâ tubsırûn.)

(28/72) "De ki: "Gördünüz mü? Eğer Allah, gündüzü sizin üzerinizde kıyâmete kadar devamlı kılsaydı, Allah'tan başka size, içinde sükûn bulduğunuz (dinlendiğiniz) geceyi getirecek ilâh kimdir? Hâlâ görmeyecek misiniz?"

﴿٧٣﴾ وَمَنْ رَحِمْتَهُ جَعَلْ لَكُمْ الْيَلَّ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

(Ve min rahmetihî ceale lekumul leyle ven nehâre li teskunû fihi ve li tebtægû min fadlihî ve leallekum teşkurûn.)

(28/73) "Ve rahmetinden sizin için, içinde sükûn bulasınız (dinlenesiniz) diye ve O'nun fazlından isteyeziniz diye geceyi ve gündüzü kıldı. Ve umulur ki siz böylece şükredersiniz."

﴿٧٤﴾ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ
كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿﴾

(Ve yevme yunâdîhim fe yekûlu eyne şurekâiyellezîne
kuntum tez'umûn.)

(28/74) "Ve o gün (Allah) onlara nida edecek
(seslenecek): "Zanda bulunduğunuz ortaklarım
nerede?" diyecek.

﴿٧٥﴾ وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿﴾

(Ve neza'nâ min kulli ummetin şehîden fe kulnâ hâtû
burhânehum fe alimû ennel hakka lillâhi ve dalle
anhum mâ kânû yefterûn.)

(28/75) "Ve bütün ümmetlerden bir şahit çekip
çıkardık (seçtik). Sonra da: "Delillerinizi getirin."
dedik. Böylece hakkın Allah'a ait olduğunu bildiler
(anladılar). Ve uydurmuş oldukları şeyler onlardan
sapıp uzaklaştı.

﴿٧٦﴾ إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ
وَأَتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا أَنْ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءَ بِالْعُصْبَةِ
أُولَى الْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ
لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿﴾

(İnne kârûne kâne min kavmi mûsâ, fe begâ aleyhim,
ve âteynâhu minel kunûzi mâ inne mefâtihahu le
tenûu bil usbeti ulil kuvveti, iz kâle lehu kavmuhu lâ
tefrah innallâhe lâ yuhıbbul ferihîn.)

(28/76) "Kârûn, Mûsâ ((a.s.))'ın kavmindendi. Sonra

onlara karşı azdı. Ona hazineler verdik. Öyle ki gerçekten onun anahtarlarını mutlaka kuvvetli bir topluluk zor taşıyordu. Kavmi ona "Sevinme (gururlanma), muhakkak ki Allah şımaranları (gururlananları) sevmez." demişti.

﴿٧٧﴾ وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفُسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾

(Vebtegi fimâ âtâkellâhud dârel âhirete ve lâ tense nasîbekemined dünyâ ve ahsin kemâ ahsenallâhu ileyke ve lâ tebgıl fesâde fil ardı, innallâhe lâ yuhıbbul mufsidîn.)

(28/77) **"Ve Allah'ın sana verdiği şeylerin içinde bulunan ahiret yurdunu iste. Ve dünyâdan nasibini (de) unutma. Allahû Tealâ'nın sana ihsan ettiği gibi sen de ihsan et (karşılıksız ver). Ve yeryüzünde fesat çıkartma. Muhakkak ki Allah, fesat çıkaranları sevmez.**

﴿٧٨﴾ قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرَ جَمْعًا وَلَا يَسْأَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾

(Kâle innemâ ûtîtuhu alâ ilmin indî, e ve lem ya'lem ennellâhe kad ehleke min kablihî minel kurûni men huve eşeddu minhu kuvveten ve ekseru cem'â, ve lâ yus'elu an zunûbihimul mucrimûn.)

(28/78) **(Kârûn): "O ancak bendeki ilim sebebiyle bana verildi." dedi. Ondan önce, "Allah'ın ondan daha**

güçlü olan ve ondan daha çok şey toplayan nesilleri helâk etmiş olduğunu" bilmiyor mu? Ve mücrimlere günahlarından sorulmaz.

"Günahlarından sorulmaz" ifâdesi, günahları nedeniyle sorgulanmazlar anlamında değil de bu günahları nedeniyle direk olarak karşılıkları uygulanmaya başlar mânâsındadır.

﴿٧٩﴾ فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ
أَنَّهُ لَدُوٌّ حَظٌّ عَظِيمٌ ﴿٧٩﴾

(Fe harece alâ kavmihi fi zînetihî, kâlellezîne yurîdûnel hayâted dunyâ yâ leyte lenâ misle mâ ûtiye kârûnu innehu le zû hazzın azîm.)

(28/79) "**Böylece ziyneti ile (büyük bir ihtişam ile) kavminin karşısına çıktı. Dünya hayâtını isteyenler: "Keşke Kârûn'a verilenler kadar bizim de olsaydı. Muhakkak ki o gerçekten en büyük hazzın sâhibidir." dediler.**"

﴿٨٠﴾ وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلِكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ
خَيْرٌ لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلْقِيهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨٠﴾

(Ve kâlellezîne ûtûl ilme veylekum sevâbullâhi hayrun li men âmene ve amile sâlihâ ve lâ yulekkâhâ illes sâbirûn.)

(28/80) **Ve ilim verilenler: "Size yazıklar olsun! İmân edie ve sâlih amel yapanlar için Allah'ın sevabı daha hayırlıdır. Buna, sabredenlerden başkası kavuşturulmaz." dediler.**

﴿٨١﴾ فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ
فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنْتَصِرِينَ ﴿٨٢﴾

(Fe hasefnâ bihî ve bidârihil arda fe mâ kâne lehu min fietin yensurûnehu min dûnillâhi ve mâ kâne minel muntasirîn.)

(28/81) "Sonra, onu ve onun sarayını yere geçirdik. Onun Allah'tan başka yardım edecek bir (dost) grubu yoktu ve yardım edilenlerden de olmadı."

Konyalı M.Vehbi'nin "Büyük Kûr'ân Tefsiri" isimli eserinden ilgili kısımları aktaralım;

Kaarûn'un helâkine birçok sebepler varsa da Kazî, Taberi, Ni-sâbûrî, Hâzin ve Medarik'in beyanlarına nazaran son sebep şöyledir :

Zekât Âyeti ahkâmına tevfikân Hz. Mûsâ Kaarûn'dan malının zekâtını isteyince Kaarûn kendi vermektan imtina' ettiği gibi Benî İsrail'i teşvik eder ve «Size Hz. Mûsâ her ne emrettiyse tuttunuz. Şimdi de malınızı elinizden almak ister. Bunun çaresini düşünmeli» der. Çünkü; her türlü ezayı Hz. Mûsâ'ya reva görmekten çekinmez bir münafıktı. Binaenaleyh; bir fahişeye Hz. Mûsâ'ya bayram günü mele-i nâsta iftira etmek üzere bin dinar verir ve Kaarûn Hz. Mûsâ'ya bu iftirayı yapmakla Benî İsrail'in zihnini iğfal ve itaattan çıkaracağı zannıyla ömrünün âhir günü bayram mevkiine kemâl-i azamet ve gururla gelir, Mûsâ (a.s.) vaazının zinaya müteallik bahsinde zina eden kimseyi recmederiz deyince Kaarûn »Sen zina edersen dahi hüküm öyle midir?» der. Hz. Mûsâ da «Evet. Benim hakkımda da hüküm böyledir deyince Kaarûn «Benî İsrail senin hakkında filân hatunla zina etti diyorlar» dedi, hatunu çağırıldı. Lâkin hatun doğruyu söyleyip Kaarûn'un iftira etmek üzere kendisine bin dinar verdiğini açıktan beyan etmekle Kaarûn'u rüsvâ ve Hz. Mûsâ'yı tebrie etti. Cenab-ı Hakkın hakkı izhar ettiğine şükrolmak üzere Hz. Mûsâ secdeye

kapandı, Kaarûn'un helâkini Rabbisinden istedi. Cenab-ı Hak arzı Hz. Mûsâ'nın emrine muti' kıldı. Benî İsrail Hz. Mûsâ tarafına geçti. Kaarûn'un yanında yalnız iki kişi kaldı. Mûsâ (a.s.) arza emretti. Kaarûn'un olduğu taraf hareket etti, Kaarûn yere battı. Benî İsrail'in süfehası «Hz. Mûsâ Kaarûn'un malına tama' etti. Helâkine sebep oldu» demeleri üzerine Hz. Mûsâ kendiyle beraber Kaarûn'un bilcümle emvalinin batmasını Cenab-ı Hak'tan istirham etti, bilûmum malı da beraber battı, herkes şerrinden kurtuldu. Çünkü, hiçbir eseri kalmadı, ancak helâki; ilâyevmilkıyam âleme darb-ı mesel olarak kaldı. Zira; nifakın neticesi helâk ve felâkettir. İşte âlemde her zaman ehl-i imânâ ya karşı bir takım münafıklar bulunmaktadır.

﴿٨١﴾ فَخَسَفْنَا بِهِ وَبَدَارَهُ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنْتَصِرِينَ ﴿٨١﴾

(Ve asbehallezîne temennev mekânehu bil emsi yekûlûne vey keennellâhe yebsutur rızka li men yeşâu min ibâdihî ve yakdiru, lev lâ en mennallâhu aleynâ le hasefe binâ, vey keennehu lâ yuflihul kâfirûn.)

(28/82) "Ve dün onun yerinde olmayı temenni edenler, sabahlayınca "Vay! Öyleyse Allah, kullarından dilediğinin rızkını genişletir ve daraltır . Eğer Allah bizi nîmetlendirmiş olmasaydı, mutlaka bizi de yere geçirirdi. Vay! Demek ki kâfirler, felâha ermez." dediler.

﴿٨٣﴾ تِلْكَ الدَّارُ الْأَخْرَى نَجَعَلَهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾

(Tilked dârul âhıretu nec'aluhâ lillezîne lâ yurîdûne uluvven fil ardı ve lâ fesâdâ, vel âkıbetu lil muttekîn.)

(28/83) **"İşte bu ahiret yurdu ki onu, yeryüzünde üstün olmak ve fesat çıkarmak istemeyenlere tahsis ederiz. Akıbet (güzel sonuç) muttekilerindir."**

﴿٨٣﴾ تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ
عُلُوقًا فِي الْأَرْضِ وَلَا فسادًا وَالْعاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾

(Men câe bil haseneti fe lehu hayrun minhâ ve men câe bis seyyieti fe lâ yuczellezîne amilûs seyyiâti illâ mâ kânû ya'melûn.)

(28/84) **"Kim iyilik ile gelirse o taktirde ona, ondan daha hayırlısı vardır. Ve kim kötülük ile gelirse, işte o zaman kötü amel yapanlar "yaptıklarından başkası ile cezalandırılmazlar."**

﴿٨٥﴾ اِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ اِلَى مَعَادٍ
قُلْ رَبِّي اَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ
مُّبِينٍ ﴿٨٥﴾

(İnnellezî farada aleykel kur'âne le râdduke ilâ meâdin, kul rabbî a'lemu men câe bil hudâ ve men huve fî dalâlin mubîn.)

(28/85) **"Muhakkak ki Kur'ân'ı sana farz kılan, elbette seni dönülecek yere döndürecek olandır. De ki: "Kimin hidâyet ile geldiğini ve kimin apaçık dalâlette olduğunu, Rabbim daha iyi bilir."**

﴿٨٦﴾ وَمَا كُنْتَ تَرْجُوا اَنْ يُلْقَىٰ اِلَيْكَ الْكِتَابُ اِلَّا
رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيْرًا لِّلْكَافِرِيْنَ ﴿٨٦﴾

(Ve mâ kunte tercû en yulkâ ileykel kitâbu illârahmeten min rabbike fe lâ tekûnenne zahîren lil kâfirîn.)

(28/86) **"Ve Rabbin tarafından sadece bir rahmet olarak, bu kitâbın sana ilka edileceğini (ulaştırılacağını) sen ümit etmezdin. Öyleyse sakın kâfirlere yardımcı olma!"**

﴿٨٧﴾ وَلَا يَصُدُّنَكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أَنْزَلَتْ
إِلَيْكَ وَأَدْعُ إِلَى رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٨٧﴾

(Ve lâ yasuddunneke an âyâtillâhi ba'de iz unzilet ileyke ved'u ilâ rabbike ve lâ tekûnenne minel müşrikîn.)

(28/87) **"Ve Sana indirildikten sonra, Allah'ın Âyetlerinden sakın seni alıkoymasınlar. Ve Rabbine davet et. Ve sakın müşriklerden olma!"**

﴿٨٨﴾ وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا
هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ
تُرْجَعُونَ ﴿٨٨﴾

Ve lâ ted'u meallâhi ilâhen âhar, lâ ilâhe illâ hû, kullu şey'in hâlikun illâ vechehu, lehul hukmu ve ileyhi turceûn.

(28/88) **"Ve Allah ile beraber başka bir ilâh'a dua etme (ibadet etme). O'ndan başka ilâh yoktur. O'nun vechi hariç herşey helâk olucudur. Hüküm O'nundur. Ve O'na döndürüleceksiniz. "**

Senin zâtında zâten mevcut olanı başka yerlerde arayarak çağırma ve çağırsan da zâten yoktur.

Sohbet tarihi (06/07/2007) Pazar, başlangıç (02/03/2008) Pazar bitiş, kavacık İstanbul.

(Heze min fazlı rabb'î) rabb'imize şükrederiz nihayet bu kitabımızda özetle böylece kaydı neticelenmiş oldu.

Cuma Ramazanın yirmi ikinci günü.

Gayret bizden muvaffakiyyet Hakk'tan'dır.

(Terzi Baba Tekirdağ) (10/08/ 2012)

KAYNAKÇA

1. KÛR'ÂN VE HADİS :

- 2. VEHB** : Hakk'ın hibe yoluyla verdiği ilim.
- 3. KESB** : Çalışılarak kazanılan ilim.
- 4. NAKİL** : Muhtelif eserlerden, Mesnevi'î şerif, İnsân-ı Kâmil, Fusûsu'l Hikem ve sohbetlerimizden müşahede ile toplanan ilim.

"DAHA EVVELCE ÇIKAN KİTAPLARIMIZ"

(Gönülden Esintiler)

- 1. Necdet Divanı:**
- 2. Hacc Divanı:**
- 3. İrfan Mektebi, Hakk Yolu'nun Seyr defteri:**
- 4. Lübb'ül Lübb Özün Özü,**(Osmanlıca'dan çeviri):
- 5. Salât- Namaz ve Ezan-ı muhammedi'de Bazı hakikatler: "İngilizce, İspanyolca"**

- 6. İslâm'da Mübarek Geceler, bayramlar ve Hakikatleri:**
- 7. İslâm, İmân, İhsân, İkân, (Cibril Hadîs'i):**
- 8. Tuhfetu'l Uşşâkiyye, (Osmanlıca'dan çeviri):**
- 9. Sûre-i Rahmân ve Rahmâniyyet:**
- 10. Kelime-i Tevhid, değişik yönleriyle:**
- 11. Vâhy ve Cebrâil:**
- 12. Terzi Baba (1) ve Necm Sûresi:**
- 13. (13) On üç ve Hakikat-i İlâhiyye:**
- 14. İrfan mektebi, "Hakk yolu"nun seyr defteri ve şerhi**
- 15. 6 Pey- (1) Hz. Âdem Safiyyullah (a.s.)**
- 16. Divân (3)**
- 17. Kevkeb. Kayan yıldızlar.**
- 18. Peygamberimizi rû'ya-da görmek.**
- 19. Sûre-i Feth ve fethin hakikat-i.**
- 20. Terzi Baba Umre (2009)**
- 21. 6 Pey-(2) Hz. Nûh Neciyyullah: (a.s.)**
- 22. Sûre-i Yûsuf ve dervişlik:**
- 23. Değmez dosyası:**
- 24. 6 Pey-(3) Hz. İbrâhîm Halîlûllah: (a.s.)**
- 25. Köle ve incir dosyası:**
- 26. Bir zuhûrât'ın düşündürdükleri:**
- 27. Genç ve elmas dosyası:**
- 28. Kûr'ân'da Tesbîh ve Zikr:**
- 29. Karınca, Neml Sûresi:**
- 30. Meryem Sûresi:**
- 31. Kehf Sûresi:**

32. İstişare dosyası:
33. Terzi Baba Umre dosyası: (2010)
34. Bakara dosyası:
35. Fâtiha Sûresi:
36. Bakara Sûresi:
37. Necm Sûresi:
38. İsrâ Sûresi:
39. Terzi Baba: (2)
40. Âl-i İmrân Sûresi:
41. İnci tezgâhı:
42. 4-Nisâ Sûresi:
43. 5-Mâide Sûresi:
44. 7-A'raf Sûresi:
45. 14-İbrâhîm Sûresi:
46. İngilizce, Salât-Namaz:
47. İspanyolca, Salât-Namaz:
48. Fransızca İrfan mektebi:
49. 36-Yâ'sîn, Sûresi:
50. 76-İnsân, Sûresi:
51. 81-Tekvir, Sûresi:
52. 89-Fecr, Sûresi:
53. Hazmi Tura:
54. 95-Tîn, Sûresi:
55. 28- Kasas, Sûresi:
56. İrfan-Mek-Şer-Fransızca-Baba:
57. 20-TÂ HÂ Sûresi:
58. Mirat-ül-İrfan-ve-şerhi:

- 59. 6 Pey-(4) Hz. Mûsâ Kelîmullah: (a.s.)**
60. 6 Pey-(5) Hz. Îsâ Rûhullah: (a.s.)
61. 6 Pey-(6) Hz. Muhammed: (s.a.v.)
61. Bir ressam hikâyesi:
63. İnci mercan tezgâhı
64. Ölüm hakkında:
65. Reşhatt'an bölümler:
66. Risâle-i Gavsîyye:
67. 067-Mülk Sûresi:
68. 1-Namaz Sûrereleri:
69. 2-Namaz Sûrereleri:
70. Yahova Şahitleri:
71. Mü-Geceler-Fran-les-nuits:
72. İman bahsi:
73. Celâl ve İkrâm:
74. 2012 Umre dosyası:
75. Gülşen-i Râz şerhi:

Mektuplar ve zuhuratlar serisi:

- 81- 12- Terzi Baba-(1)**
82- 39- Terzi Baba-(2)

Terzi Baba İnternet dosyaları-

83-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-3-
84-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-4-
85-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-5-
86-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-6-
87-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-7-
88-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-8-
89-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-9-
90-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-10-
91-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-11-
92-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-12-
93-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-13-
94-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-14-
95-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-15-
96-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-16-
97-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar-17-
98-Terzi-Baba-Mek-ve-zu-Ke-Kara-bi-dosyası-18-
99-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -19-
100-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -20-
101-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -21-
102-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -22-
103-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -23-
104-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -24-
105-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -25-
106-Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar -26-

NECDET ARDIÇ

Büro : Ertuğrul mah.
Hüseyin Pehlivan caddesi no. 29/4
Servet Apt.
59 100 Tekirdağ.

Ev : 100 yıl Mahallesi uğur Mumcu Cad.
Ata Kent sitesi A Blok kat 3 D. 13.
59 100 Tekirdağ

Tel (ev) : (0282) 261 43 18
Cep : (0533) 774 39 37

Veb sayfası: Amerika: <[http:// necdetardic. org/](http://necdetardic.org/)>

Veb sayfası: Amerika: <www.necdetardic.info>

Veb sayfası: Almanya: <www.terzibaba.com>

Radyo adresi (form): <terzibaba13.com>

İnternet, MSN Adresi:

Necdet Ardıç <terzibaba13@hotmail.com>